Dzisiaj 20 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 588

Poznań, czwartek dnia 19 grudnia 1929

Rok XXIV

Przed Bożem Narodzeniem

Tegoroczny sezon przedświąteczny w handlu znajduje się pod znakiem zastoju. Wiele czynników składa się na ten stan rzeczy, przedewszystkiem jednak jest on wyrazem panującej od szeregu miesięcy depresji gospodarczej, pod której wpływem publiczność ogranicza swoje zakupy, zwłaszcza, że o gotówkę coraz trudniej przy nadmiernie rozbudowanym i zanarchizowanym systemie kredytowo - wekslowym. Niektóre branże kupieckie, jak bławatnicze i konfekcyjne przechodzą szczególne trudności z powodu opóźniającej się zimy.

Tak przedstawia się w najogólniejszych zarysach charakterystyka obecnego sezonu przedgwiazdkowego. Jakkolwiek nie można zamykać oczu na fakt zmniejszenia się obrotów w porównaniu z analogicznemi okresami poprzednich lat, to jednak ruch w naszych handlach wzmaga się obecnie, publiczność bowiem zaczyna zaopatrywać się w różne przedmioty, które w dniu wigilijnym znajdą się pod choinką. Zwyczaj obdarowywania swoich najbliższych w tych uroczystych i rzewnych dniach świąt rodzinnych, jakiemi są święta Bożego Narodzenia, jest zbyt silnie zakorzeniony w całym świecie chrześcijańskim, a w Polsce w szczególności, radość stąd płynąca tak jest żywa i serdeczna, zwłaszcza wśród dziatwy, że chętnie się ją okupuje nawet pewnemi wyrzeczeniami w innym okresie, nawet nadwyrężeniem normalnego budżetu wydatkowego.

Boże Narodzenie powinno być świętem rodzinnem nietylko w rozumieniu najwęższem. Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, która pomnożona niezliczoną ilością razy składa się na naród. Pamiętając zatem o naszych najbliższych członkach rodziny, nie zapominajmy przytem o obowiązkach wobec szerszych jej odgałęzień.

W okresie wzmożonych zakupów przedświątecznych należy bacznie zwracać uwagę, by one dokonywały się z możliwie największym pożytkiem dla całego społeczeństwa polskiego. Nasza patrjotyczna publiczność niechaj kieruje swe kroki wyłącznie do handlów polskich, omijając skrzętnie placówki wrogich czy niechętnych nam elementów z zachodu czy wschodu, które dzisiaj są jeszcze stosunkowo słabe liczebnie, lecz wykazują silną tendencję ekspansywną. Niechaj drogowskazem dla niej będzie godło Związku Towarzystw Kupieckich, zawieszone nad wejściem lub w oknach wystawowych sklepów, bo ono tylko daje gwarancję, że znajdujemy się u polsko - chrześcijańskiego kupca, uczciwego i dbającego o etykę kupiecką.

Hasło „swój do swego" w chwili obecnej zyskuje jeszcze na znaczeniu, kiedy nasz sąsiad zachodni usiłuje w rokowaniach o traktat handlowy uzyskać dla siebie nieograniczone prawo osiedlania się dla kupców niemieckich i kiedy równocześnie falangi kupiectwa żydowskiego zasilane hojnemi subwencjami żydostwa całego świata, a zwłaszcza amerykańskiego, wdzierają się w szeregi naszego handlu i próbują zdobyć „twierdze reakcji", miasta wielkopolskie. Jakby wyglądała „postępowość" tych miast po opanowaniu handlu przez żydów, nie trudno sobie wyobrazić.

Brońmy się zatem od zalewu z zachodu czy wschodu przez solidarne popieranie naszego polskiego kupiectwa, jednego z najbardziej wartościowych czynników społecznych i państwowych. Powinno być przykazaniem sumienia obywatelskiego przestrzeganie tej starej zasady, która nam, w Wielkopolsce, nadała najzdrowszy z punktu widzenia narodowego ustrój społeczny.

Na tem jednak nie kończą się obowiązki patrjotycznego obywatelstwa. W sklepach polskich żądajmy towaru polskiego, którego jakość poprawia się z roku na rok, jak to świetnie wykazała niedawno temu Powszechna Wystawa Krajowa. Pozbądźmy się starych nawyków cudzoziemszczyzny, które tak fatalnie zaciążyły nad losami dawnej Rzeczypospolitej. Wówczas te nawyki wyrażały się głównie w dziedzinie kulturalnej i politycznej, dzisiaj natomiast najsilniej uwydatniają się w zakresie gospodarczym. Naród świadomy swej wielkości musi otrząsnąć się z tej psychozy, musi wierzyć w możność swej istotnej niezależności gospodarczej. Przemysł polski buduje się w warunkach trudnych, wszystkie zatem czynniki społeczne, a więc kupiectwo i szerokie warstwy konsumentów muszą mu w pracy tej dopomóc.

Czyż radości, jaką roznieci w sercach miljonów Polek i Polaków żarzące się drzewko świąteczne, nie pomnoży poczucie dobrze spełnionego wobec narodu obowiązku?

Trzynasty dzień przesilenia rządowego

Rząd ma być utworzony dopiero po świętach — Wśród domniemanych kandydatów na stanowisko premjera powtarza się wciąż nazwisko Matuszewskiego — Prace komisyj sejmowych

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.) W sytuacji politycznej dzisiaj nie zaszły żadne zmiany. Przypuszczają, że około soboty p. Prezydent powierzy upatrzonemu misję tworzenia gabinetu. Kiedy jednakże gabinet zostanie sformowany, trudno przewidzieć i coraz częściej powtarzają się pogłoski, że powstanie on dopiero po świętach. Gdyby w okresie świątecznym gobinet był już sformowany, to wtedy Sejm zostałby zwołany na posiedzenie 28 grudnia, aby dać możność zaprezentowania się nowego rządu parlamentowi. (w)

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.) „Kurjer Poranny" pisze: Wśród wymienianych jako ewentualnych przyszłych mężów zaufania Prezydenta dla misji sformowania rządu i porozumienia z Sejmem w sprawie budżetu i konstytucji zwraca uwagę nazwisko Ignacego Matuszewskiego. Prezydent Rzeczypospolitej żadnej jednak decyzji w tej mierze nie podjął i prawdopodobnie oczekiwać jej należy nie wcześniej, niż w ostatnich dniach roku, względnie w pierwszych dniach stycznia. (w)

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.) W ciągu dnia dzisiejszego komisja skarbowa rozpoczęła prace nad przedłożeniem rządowem o podatku od nieruchomości, a komisja regulaminowa pracuje nad zmianą regulaminu sejmowego. (w)

Na pograniczu Polski

Niemcy rozpoczną budowę 14 linij kolejowych i szos

Berlin, 19. 12. (PAT.) Na wczorajszem posiedzeniu komisji Reichstagu do spraw pogranicznych terenów wschodnich przedstawiciel rządu Rzeszy w dłuższem przemówieniu referował prace przygotowawcze do akcji pomocy wschodnim obszarom Rzeszy. Projekt rządowy — zaznaczył mówca — obliczony jest na 10 lat. Pierwsze miejsce w projekcie zajmuje rolnictwo dalej idą sprawy komunikacyjne. Przewidziana jest budowa 9 nowych większych linij kolejowych, oraz 5 mniejszych, oraz budowa szeregu szos o łącznej długości 3 000 klm. Na zakończenie mówca oznajmił, że w akcji pomocy brane są pod uwagę wyłącznie tereny przylegające do Polski. Powyższy program zostanie niebawem odesłany do Reichstagu w formie memorjału.

Pacyfista niemiecki domaga się rewizji granicy wschodniej

Paryż (PAT) W związku z ankietą, przeprowadzoną w Niemczech na temat zbliżenia francusko-niemieckiego, dziennik „L'Intransigeant" ogłasza dziś wywiad swego współpracownika ze znanym krytykiem niemieckim Alfredem Kerrem, który zaznaczył, że świat intelektualny niemiecki nastrojony jest zupełnie pokojowo. Niestety ani przed wojną, ani obecnie nie odgrywał on żadnej roli w rządzie. Co się tyczy zbliżenia francusko-niemieckiego, Kerr podkreślił, że byłoby ono możliwe, gdyby ster rządu znajdował się w rękach uczonych, artystów, kobiet i zwykłych obywateli. Politykierzy nie są ani jednemi ani drugimi; są to ludzie uparci, stąpający drogą rutyny. Dopóki rządy spoczywają w ich rękach, zbliżenie francusko-niemieckie jest bardzo dalekie. Gdy rozmowa przeszła następnie na kwestje polityki zagranicznej, Kerr oświadczył, że wie, jakie trudności pozostają jeszcze do rozstrzygnięcia. Nie może być mowy o uspokojeniu atmosfery europejskiej, póki nie będzie rozstrzygnięta kwestja korytarza gdańskiego i G. Śląska.

Od redakcji: A. Kerr jest znanym pacyfistą niemieckim.

Nowy Naczelny Komitet Akademicki

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.) Wczoraj odbyło się ostatnie posiedzenie plenarne VI Zjazdu Ogólnego Polskiej Młodzieży Akademickiej. Dokonano na niem m. in. wyboru nowego Naczelnego Komitetu Akademickiego. (N. K. A.)

Prezesem N. K. A. wybrano p. Zygmunta Judyckiego, studenta Politechniki warszawskiej, wiceprezesami pp. Henryka Siedzieniewskiego i Michała Słonimskiego, sekretarzem generalnym p. Tadeusza Fabiani'ego. Nadto do Komitetu wybrano pp. Nosowicza, Przyborowskiego i Hilknera.

Do Komitetu wchodzą jako wirylisci: prezes Ogólnopolskiego Związku Bratnich Pomocy p. Prószyński, prezes Związku Kół Naukowych, Bayer, prezes Związku Polskich Korporacyj Akademickich p. Pączkowski, prezes Związku Kół Prowincjonalnych p. Kurcjusz i ze strony Centrali Akademickich Związków Sportowych p. Pawski. (w)

Niemcy zaniepokojeni

W niezadługim czasie odbędzie się druga konferencja mocarstw w Hadze, która ma ostatecznie sfinalizować plan Younga i problemy, pozostające z nim w związku. Prasa niemiecka objawia obecnie żywe zaniepokojenie z powodu stanowiska, zajętego przez angielskiego kanclerza skarbu Snowdena.

Szczególne zaniepokojenie wywołał w Berlinie artykuł francuskiego publicysty Pertinaxa, zamieszczony w „Echo de Paris". Pertinax pisze, że brytyjski kanclerz skarbu Snowden podczas sporu z Niemcami o likwidację mienia prywatnego, wypowiedział się za tem, by mocarstwa liczyły się z możliwością niewypełnienia przez Niemców planu Younga i by na ten wypadek ustanowiono już teraz sankcje, którychby należało użyć wobec nierzetelnego dłużnika.

„To stanowisko Snowdena — pisze Pertinax — spotkało się z pewnym oporem jego kolegów w urzędzie spraw zagranicznych, ale Snowden jest wytrwały i nie rezygnuje łatwo z tego, co uważa za słuszne. W razie zwycięstwa koncepcji Snowdena, będzie musiała być utrzymana przy życiu komisja reparacyjna, celem stwierdzania ewentualnych uchybień niemieckich. Podczas rokowań w sprawie planu Younga i podczas pierwszej konferencji haskiej istniał zamiar zupełnego zniesienia komisji reparacyjnej. Obecnie jednak zapanowała opinja, że komisja reparacyjna ma znaczenie nietylko, jeśli chodzi o sprawę sankcyj, ale także dla uregulowania sprawy tak zw. reparacyj wschodnich, która przedstawia się narazie beznadziejnie".

Omawiając ten artykuł Pertinaxa, pisma niemieckie odgrażają się, że w razie gdyby przypisywane Snowdenowi zamiary były prawdziwe, druga konferencja haska skończy się niczem, gdyż Niemcy nie zgodzą się na utrzymanie komisji reparacyjnej.

W związku z artykułem Pertinaxa w „Echo de Paris" ukazał się komunikat półurzędowy rządu Rzeszy, oświadczający, iż uwzględnienie życzeń, dotyczących sankcyj, musiałoby doprowadzić do rozbicia polityki Ligi Narodów. Polityka sankcyj, która w latach 1920 i 1922 była jeszcze możliwą, dzisiaj jest już spóźniona. W każdym razie — podkreśla komunikat — urzędowym czynnikom nic nie jest wiadome o tem, jakoby Snowden wyrazić miał podobne życzenie.

Papież-jubilat

Z okazji złotego jubileuszu kapłaństwa

Świat, zmaltretowany wojną, rzucił się na poszukiwanie lekarstwa na wszystkie swoje choroby. Ten stan psychiczny podchwyciła zręcznie — jak wszystkie aktualne zagadnienia — masonerja. Aby wzmocnić osłabione wpływy zaczęła żonglować demagogicznie wielkiemi słowami, jak: wszechludzkie ideały, miłość, pokój, rozbrojenie. Stworzono nowy izm, a mianowicie pacyfizm, pokrywając nim zręcznie apetyt wielkich państw na mniejsze.

Pius XI. pociągnął między sobą a temi pustemi dźwiękami stanowczą ręką linję demarkacyjną. Uniósł się ponad pustkę Ligi Narodów i przypomniał pokój, nie wyrosły z jałowej gleby faryzejskiego frazesu, ale wynikający z całego programu Chrystusowego, jako rezultat ciężkiego ofiarnego zmagania się z sobą: pokój Chrystusowy w Królestwie Chrystusowem. Rozkołysanej swawoli rewolucyjnego przewrotu przeciwstawia tron Chrystusa - Króla. Rozpoczyna od siebie. Hojnie podaje narodom owoce pokoju, z których za najwspanialszy uzna historja układ lateraneński. Wpatrzony w Królestwo nie z tego świata, nie pożąda terytorjów, ani doczesnych zdobyczy, za to dusz nieśmiertelnych. Papież mobilizuje siły katolickie w kierunku misyjnym. Przecywilizowanym ludom chrześcijańskim podaje w tym ruchu lekarstwo na samolubstwo, chęć posiadania i używania, i snobizm.

Z głowy w potrójnej koronie tryskają myśli nowożytnego katolika. Papież rozkłada ciężar odpowiedzialności za losy Kościoła na szerokie podstawy. Za przywilej synostwa i dziedzictwa Bożego ma każdy odpłacić współdziałaniem. Nie wolno świeckiemu żywiołowi być bierną masą, ale ma stanąć do dzieła przy hierarchji i pod jej przewodem — w akcji katolickiej.

Budzi ospałych i gnuśnych, rozpala żarem wielkich ideałów uświęcenia wewnętrznego i apostolstwa. Kościół ma być wolny. Usuwa ingerencję państw. Nie chce myśli katolickiej widzieć w zmonopolizowanej arendzie jakiegokolwiek uprzywilejowanego kierunku politycznego. Ma ona być ożywczym duchem i motorem wszystkich, o ile chcą z nią pozostawać w zgodzie.

Jest pewien rys w dostojnej osobie Ojca św., który ogromnie zbliża go do nas i czyni jeszcze droższym, jego, który z powodu sakry, otrzymanej w naszej stolicy, z rąk polskich biskupów, lubi nazywać się polskim biskupem.

Jest nim to, płynące z własnego przeżycia, zrozumienie, że poza wieczną ojczyzną istnieje ziemska rozumnemu i szlachetnemu człowiekowi droższa ponad wszystkie doczesne dobra. Naród polski lepiej, aniżeli jakikolwiek inny rozumie tajemne drzenia serca Ojca chrześcijaństwa, gdy zdejmował z ukochanych Włoch pokutne szaty i znamię odrzucenia i wkładał płaszcz miłościwego zapomnienia na tragiczną chwilę dziejową, gdy podniesiono rękę, kierowaną z podziemi masońskich na wolność Kościoła.

Usunięcie bolesnego konfliktu między sumieniem katolickiem, a uczuciem narodowem, z miljonów serc włoskich porywa setki miljonów serc całego świata i zapewnia Piusowi XI. w historji jedno z najpromienniejszych miejsc. Umiał bowiem, dotykając skroniami zaświatów, poruszyć jedną z najszlachetniejszych strun ziemskich.

Wielki Papież podbija — zdala od machinacyj politycznych i zabiegów handlowych — miljony dusz Chrystusowi, stwarza podstawy braterstwa z dawną rodziną chrześcijańską, łagodzi nienawiść i chęć odwetu za krzywdy, wyrządzone dalekim ludom przez tych, co swoich szukali fortun kosztem sprawy Bożej. Na rodzimej ich kulturze szczepi naukę Chrystusową, niegodząc się na niwelowanie ich odrębności rasowej i narodowej. Szuka głębszych wartości w tej rodzimości nowych dzieci Kościoła, aby je podnieść, uświęcić i odświeżyć niemi całą ludzkość. Daleki i obcy zimnemu, wyspekulowanemu nacjonalizmowi, kryjącemu zręcznie i chytrze żądło zaborczego szowinizmu w cudnem barwami, ale pozbawionem życia, pacyfiźmie, daje papież nowonawróconym narodom biskupów i kapłanów z ich krwi i kości, aby rozumieli najtajniejsze potrzeby serc swoich braci.

Zważywszy to wszystko, nie dziw, że rok złotego jubileuszu kapłańskiego Piusa XI. stał się wielkiem świętem rodziny katolickiej, na które oderwane wyznania spoglądają z czcią, a może nawet z tajonym żalem i nadzieją, że właśnie On został powołany przez Opatrzność na wielkiego lekarza, który potrafi zabliźnić rany zadane przez ludzką ułomność mistycznemu ciału Chrystusa.

W radosnej harmonji jubileuszowej cywilizowanego świata bierze naród polski radosny i serdeczny udział. Z serc naszych płynie gorąca, głęboka modlitwa: Błogosław Boże w długie lata wszystkie poczynania Namiestnika Chrystusowego na ziemi — Piusa XI.

X. J. Prądzyński.

Masonerja przeciw bezpieczeństwu Francji

Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Paryż, w grudniu.

Działalność radykałów nie ogranicza się do zwalczania francuskich kredytów wojskowych jedynie w Izbie deputowanych. Przeprowadzają oni obecnie pod egidą „Ligi Obrony Praw Człowieka" w całym kraju wielką kampanję, perfidną i niebezpieczną, zmierzającą do rozbrojenia. Postępy, uczynione dotąd w tym względzie, uważają za niedostateczne. Robią więc co mogą, by spowodować jak najszybsze zwołanie międzynarodowej konferencji rozbrojeniowej w Genewie.

W tym celu, na zorganizowanych na prowincji wiecach, których ma być 2.000, rozdawane są dwa biuletyny „petycyjne". Każdy z nich, wypełniony i podpisany, ma być odesłany na ręce „Ligi Obrony Praw Człowieka", która następnie jeden z nich skieruje do rządu francuskiego, a drugi przedłoży aeropagowi genewskiemu. W tych warunkach, kampanja ta staje się „plebiscytem rozbrojeniowym".

Organizatorzy jego, pracujący z zapałem na rzecz Niemiec, nie zadawalniają się oczywiście rozdawaniem owych biuletynów petycyjnych. Mobilizują sztab mówców, głoszących konieczność przeprowadzenia rozbrojenia, „konieczność zarówno moralną jak i finansową"; posługują się do najwyższego stopnia demagogją, bo wzywają do utrzymywania „nieco mniej pułków, a przeznaczenia więcej pieniędzy na zgłodniałe dzieci, na nędzę uczonych, laboratorja itp." Nie dość na tem. Apostołowie locarnizmu utrzymują, iż „1.500.000 zmarłych w czasie wojny Francuzów nie żywiło nienawiści do Niemców, a tylko nienawiść do wojny", jak gdyby wojna wypowiedziała się sama, a nie z rozkazu Wilhelma.

Na zebraniu, zorganizowanem przez „Ligę Obrony Praw Człowieka" w Paryżu, arcykapłan masonów Żyd Wiktor Basch z oburzeniem napiętnował budżet wojskowy Francji, będący, jak twierdził, wyzwaniem, rzuconem pacyfizmowi. Niepokoi go polityka narodowa p. Tardieu; niepokoi go możliwość, iż pomimo „formalnego zobowiązania" Nadrenja może nie być w czerwcu ewakuowaną; niepokoją go Włochy, jawnie i bezwstydnie przygotowujące się do wojny i w tym celu zbrojące gwałtownie Albanję. P. Basch zna bowiem wszelkie cyfry, począwszy od ilości karabinów a skończywszy na butach wysyłanych przez Włochy dla żołnierzy albańskich. W ślady faszyzmu idą Węgry, po części Austrja. Kwestją „korytarza polskiego" nawet się nie zajmuje, gdyż uważa ją za niemożliwą do rozwiązania.

A co p. Wiktor Basch mówi o Niemczech? — Milczy. Protestuje przeciwko budżetowi wojskowemu Francji, protestuje z nienawiścią przeciwko Włochom, nazywa Mussoliniego „rzymskim warjatem i mordercą", ale ani słówkiem nie wspomina o przygotowaniach i zbrojeniach Berlina, przechodząc do porządku dziennego nad militaryzmem i odwetową polityką Niemiec Hindenburga. W ten sposób masoni w nienawiści do polityki narodowej p. Tardieu, w nienawiści do Włoch katolickich, gdzie z rozkazu Mussoliniego zamknięto loże masońskie, pracują nad zbliżeniem francusko-niemieckiem.

Posiadanie organizacji wojskowej nie jest według nich dla „Francji ligi praw człowieka" gwarancją bezpieczeństwa. Znacznie większe gwarancje da ich zdaniem, rozbrojenie światowe, na jakie Niemcy z „cierpliwością" od lat 10 czekają. W razie gdyby ono nie nastąpiło, będą one mogły domagać się prawa ponownego zbrojenia się! Z ust innego apostoła pacyfizmu, p. Marc Sangnier dowiadujemy się, że dzisiaj „nie należy wyznawać innego patrjotyzmu, jak patrjotyzm międzynarodowy", który da nam całkowity pokój!

Pod takiemi hasłami amoralnemi i antynarodowemi, odbywa się niegodna kampanja rozbrojeniowa masonerji. Zważywszy na zajadłość jej organizatorów, należy spodziewać się, iż w propagandzie pro-niemieckiej ustawać ona nie będzie. Berlin może być dumny ze swych sojuszników. Międzynarodówka trójkąta masońskiego, sabotując bezpieczeństwo Francji, które wspaniałomyślnie składa w ofierze na ołtarzu pacyfizmu i paneuropejskiej wiary, pracuje poprostu dla militaryzmu germańskiego.

Na szczęście u steru władzy stoi obecnie p. Tardieu, który w ostatniem przemówieniu w Senacie z energją podkreślił, iż nie zapominając o swem bezpieczeństwie cały kraj pragnie zarówno na zewnątrz, jak i na wewnątrz pokoju, którego żadna partja, żadna klasa nie może uważać za swój monopol. Do tego zaś właśnie zmierza „Francja ligi praw człowieka", organizując petycję rozbrojeniową, przeciwną interesom Francji.

I. Briares.

Reforma podatkowa w Niemczech i Francji nakazem, u nas — „przestępczością"

„Słowo Pomorskie" zamieszcza następujący artykuł:

Dnia 5 b. m. p. min. Matuszewski, przemawiając w Sejmie w sprawie reformy podatkowej, użył następującego zwrotu:

„Każdy szeroki program reformy podatków — nawet najbardziej pociągający logicznie, nawet najponętniejszy w swym sensie socjalnym — postawiony dziś na porządek dzienny, uważaćbym musiał za wielką nieopatrzność, uparte doktrynerstwo — bądź gorzej — za przestępczość wobec państwa".

Dziwnym zbiegiem okoliczności zarówno w Niemczech jak i we Francji śledzimy objaw wprost przeciwny, któremu należy się nieco bliżej przypatrzeć.

Skarb niemiecki, co demonstracyjnie podkreślono w czasie ostatniej debaty Reichstagu, znajduje się ponoć w nader ciężkich warunkach. Obecny deficyt wynosi około 600 miljonow mk.; rząd niemiecki spodziewa się jednak, że do końca roku budżetowego deficyt ten ulegnie zmniejszeniu do 300 milj. mk. Tymczasem rząd p. Müllera przedstawił przed kilku dniami parlamentowi wielki program reformy finansowej, w którym przewiduje:

1. obniżenie stawek podatku dochodowego,
2. podniesienie minimum egzystencji, wolnego od podatku z 1.200 mk. na 1.800 mk. (około 3.600 zł.),
3. zniesienie podatku od kapitałów,
4. obniżenie podatku obrotowego o 20 procent,
5. zniesienie podatku od cukru,
6. zwolnienie przemysłu od ciężaru 330 milj. mk., wynikającego ze świadczeń reparacyjnych, itd.

Wszystkie te ulgi razem wynieść mają 750 milj. marek. Brakujące kwoty zamierza rząd uzyskać przez podwyższenie podatku od piwa i tytoniu. Zamiary socjalistycznego rządu tłumaczą zrozumieniem konieczności przyjścia społeczeństwu niemieckiemu z pomocą w chwili, gdy ono przyduszone podatkami przeżywa ciężkie chwile kryzysu.

Charakterystyczną, co podkreślają dla rządu socjalistycznego rzeczą jest obniżenie stawki podatku dochodowego od największych dochodów, obniżenie podatków bezpośrednich a podniesienie podatków pośrednich. Uderzono tem samem w kamień mądrości doktryn socjalistycznych, gdyż, jak wiadomo, podatki pośrednie godzą w szerokie masy społeczeństwa.

Rząd socjalistyczny niemiecki zdobył się na ten krok w interesie ogólnospołecznym, ułatwiając tem samem kapitalizację, umożliwiając odbudowę majątku prywatnego, który zdolny będzie doprowadzić gospodarstwo niemieckie na zdrowsze drogi. Do tej „zbrodni" przykłada rząd berliński swą rękę szczerze i w głębokiej wierze, że nie znajduje się wobec przestępstwa.

Przypatrzmy się obecnie reformom finansowym we Francji. Pierwszym czynem nowego premjera p. Tardieu był wielki program finansowy inwestycyjno - podatkowy. Wychodząc z założenia, że gospodarstwo społeczne Francji oparte jest dziś o zdrowe dźwigary, że bezrobocie prawie że nie istnieje, rząd poprzedni (Poincaré'go) w lipcu r. b. przeprowadził zniżki podatkowe na sumę 1,194 miljonów fr. W budżecie na r. 1930 przewidziane są dalsze zniżki budżetowe na sumę 955 milj. fr. Mimo to prężność podatkowych wpływów nie osłabiła się i rząd obecny proponuje szereg dalszych zniżek podatkowych jak: obniżenie opłat od automobilów i specyfików farmaceutycznych, obniżenie podatków bezpośrednich o 10 proc. — wszystko w łącznej sumie około 1,200,000,000 fr.

Wszystkie zatem proponowane przez rząd francuski zniżki podatkowe zmniejszą obciążenie społeczeństwa o 3,334,000,000 fr. (130 milj. dolarów).

Nie koniec na tem. Rząd francuski projektuje przeprowadzenie olbrzymich inwestycyj, mających na celu podniesienie dobrobytu kraju i ludności. Na cel ten przeznaczono około 5 miljardów franków a 3,6 miljardów franków oddano na cele podniesienia sprawności kulturalno - gospodarczej francuskich kolonij.

Nie chcemy dalej snuć linji reform podatkowych obu tych zachodnich krajów. Podkreślamy tylko, że nasz wadliwy system podatkowy przygniata wprost katastrofalnie społeczeństwo i kraj. Przyznają to wszyscy od najmniejszych organizacyj gospodarczych począwszy, a na ministrze skarbu skończywszy. A mimo to, gdy przyjdzie okazja, pada z ust czynnika odpowiedzialnego określenie, które cytowaliśmy na wstępie.

Czy jednak, wobec logiki wypadków ekonomicznych, wobec siły gospodarczych konsekwencyj, które swą powagą biją niemal w oczy, nie należałoby zrewidować tych słów, które padły z tak odpowiedzialnej trybuny.

Godzimy się z tem, że na reformę podatkową w Polsce trzeba wiele odwagi, ale też nie należy zasłaniać się w tej ciężkiej sytuacji tak niebezpiecznem cięciem, jak określenie programu reformy podatków mianem „przestępczości wobec państwa". Spójrzmy na Zachód — tam ta zbrodnia nabiera kolorów — cnoty, obowiązku.

Izba handl. polsko-bałtycka

Warszawa, 18. 12. (AW). Wczoraj została utworzona dzięki inicjatywie Towarzystwa Polsko-Łotewskiego Izba handlowa polsko-bałtycka mająca na celu współdziałanie w rozwoju stosunków handlowych i finansowych między Polską a państwami bałtyckiemi.

Stronnictwo Narodowe

Koło na Św. Łazarzu

Zebranie odbędzie się w piątek, dnia 20 b. m., o godz. 8-mej w lokalu p. Smoczyka, ul. Marszałka Focha 70.

Referat wygłosi p. red. Herniczek na temat:

Na marginesie obecnego przesilenia

Członków i sympatyków uprzejmie zaprasza

Zarząd.

Stracenie zbrodniarza

L. Lewandowski, który wymordował całą swą rodzinę, został powieszony w Grudziądzu

Grudziądz, 19. 12. (Tel. wł.) W czwartek o godz. 6,15 rano został stracony na dziedzińcu grudziądzkiego więzienia karnego morderca Leon Lewandowski, który w styczniu r. 1927 w Tarpnie pow. grudziądzkim wymordował siekierą całą swą rodzinę, składającą się z 6 osób. Lewandowski wypierał się zbrodni i apelował kilkakrotnie, aż do łaski Prezydenta włącznie. P. Prezydent jednak z prawa łaski nie skorzystał. Stracenia dokonał kat Maciejewski przez powieszenie na szubienicy w obecności władz sądowych, więziennych i państwowych tudzież kapelana więziennego.

Handlarze żywym towarem

Czy też bujna fantazja anormalnej dziewczyny

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.) Do komisarjatu kolejowego policji na dworcu w Tarnopolu zgłosiła się wczoraj Monika Mierzejewska z Wąbrzeźna na Pomorzu, uczenica seminarjum nauczycielskiego w Toruniu i złożyła następujące sensacyjne zeznania:

W połowie listopada, gdy wieczorem wracała od koleżanki, w okolicy Parku Wilsona w Toruniu przyskoczył do niej nagle jakiś osobnik, chwycił ją wpół i gwałtem wepchnął do stojącego w pobliżu samochodu, gdzie Mierzejewska straciła przytomność. Po przebudzeniu się spostrzegła, że w samochodzie jest także druga dziewczynka około lat 15, która spała. Auto podążyło w kierunku Bydgoszczy. Mierzejewska ponownie straciła przytomność wskutek uśpienia jakimś narkotykiem. Ocknąwszy się po raz drugi, dowiedziała się, że auto mknie w kierunku Białegostoku. Kiedy motor się zepsuł, dziewczyna zbiegła z auta i przez 30 dni zdążała pieszo w kierunku Tarnopola, gdzie ma znajomą, niejaką Kowalską.

Wydział śledczy w Tarnopolu rozpoczął dochodzenia co do wiarygodności zeznań Mierzejewskiej. (w)

Hołd Chorwatów

Białogród, 18. 12. (PAT). Król Aleksander przyjął na uroczystej audjencji deputację miast banatów Sawy i Nadbrzeżnego. W imieniu deputacji burmistrz miasta Zagrzebia Srkulj powitał króla oraz złożył hołd w imieniu miast chorwackich, zaznaczając m. in., że Chorwaci, Serbowie i Słoweńcy złączeni są z własnej woli dla dobra kraju i pokoju Europy. Nikt nie powinien obawiać się zjednoczonej i potężnej Jugosławji, gdyż jest najlepszą gwarancją pokoju w Europie. Z kolei Srkulj wyraził szczególne zadowolenie Chorwatów z powodu ogłoszenia jednolitej nazwy kraju Jugosławji, oraz z powodu podziału kraju na banaty, które zgodnie z tradycjami i interesami poszczególnych części królestwa przyczynią się do zjednoczenia państwa i narodu jugosłowiańskiego. Nakoniec burmistrz miasta Zagrzebia złożył życzenia królowi z okazji rocznicy jego urodzin.

Król Aleksander, dziękując za życzenia, podkreślił, iż jest szczęśliwy, że naród dobrze zrozumiał i jednomyślnie uznał wysiłki i decyzje króla z dnia 6 stycznia i 3 października, które zmierzają jedynie do wzmocnienia jedności narodowej i całkowitej równości wszystkich. Król dziękował szczególnie przedstawicielom m. Zagrzebia za inicjatywę, wywołującą powszechne, entuzjastyczne manifestacje na rzecz królestwa Jugosławji i jedności narodowej.

Mała Ententa a plan Younga

Bukareszt, 19. 12. (Radjo) Minister spraw zagr. Mironescu oświadczył w wywiadzie prasowym, że druga konferencja haska będzie odroczona, jeżeli sprawa reparacyj wschodnich nie będzie wyjaśniona do 3 stycznia. Gdyby kwestja optantów miała być połączona z reperacjami węgierskiemi, wówczas Mała Ententa odmówi podpisania planu Younga i będzie obstawała przy ratach rocznych według planu Dawesa. Mironescu omówił tę ewentualność z rządem czechosłowackim, a obecnie toczą się w tej sprawie rokowania z rządem jugosłowiańskim.

Przykra interpelacja

Londyn, 19. 12. (PAT) W czasie debaty w Izbie gmin nad wnioskiem konserwatystów, potępiającym metody rokowań ze Sowietami, konserwatysta Allen zainterpelował rząd, zarzucając mu, że przez uznanie granic Z. S. R. R. ignoruje fakt okupacji Gruzji przez armję sowiecką. Prezydujący obradom speaker Izby uchylił wniosek jako nieformalny. Dep. Allen zapowiedział wobec tego zgłoszenie w innym czasie specjalnego wniosku. Wystąpienie Allena wywarło duże wrażenie w Izbie a w kołach Laubour Party wywołało zakłopotanie.

Dostawy dla Sowietów

Gdańsk, 19. 12. W stoczni „Schichau" otrzymano zamówienie rządu Sowietów na dostawę 11 kutrów do transportu drzewa po 145 000 mk. niemieckich za sztukę i 3 kutry morskie po cenie 1 169 000 mk. niem. za sztukę. Wszystkie te zamówienia mają być wykonane do lipca 1930. Przedstawiciele sowietów pertraktowali ze stocznią „Klawitter" w sprawie budowy 6 statków rybackich. Dziś zaś nastąpią dalsze pertraktacje ze stocznią „Schichau" w sprawie zamówień na dalszych 14 statków rybackich. Stocznie gdańskie mają również otrzymać zamówienia na większe statki dla linji Władywostok-Szanghaj. W tych dniach pewna firma gdańska otrzymała zamówienie na dostawę dla Rosji armatur za cenę 15 tys. dolarów.

Zabójstwo pod wpływem zazdrości

Toruń, 19. 12. (Tel. wł.) W nocy na 16 września br. rozegrał się w koszarach 4 pułku lotniczego krwawy dramat. Sierżant Alfons Kotowski po powrocie z zabawy późno w nocy, zauważył nieobecność żony w mieszkaniu. Podejrzewał ją już oddawna, że utrzymuje bliższe stosunki z chorążym Dońcem, który zajmował sąsiednie mieszkanie w skrzydle koszarowem przeznaczonem dla podoficerów. Wobec tego udał się Kotowski do sąsiada i zapytał go, czy żona jego przebywa u niego. Gdy ten zaprzeczył, niedowierzający Kotowski wyłamał silnem uderzeniem ramion drzwi szafy, wewnątrz której ujrzał swą żonę. Zdenerwowany chwycił za sztylet lotniczy i rzucił się na żonę. Chorąży D. stanął jednak w jej obronie. Wywiązała się walka między obu mężczyznami. Chorąży Doniec otrzymał 5 ciężkich ran, wskutek których niebawem zmarł.

W środę 18 b. m. stanął Kotowski przed Sądem Wojskowym w Tornuiu. Po przeprowadzonej rozprawie Sąd wydał wyrok uniewinniający, motywując go tem, że oskarżony działał w stanie silnego afektu, wywołanego uczuciem zazdrości, tudzież pod wpływem alkoholu.

O uregulowanie granicy

Praga, 18. 12. (PAT). Polsko-czeskosłowackie narady w Ołomuńcu dotyczą używania majątku b. gminy cieszyńskiej oraz uregulowania kwestyj pogranicznych wzdłuż Dunajca i Prutu.

Oddalenie protestu

Warszawa, 18. 12. (Tel. wł.) Sąd najwyższy oddalił protest w sprawie wyborów sejmowych z okręgu Toruń i Grudziądz.

Kpt. Grudzin opuścił Moskwę

Moskwa, 19. 18. (PAT). Wczoraj opuścił Moskwę z powodu przeniesienia na inne stanowisko zastępca attachéwojskowego przy poselstwie polskiem kpt. Grudzin. Odjeżdżającego żegnali na dworcu, poza członkami poselstwa polskiego, wszyscy attaché wojskowi w Moskwie oraz przedstawiciel sowieckiego sztabu generalnego gen. Sudakow.

Pod kołami pociągu

Toruń, 19. 12. (Tel wł.) W środę o godz. 20 na stacji kolejowej Przyłubie Kraińskie na linji Toruń—Bydgoszcz zdarzył się straszny wypadek. Żona robotnika Franciszka Dorka z Kąkolewa w pow toruńskim chciała przesiąść się z jednego pociągu do drugiego i wpadła pod nadjeżdżający na stację pociąg, który oderwał jej głowę od tułowia. Na miejsce przybyła komisja sądowo-kolejowa.

Przemytnictwo na Śląsku

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.) W Katowicach aresztowano przemytników samochodowych, Czaplickiego z Bytomia i Słodczyka z Królewskiej Huty.

O pożyczkę dla Niemiec

Berlin, 19. 12. (PAT.) Reichstag na posiedzeniu wczorajszem 239 głosami przeciw 138 przyjął projekt ustawy o upoważnieniu rządu do zaciągnięcia pożyczki w wysokości 465 milj. mk.

Pod zwałami węgla

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.) Wczoraj na kopalni „Barbara" w Królewskiej Hucie oberwały się zwały węgla i przygniotły dwóch robotników.

Niemcy w sejmikach powiatowych

Na podstawie dodatkowych informacyj zaznaczyć należy, że Niemcy poza mandatami wiejskiemi do sejmików powiatowych, wymienionemi we wczorajszym naszym artykule, uzyskali jeszcze 1 mandat z listy kompromisowej w pow. wrzesińskim.

Temsamem ogólna liczba mandatów niemieckich ze wsi wynosi jednak 67, a nie 66.

Artykuł p. t. „Po wyborach komunalnych na Śląsku", zamieszczony również onegdaj w wydaniu wieczornem, omawia głosy prasy niemieckiej o wyborach w gminach wiejskich woj. śląskiego. W łamie 1, wiersz 14 od góry wydrukowano przez omyłkę „gminach miejskich", co niniejszem protestujemy.

Kurs złotego. Dziś rano notowano w obrotach nieoficjalnych kurs dolara w Warszawie 8.88 3/4 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.89 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,44 zł, gotówką 212.34 zł, za 100 guld gd. w dewizach 173,76 zł, gotówką 173,09 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 19 grudnia 1929.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało nastrój bez zmiany i ruch spokojny. W niektórych papierach odczuwa się silny brak materjału.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 8 proc. obligacje m. Poznania z 1926 r. 92 proc. i za 8 proc. listy dolarowe ziemskie 91,50 proc. (przy dew. 8,88½), natomiast oddawano 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie po 38 proc. Dopytywano się o 5 proc. poż konwers., o premj dolarowe i o poż. inwestycyjną, jednakże nie było oddawców. Mniejsze ilość 6 proc. listów żytnich handlowano po 22,— bez notowania.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych większy popyt na Bank Polski po zwyżkowym kursie 178,— a nawet 180,— bez materjału oraz płacono za Herzfeld Viktorius 40,— i Dr R. May 88,—.

Z pap. nieoficjalnych płacono za Bank Cukrownictwa 148—146,— i za Cukrownię w Kruszwicy 660,— zł (za 500-złotową akcję).

Ceduła urzędowa z dnia 19 grudnia 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

8% oblig. miasta Poznania z 1926 r 92% P.
8% dolarowe listy Pozn Ziemstwa Kred. 91,50 P.
4% listy zastaw konw Pozn. Ziem Kred. 38% O.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Herzfeld - Viktorius I em. zł. 40,— P.
Dr. Roman May I em. zł. 88,— P.
Tendencja: Bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

dnia 19 grudnia 1929 r.

Waluty	Gotówka		
Dol. St. Zjedn.	tr. 8.88 3/4	sp. 8,90 3/4	kup. 8,86 3/4

Dewizy:

	trans	sprzed.	kup.
Nowy Jork	008,88,3	008,90,3	008,86,3
Londyn	043,45 1/2	043,56	043,35
Paryż	035,07 1/2	035,16 1/2	034,99
Praga	026,42 1/4	026,49	026,35 1/2
Włochy	046,61	046,73	046,49
Wiedeń	124,66	124,97	124,35
Szwajcarja	173,16	173,59	172,73
Sztokholm	240,22	240,82	239,62

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż inwest	000,00	119,00	117,50
5% poż premj. dol.	000,00	070,00	69,75
6% poż dol.	000,00	000,00	080,00

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	000,00—125,00
Bank Polski	176,50—176,00
Bank Zachodni	000,00—080,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	000,00—078,50
Elektrownia w Dąbr.	000,00—060,00
Drogi dojazdowe	000,00—020,00
W. i Węgla	000,00—050,00
Lilpop	037,50—037,75
Rudzki	000,00—029,00
Starachowice	020,75—020,55

Tendencja przeważnie słabsza.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin dnia 19 grudnia 1929.

Pszenica march od st załad 76 77 kg przeciętn jakości	240,00—241,00
Tendencja słaba.	
Pszenica march od st zał 80 kg przeciet. jakości	247,00—248,00
Tendencja słaba.	
Żyto march od stacji załad 72 kg przeciętnej jakości	169,00—171,00
Tendencja słaba.	
Owies march do stacji załad	149,00—157,00
Tendencja słaba.	
Jęczmień browarny	187,00—203,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	167,00—177,00
Tendencja spokojna	
Kukurydza Rumuńska zdrowa, sucha wprost fr. wag Berlin	000,00—166,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	29,00—34,75
Tendencja utrzymana.	
Mąka żytnia	23,50—27,00
Tendencja ledwo stała.	
Ospa pszenna	11,00—11,50
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	09,75—10,25
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	29,00—38,00
Groch drobny	24,00—28,00
Groch pastewny	21,00—22,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	18,50—20,00
Wyka	23,00—26,00
Łubin niebieski	13,75—14,75
Łubin żółty	16,50—17,50
Makuch rzepakowy	18,40—18,90
Makuch lniany	23,80—24,00
Wytłoki suszone	08,10—08,40
Śrót Soya	17,50—18,00
Płatki ziemniaczane	14,50—15,10
Ziemniaki jadalne białe	2,00—2,30
Ziemniaki jadalne czerwone	2,30—2,60
Ziemniaki jadalne inne żółte	2,60—2,90
Ziemniaki jadalne nerkowe	3,50—4,00
Ziemniaki fabryczne w fg	0,08—0,09

Uwaga: do ziemniaków

Popyt na dobre ziemniaki przemysłowe.

Ogólna tendencja słaba.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 19 grudnia 1929.

Wypłaty na Warszawę 46,775—46,975
Noty wielkie. 46,65—47,05

Zebranie ogólne **Zebranie ogólne**

Dziś, w czwartek, o godzinie 20 w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65 (nad kinem „Colosseum") odbędzie się

zebranie ogólne

Młodych Obozu Wielkiej Polski.

Referat p. t. „O szlachetne serce i mocne mięśnie młodego pokolenia" wygłosi p. red. **Tad. Powidzki.**

Wstęp wolny dla członków i wprowadzonych gości.

Wydział Grodzki.

COGNAC Monnet NAJLEPSZY FRANCUSKI

Gość w dom ....! Na Święta !
wódki, likiery, miody, wina owocowe
„Rektyfikacji Warszawskiej"
nw 6141

„Restytuowane" kwiaty, papierosy i — bal

„Gazeta Warszawska" pisze, co następuje:

Zamieściliśmy sprostowanie p. Czerwińskiego, p. o. ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego, w odpowiedzi na nasz artykul p. t.: „Restytucje". Wynika z tego sprostowania, że — poza omyłką druku w jednej cyfrze — co do joty, co napisaliśmy, jest prawdą.

Wymieniliśmy w naszym artykule przykladowo 10 pozycyj z wydatków „na ogólne cele oświatowe". P. Czerwiński wyjaśnia, że 4 z tych pozycyj nie były zaczepione przez Najwyższą Izbę Kontroli, jedną uznano za niewlaściwie umieszczoną, a 5 p. Świtalski „restytuował", czyli zwrócił pieniądze z własnej kieszeni.

Co p. Świtalski zwrócił?

1) Wypłacono naczelnikowi wydziału w min. spraw wewnętrznych, Kazimierzowi Breithemptowi za dostarczone papierosy . . . . . 101 zł. 76 gr.
2. Składkę dla Tow. Badania Zagadnień Międzynarodowych (wypłaconą także za czas, gdy p. Świtalski nie był ministrem!)... . . . . 90 zł
3. Za kosz kwiatów na imieniny p. Mościckiej, zakupiony w firmie „Ludwik Nowakowski"... . . . . 300 zł.
4. Za bilety na bal zredukowanych urzędników . . . 30 zł.
5. Za tytoń i gilzy dla ministra i wiceministra. . . . . 45 zł. 60 gr.

Razem . . 567 zł. 36 gr.

Przypominamy, że pisząc o tej sprawie, podaliśmy wyraźnie, że niektóre sumy zostały zwrócone, o czem świadczy sam tytuł artykułu: Restytucje. Sprostowanie p. Czerwińskiego potwierdza nietylko fakta podane przez nas, ale i myśl przewodnią artykulu, z której wynika, że za wdaniem się Sejmu minister pieniądze oddal, czyli, że kontrola Sejmu jest jednak potrzebna.

Po uzgodnieniu naszych wiadomości z tem, co pisze p. Czerwiński, stan faktyczny tej sprawy przedstawia się tak:

Paragraf 13 dz. 1 budżetu min. wyznań religijnych i oświecenia publicznego nosi tytuł: „Ogólne cele oświatowe". Kredyt na ten paragraf w roku 1928/9 wynosił 500.000 zł, w obecnym budżecie 300.000 zł.

W paragrafie tym utworzono pozycję: 50.000 zł na fundusz reprezentacyjny dla ministra, czego wcale niezaznaczono w preliminażu budżetowym. Wogóle należy zaznaczyć, że fundusze reprezentacyjne różnych ministrów są wstydliwie poukrywane po różnych paragrafach, co stanowczo powinno być usunięte.

Wobec braku odpowiednich przepisów i samego charakteru funduszów tego rodzaju sposób ich użycia zależy w znacznej mierze od osobistego poczucia godności i taktu panów ministrów. Izba Kontroli ma niemalo kłopotu z kontrolą faktyczną nad wydatkami reprezentacyjnemi i nawet przy bardzo ich liberalnem traktowaniu musi często reagować, jak to zwlaszcza działo się przez dwa lata w ministerstwie poczt i telegrafów.

P. Czerwiński wyjaśnia, że Sejm przecież uchwalil odpowiednią pozycję razem z budżetem. Wyjaśnienie to jest zupełnie nieścisłe. Wydatki przez nas omówione odnoszą się do r. 1928—29, którego budżet byl uchwalony na wiosnę 1928, kiedy ministrem był nie p. Świtalski, lecz p. Dobrucki.

Sprawa wyszła na jaw ex post przy uchwalaniu budżetu na rok obecny 1929—30. Prawdą jest, że Sejm, jak uchwalił cały budżet, tak uchwalił i par 13 dz. 1 min. wyznań religijnych i oświecenia publicznego. Ale prawdą jest też, że komisja budżetowa po wyjściu na jaw kwiatów i papierosów p. Świtalskiego skreśliła cały fundusz reprezentacyjny w sumie 50.000 zł.

Kiedy sprawa przyszła na plenum, rząd zgłosił wniosek o przywrócenie tego kredytu. Jednak w drugiem czytaniu Sejm wniosek ten znowu odrzucił. Dopiero w trzeciem czytaniu skutkiem zmiany stanowiska P. P. S. wniosek rządowy przeszedł, z czego jednak nie można, jak to czynił p. Czerwiński, dedukować jakiegoś usprawiedliwienia wydatków poprzedniego okresu budżetowego. Zresztą mniejsza i o to. Najważniejsze jest dla nas, że p. Świtalski zwrócił pieniądze.

Dlaczego zwrócił?

P. Czerwiński pisze:

„B. minister oświaty dr. Kazimierz Świtalski, przekonawszy się na komisji budżetowej Sejmu, że stają się one (wydatki — przyp. red.) przedmiotem dyskusji panów posłów, a uważając, że publiczne usprawiedliwianie się z nich na forum sejmowem byłoby uwłaczającem dla godności ministra, a równocześnie dawałoby zbyt łatwe pole do mało poważnych, ale dokuczliwych uwag, w m. styczniu 1929 r. pokrył te wydatki z własnej kieszeni".

O to chodziło! Trzeba było odrazu tak zrobić, a wtedy niebyłoby „pola do dokuczliwych uwag".

Nie będziemy przy tej sposobności dłużej rozwodzić się nad oryginalnym poglądem p. Czerwińskiego, jakoby publiczne usprawiedliwianie się z zarzutów na forum sejmowem uwlaczało godności ministra. Co tam będziemy się wdawali w „subtelności". Pieniądze oddane — to grunt!

Nauka z tego wszystkiego płynie podwójna:

1) Restytucje nie byłyby dokonane, gdyby nie obawa przed „dokuczliwemi uwagami" i „dyskusją panów posłów"

2) Gdyby raz wydatki tego rodzaju weszły w zwyczaj, szybko odbyłaby się ich. „rozbudowa".

3) Inni ministrowie powinni też za przykładem p. Świtalskiego, dla uniknięcia „uwag i dyskusji" w Sejmie oddać pieniądze z własnej kieszeni.

V-i-vat sequens!

Mielke i Burchard na wolnej stopie

Wczorajszy „Posener Tageblatt" donosi z Bydgoszczy, że sędzia śledczy, zajmujący się sprawą niemieckich „pfadfinderów", zakomunikował obrońcy aresztowanych Niemców adwokatowi i posłowi na Sejm, Spitzerowi, iż nauczyciel dr. Burchard z Poznania oraz kierownik organizacji młodzieży Fryderyk Mielke z Bydgoszczy mogą być zwolnieni z więzienia za kaucją. Dla Mielkego wysokość tej kaucji wynosi 5.000 zł, a dla Burcharda 10.000.

Po złożeniu wspomnianej sumy Mielke został onegdaj wypuszczony na wolną stopę po 10-tygodniowem przebywaniu w więzieniu śledczem.

Natomiast Burchard dotychczas jeszcze znajduje się w areszcie. Zwolnienie jego nastąpi po odpowiedniem zarządzeniu sędziego śledczego po złożeniu kaucji.

Jak wiadomo, obaj wspomniani przywódcy niemczyzny oskarżeni są o to, że jako kierownicy organizacyj młodzieży niemieckiej w Polsce utrzymywali kontakt z organizacjami przysposobienia wojskowego w Rzeszy Niemieckiej i spowodowali nawet udział niemieckich „pfadfinderów" z Polski w kursie przysposobienia wojskowego, który odbył się swego czasu w Charlottenburgu. Na kurs ten „pfadfinderzy" niemieccy udali się przy pomocy nielegalnego przekroczenia granicy via Gdańsk.

Dalsze wyniki wyborów do sejmików powiatowych

Pow. wągrowiecki

Podaliśmy już ogólne wyniki wyborów wiejskich z pow. wągrowieckiego. Wyniki szczegółowe przedstawiają się następująco:

Ogólna liczba głosów ważnych 11.549, ogólna liczba mandatów 29. Z tego osobna lista Stronnictwa Narodowego (które występowało samodzielnie tylko w okr. VII — Gołańcz) — 594 gł i 1 mandat, listy Chrześc. Rolników (z których przeszło także kilku narodowców) — 3.071 gł i 9 mandatów. N. P. R. 4.433 gł i 10 mandatów. „Piast" 2.083 gł i 6 mandatów, Wielkopolski Związek Włośc. 411 gł i 1 mandat, P. P. S. 213 gł bez mandatu, Niemcy (występowali tylko w okr. I — Skoki i w okr. Damasławek) — 399 gł, bez mandatu.

Wyniki w poszczególnych okręgach są następujące:

Okręg I — Skoki: Mandatów 4, głosów ważnych 1.727, nr. 1 Chrz. Roln. — 369 gł, 1 mand.; nr. 2 Wielk. Zw. Włośc — 69 gł, 0 mand.; nr. 3 N P. R. — 676 gł, 2 mand.; nr 4 Niemcy — 348 gł i 1 mand.; nr. 5 „Piast" — 265 gł, 0 mand.

Okręg II — Mieścisko: Mandatów 4, głosów ważnych 1.160, nr. 1, N. P. R. — 625 gł, 2 mand.; nr. 2 Chrz. Roln. — 335 gł, 2 mand.

Okręg III — Sierniki: Mandatów 4, głosów ważnych 1.740, nr. 1, N. P. R. — 594 gł i mandat; nr. 2 P P. S. — 213 gł, 0 mand.; nr. 3 Chrz. Roln. — 933 gł, 3 mand.

Okręg IV — Wągrowiec: Mandatów 4, głosów ważnych 1.308. Nr. 1 N. P. R. — 444 gł, 1 mand.: nr. 2 „Piast" — 631 gł, 2 mand.; nr. 3 Chrz. Roln. — 233 gł, 1 mandat.

Okręg V — Damasławek: Mandatów 4, głosów ważnych 2.247. Nr. 1 N. P. R. — 576 gł, 1 mand.; nr. 2 „Piast" — 1.272 gł, 3 mand; nr. 3 Niemcy — 399 gł, 0 mand.

Okręg VI — Łukowo: Mandatów 4, głosów ważnych 1.529. Nr. 1 N P. R. — 484 gł, 1 mand.; nr. 2 „Piast" — 485 gł, 1 mand.; nr. 3 — Wielkop. Związek Włośc. — 342 gł, 1 mand; nr 4 Chrz. Roln. — 218 gł, 1 mandat.

Okręg VII — Gołańcz: Mandatów 5, głosów ważnych 2.411. Nr. 1 N. P. R. — 1.034 gł, 2 mand.; nr. 2 Stron. Narodowe — 594 gł. 1 mandat; nr. 3 Chrz. Roln. — 783 gł, 2 mandaty.

W ogólnym wyniku Niemcy stracili z poprzednio posiadanych 5 mandatów 4, „Piast" stracił 3 (poprzednio miał 9), P. P. S. poniosła zupełną klęskę, N. P R. utrzymała swój stan posiadania. Listy Chrz.-Rolnicze zdobyły o 4 mandaty więcej (poprzednio miały 5). Jako nowy czynnik występuje Stronnictwo Narodowe) które — jak już wspomnieliśmy — uzyskało samodzielnie 1 mandat, nadto kilka mandatów z list Ch. R.

Z miast wejdą prawdopodobnie do sejmiku wyłącznie przedstawiciele Stronnictwa Narodowego.

Na Gwiazdkę!
I. Perfumy, Wody Kolońskie, Artykuły Toaletowe,
II. Ozdoby choinkowe — Świeczki,
III. Aparaty fotograficzne
poleca w Olbrzymim Wyborze po Cenach Najniższych
BR. MACHALLA, Poznań
ul 27 Grudnia 2 naprzeciw Kom. Policji

MARSZAŁEK
ZNAKOMITA WÓDKA
HULSTKAMPA

MASQUE ROUGE
najmodniejsze perfumy i puder

ROUGE REDOUTÉ
pomadka do ust gwarantowanie nieszkodliwa
Tw 597
Marcel Guerlain PARIS

H. MAKOWIKI
KRUSZWICA
WINO MIÓD
P 8004-.252

Nie odmawiaj prośbie dziecka
które życzy sobie na Gwiazdkę aparat fotograficzny,
łączący pożyteczne z przyjemnym.
Aparaty fotograficzne oraz wszelkie przybory
nabyć można w specjalnym składzie
rw 8000-60, 21
„Camera", ul. Fr. Ratajczaka 3.

SAVONA
IDEALNY PROSZEK DO MYCIA GŁOWY
usuwa łupież i tłuszcz, czyści pory skóry
nw 6142

Uroczystości w 11 rocznicę powstania wielkopolskiego

Capstrzyk 26 grudnia

Dnia 26 grudnia o godz. 16,00 zbiórka wszystkich członków zainteresowanych oragnizacyj powstańczych, wojskowo - wychowawczych, sportowych i pokrewnych (bez sztandarów) w środowiskach poszczególnych dzielnic miasta, a mianowicie: Towarzystwa Śródmieścia na Placu Bernardyńskim, Wildy na Rynku Wildeckim, Łazarza i Górczyna na Rynku Łazarskim, Jeżyc na Rynku Jeżyckim, Starego Miasta na Rynku Śródeckim.

Uformowanie pochodów w poszczególnych dzielnicach miasta powierzono komendantom odnośnych Towarzystw Powstańców i Wojaków.

Odmarsz z wymienionych miejsc zbiórek tak wcześnie, by na godz. 17.00 przybyć na Plac Wolności. Komendę nad całością powierzono p. por. rez. St. Gniatczyńskiemu.

O godz. 17.15 przegląd oddziałów przez p. dowódcę korpusu, „Apel Poległych" i odegranie „Roty" przez zespolone orkiestry wojskowe.

Uroczysta akademja 26 grudnia

W 11-tą rocznicę oswobodzenia Poznania, a następnie Wielkopolski z niewoli niemieckiej odbędzie się w drugie święto Bożego Narodzenia, dnia 26-go grudnia, o godzinie 6, zaraz po capstrzyku na dużej sali Domu Rzemieślniczego przy ulicy Ratajczaka uroczysta akademja z następującym programem:

1. Zagajenie — b. prezes Rady Ludowej na m. Poznań i prezes Związku Uczestników Powstania Wlkp., dr. Czesław Meissner.
2. Przemówienie o powstaniu wielkopolskiem — b. przewodniczący Rady Żołnierzy i Robotników dr. Celestyn Rydlewski.
3. Przemówienie prezesa dzielnicy wielkop. Tow. Gimn. „Sokół" p. Antoniego Wolskiego.

Dalsze szczegóły programu włącznie deklamacyj i śpiewów podane będą następnie.

Legjon Wielkopolski — Związek Uczestników Powstania Wielkopolskiego — Towarzystwa Uczestników Powstania: Śródmieście, Wilda, Jeżyce i Łazarz — Związek Hallerczyków, chorągiew wielkopolska — Związek Podoficerów Rezerwy ziem zachodnich — Tow. Gimn. „Sokó", dzielnica wielkopolska — Stowarzyszenie Porządku Publicznego.

Uroczystości 27 grudnia

O godz. 8.00 rano pobudka orkiestry 15 pułku ułanów z wieży ratuszowej.

O godz. 9,45 nabożeństwo dziękczynne z kazaniem w Katedrze z udziałem przedstawicieli władz, na które przyślą wszystkie organizacje swe poczty sztandarowe i delegacje zarządów. Udział ogółu członków dowolny.

O godz. 11,30 odsłonięcie tablicy pamiątkowej Pierwszego Dowództwa Wojsk Powstańczych Wlkp. 1918/19 przy św. Marcinie 38.

O godz. 12,00 odjazd autobusami na cmentarz górczyński; tamże złożenie wspólnego wieńca na grobach poległych bohaterów pod pomnikiem.

O godz. 18.00 akademja w połączeniu z dziesięcioleciem Związku Ociemniałych Żołnierzy na auli uniwersytetu.

Uprasza się obywatelstwo o udekorowanie okien nalepkami 27 grudnia i wywieszenie chorągwi od 26 grudnia godz. 16.00 do wieczora dnia następnego.

Komitet Obchodu 27 grudnia. — Komitet 10-lecia Związku Ociemniałych Żołnierzy. — Delegat magistratu.

Obchód doroczny Uczestników Powstania

Komunikują nam, że dnia 27 grudnia wiecz. o godz. 8 odbędzie się na sali Bibljoteki Uniwersyteckiej przy ul. Ratajczaka doroczny tradycyjny obchód I okręgu Związku Towarzystw Uczestników Powstania na miasto Poznań.

Stwierdzamy raz jeszcze z ubolewaniem, że niepraktykowane doniedawna w społeczeństwie wielkopolskiem metody spowodowały rozdźwięk przy organizowaniu akademji, jaka ma się odbyć w dniu 27 grudnia na auli uniwersytetu. Program był uzgodniony i ustalony i miał w głównym punkcie objąć wykład historyczny o powstaniu wielkopolskiem p. dr. Meissnera, prezesa Legjonu Wielkopolskiego i Związku Towarzystw Uczestników Powstania i b. prezesa poznańskiej Rady Ludowej.

W niedzielę tydzień temu przyjechał jednakowoż gen Górecki, prezes „sanacyjnej" t. zw. Federacji, odbył poufną konferencję, której rezultatem była radykalna zmiana programu, zainscenizowana następnie na posiedzeniu komitetu obchodowego, w którego członków wmówiono między innemi, że wszystko dzieje się rzekomo w porozumieniu z p. dr. Meissnerem. W rzeczywistości nie „porozumiano się" z prezesem Legjonu Wielkopolskiego i Związku Tow. Uczestników Powstania, lecz poprostu skreślono jego wykład historyczny o powstaniu wielkopolskiem, a za to umieszczono w programie przemówienie prezesa „sanacyjnej" Federacji, gęnerała Góreckiego, który z powstaniem wielkopolskiem nie ma żadnego związku.

Metody te pp. Langiego, Szykownego i tow. należy publicznie potępić. Panowie ci, nie bez przyczyny nagrodzeni teraz orderami, mogą w swoim osobistym zakresie oddawać „sanacji" usługi, jak im się podoba, ale niechaj takich metod nie wnoszą do społeczeństwa wielkopolskiego, skoro dziełem ich poczynań w ostatnich czasach jest już rozbicie wewnętrzne w Związku Towarzystw Powstańcow i Wojaków.

Raz jeszcze wyrażamy ubolewanie, że takie sprawy zaszły przy organizowaniu narodowego święta wielkopolskiego i sympatycznego dziesięciolecia Związku Ociemniałych Żołnierzy.

Ponieważ wykład o powstaniu wielkopolskiem został w programie akademji, naznaczonej na 27 grudnia, skreślony, przeto organizacje odnośne urządzają akademję, specjalnie rocznicy powstania poświęconą, w przeddzień, 26 grudnia, o godz. 6 wiecz. na wielkiej sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Franciszka Ratajczaka.

Szczegóły narady na Zamku

Przebieg szczegółowy narady przedstawicieli polskich klubów sejmowych u Prezydenta na zamku był następujący:

Zagajenie P. Prezydenta

Po zajęciu miejsca, P. Prezydent odezwał się, mniej więcej, w następujące słowa:

Przedewszystkiem pragnę wyjaśnić, dlaczego zjawiam się (tu wskazał na pp. Świtalskiego i Cara) z tymi panami. Oczywiście, nie przypuszczacie, panowie, abym po tem co zaszło, mógł powierzyć misję tworzenia rządu p. Świtalskiemu. Prosiłem go jednak, aby prowadził listę mówców, gdyż ja chciałbym tylko uważnie przysłuchiwać się naradom. Pana Cara prosiłem jako mego doradcę w sprawach konstytucyjnych oraz byłego szefa kancelarji cywilnej.

Wobec wielkiego podniecenia, jakie obecnie panuje, sądzę po wstępnych rozmowach, jakie już z panami miałem, że pewne pojednanie do naszych wewnętrznych stosunków politycznych mogłaby wnieść praca nad zmianą konstytucji. Wiem, że trudności będą, ale, jeżeliby się przystąpiło do takiej pracy, to z jednej strony nie mówiłoby się już o zamachu stanu, z drugiej o strajku generalnym, bo niktby tym pogłoskom nie wierzył. Jest rzeczą bardzo ważną, aby zdać sobie sprawę, w jakim stopniu można się realnie spodziewać takiej pracy. Z dotychczasowych rozmów. wnoszę, że praca ta jest możliwą. Rozumiem, że dzisiejsza konferencja nie może być wstępem do dyskusji sejmowej, pragnę jednak, słuchając panów, zdobyć sobie ogólne wrażenie o sprawie.

Poseł Sławek (B. B.)

Po Panu Prezydencie zabrał głos poseł Sławek (B. B.):

Pragnę przypomnieć zabiegi B. B. W. R. w sprawie rewizji konstytucji. Przygotowaliśmy projekt konstytucyjny, wnieśliśmy go do Sejmu, gdzie spotkał się z nieżyczliwem przyjęciem, pragnęliśmy, aby została stworzona nadzwyczajna komisja konstytucyjna w czasie zamknięcia Sejmu, co jednak Sejm także odrzucił. Zgodzono się na komisję dla progów kolejowych, a odrzucono wniosek o stworzenie nadzwyczajnej komisji konstytucyjnej. Następnie w jesieni proponowaliśmy rozmowę przewodniczących klubów, na co się jednak także nie zgodzono. P. marsz. Daszyński nieprzychylnie traktuje tę sprawę. W ostatnich czasach odbywały się w sprawie konstytucji rady niektórych grup centrowych i lewicowych. Uchwytnego wyniku narady te nie dały. Obecnie pesymizm nasz co do możliwości zmiany konstytucji w tym Sejmie nie zmalał.

Poseł Niedziałkowski (P. P. S.)

Jako drugi zabrał głos p. Niedziałkowski (P. P. S.):

Nie uważałbym za możliwe dla nas niestawić się na każde wezwanie Pana Prezydenta, niezależnie od tego, jakie otoczenie Pan Prezydent uważa za potrzebne mieć przy sobie. Nasz pogląd na ogólną sytuację pozwoliliśmy sobie złożyć P. Prezydentowi we wspólnem piśmie, które określa, co rozumiemy pod słowami: „Zmiana systemu rządzenia" Zmiana jest również koniecznym warunkiem dla istotnie skutecznej pracy nad rewizją konstytucji. Rewizja konstytucji nie jest obowiązkiem, ale prawem konstytucyjnem Sejmu.

Sejm uchwalił w styczniu roku ub i stwierdził przed dwoma tygodniami przez usta swego marszałka, że gotów jest do pracy tej przystąpić. Ale pod naciskiem pogróżek i groźbą przemocy fizycznej żaden człowiek szanujący się niczego zmieniać nie będzie. Uspokojenie polityczne tak samo jak i w innych dziedzinach życia jest koniecznym warunkiem dla doprowadzenia prac nad konstytucją do takiego czy innego rzeczowego wyniku. Stanowisko zasadnicze P. P. S. w sprawie samych zagadnień prawno - konstytucyjnych jest znane. Nie śmiem wątpić, że dzisiejsza konferencja nie przedłuży ani o jeden dzień przesilenia.

Pozatem p. Niedziałkowski zwrócił uwagę na to, iż niewiadomo, czy rząd identyfikuje swój program z projektem konstytucyjnym B. B., i podkreślił, że najlepszym sposobem przyspieszenia prac nad konstytucją mogło być zwołanie sesji nadzwyczajnej, co było zapowiadane, a nie stało się.

P. o. premjer Świtalski

Następnie zabrał głos p. Świtalski:

Zabieram głos nie dla polemiki, a tylko dla wyjaśnienia dwu spraw, poruszonych przez p. Niedziałkowskiego. Rząd nie mógł identyfikować się całkowicie z projektem B. B., choćby z tego powodu, że projekt ten nigdy nie był uchwalony przez Radę Ministrów. Sesja letnia nie mogła być zwołana, ponieważ wówczas była sprawa p. Czechowicza w Trybunale Stanu i niepożądane było zwołanie Sejmu.

Poseł Rybarski (Kl. Nar.)

Zkolei zabrał głos prof. Rybarski:

Sprawa konstytucji jest tak ważna, że musi się dla niej przewidzieć szczególne wysiłki wszystkich czynników. Jest to dzieło, które powinno być obliczone na tak długie trwanie, że chociaż wszystkim obecnym życzę długiego życia, ono powinno nas przetrwać. Już z tego względu praca nad rewizją konstytucji powinna być szczególnie staranna.

Najważniejszą jednak jest rzeczą, aby dzieło naprawy konstytucji przyszło do skutku przy poszanowaniu prawa. Cóż z tego, że się uchwali nawet najlepszą konstytucję, jeżeli pojęcia o poszanowaniu prawa obowiązującego będą takie, że jak wczoraj mógł ktoś naruszyć konstytucję dotychczasową, tak jutro, po uchwaleniu nowej przyjdzie ktoś inny i ponieważ z innego stanowiska nie będzie mu dogadzała znowu ją naruszy. Dlatego też to poszanowanie prawa jest niezbędnym warunkiem poważnej pracy nad rewizją konstytucji. Klub Narodowy opracował dokładnie swój projekt zmian, jakkolwiek nie miał dostatecznej ilości głosów, aby wnieść ten projekt w pełnym Sejmie. Przedstawiliśmy go komisji. Klub Narodowy zajmie rzeczowe stanowisko wobec wszystkich innych projektów konstytucji.

Trzeba jeszcze zwrócić uwagę na to, że praca nad konstytucją nie może być jedynem zajęciem Sejmu. Sejm musi spełniać także inne swoje stałe obowiązki, a poza pracą nad budżetem zająć się w szczególności ciężkim stanem gospodarczym w kraju.

Poseł Róg („Wyzw.")

P. poseł Róg oświadcza, że „Wyzwolenie" wyraziło już gotowość przystąpienia do prac nad zmianą konstytucji ale również uważa za rzecz najważniejszą odpowiednią atmosferę dla tej sprawy.

Poseł Dąbski (Str. Chłop.)

Zkolei zabrał głos poseł Dąbski:

Stronnictwo Chłopskie było przeciwne rozpoczynaniu postępowania rewizyjnego, obawiając się, że w tych warunkach konstytucja może być pogorszona. Skoro jednak Sejm zdecydował rozpocząc rewizję, stronnictwo moje wespół z P. P. S. i „Wyzwoleniem" zgłosiło projekt reformy. Konstytucja musi być uchwalona przez Sejm, a wszelkie jej narzucenie rozpętałoby anarchję. Nie jesteśmy przeciwni wzmocnieniu władzy Prezydenta i gotowiśmy do rozmów, ale bez pogróżek, bo strachem nic się z narodem polskim nie zrobi.

Poseł Dębski („Piast")

Poseł Dębski („Piast") oświadczył:

Sejm obecny, zdaniem mojem, powinien i może przeprowadzić naprawę ustroju Rzeczypospolitej. Najważniejsze problemy ustrojowe dojrzały już w opinji stronnictw politycznych i opinji publicznej do rozstrzygnięcia. Doświadczenie ubiegłych lat jedenastu dostarczyło nam też sporego zasobu cennych przesłanek, w jakim kierunku zmiana konstytucji winna być dokonana. Nasze położenie geograficzne, nasze wewnętrzne stosunki, układ sił społecznych i zadania, które przed państwem stoją, winny nami kierować przy ustalaniu na długie lata ustroju Polski.

Nie podzielam pesymizmu przedstawiciela klubu Bezpartyjnego Bloku W. R. p. Sławka. Przeciwnie, od początku istnienia obecnego Sejmu jestem przekonany, że w tym Sejmie można przeprowadzić potrzebną dla państwa rewizję konstytucji. By praca nad rewizją konstytucji mogła przynieść pożądane wyniki, potrzebna jest jednak atmosfera pokoju.

Jakie było stanowisko rządu w sprawie zmiany konstytucji mówił nam p. premjer Świtalski. Poważna część opinji domaga się wyraźnego programu rządu w sprawie zmiany konstytucji. W każdym bądź razie, przyszły rząd nie może zachowywać się biernie wobec tego najważniejszego zadania, jakie stoi przed Sejmem i państwem.

Poseł Chaciński (Ch. D.)

Zkolei zabrał głos p. Chaciński:

P. prezes Sławek wyraził pesymizm co do możliwości zmian konstytucji w tym Sejmie. Czuję się w obowiązku zwrócić uwagę na pewne fakty, któreby raczej do optymizmu nakłaniały. Już Sejm poprzedni zdawał sobie sprawę z potrzeby rewizji. Świadczy o tem wniesienie do laski marszałkowskiej w poprzednim Sejmie przez dużą większość ówczesną projektu nadającego Prezydentowi Rzeczypospolitej prawo rozwiązywania Sejmu. Było to przed przewrotem majowym. Kiedy po maju rząd pana Bartla przedstawił Sejmowi rządowy projekt pewnych zmian w konstytucji otrzymał je. Co więcej, cały szereg stronnictw wniosły własne projekty, sięgające daleko głębiej w problem zmiany konstytucji, aniżeli ówczesny projekt rządowy. W obecnym Sejmie można konstytucję zmienić z pożytkiem dla państwa, chodzi tylko o to, aby zmiana ta odbywała się w odpowiedniej atmosferze zaufania pomiędzy rządem i Sejmem. Trzeba ponadto wznieść się ponad przejściowe sytuacje, nie popełniać tych samych błędów, które twórcy konstytucji marcowej popełnili, t. j. nie układać konstytucji dla jednostki czy przeciwko niej.

Poseł Chądzyński (N. P. R.)

Poseł Chądzyński w imieniu N. P. R. wyraża gotowość do przystąpienia do prac nad konstytucją, wyrażając, jak inni, konieczność stworzenia odpowiedniej atmosfery zaufania.

Poseł Rosmarin (K. Żyd.)

Wreszcie ostatni przemawiał poseł Rosmarin, który oświadczył:

Wzmocnienie władzy Prezydenta, stabilizacja rządu jest oczywiście konieczna. Wymaga tego interes gospodarczy kraju. Przeżywamy w tej chwili kryzys ekonomiczny i wszelkie walki wewnętrzne mogą nam zaszkodzić. Ale należy również pamiętać o prawach Sejmu. Rząd musi szanować uchwały parlamentu. Prestige Sejmu musi być uszanowane.

Jeżeli chodzi o konstytucję, to Żydzi muszą się domagać, aby artykuły konstytucji o równouprawnieniu, o szanowaniu odrębności kulturalnych i narodowych nie pozostały na papierze. (?) Kwestja żydowska w Polsce jest w tej chwili zagadnieniem pierwszorzędnej wagi. Stosowanie konstytucji może, częściowo, ulżyć doli zubożałej (?) ludności żydowskiej.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Dom kupiectwa polskiego

Związek Tow. Kupieckich zmienił swą siedzibę i przeniósł się do własnego gmachu

Kupiectwo wielkopolskie od dawien dawna, nawet jeszcze za czasów zaborczych nosiło się z zamiarem wybudowania własnego domu. Podczas gdy inne organizacje zawodowe, np. rzemiosło — posiadają już własne i to piękne siedziby, kupiectwo dotąd nie miało się gdzie ulokować. Potrzeba zatem gmachu reprezentacyjnego była wprost paląca.

Myśl wybudowania „Domu kupieckiego", jak wspomnieliśmy, powstała jeszcze za czasów niewoli. Projekt ten spotkał się z przychylnością wszystkich organizacyj na całym terenie Wielkopolski. Sprawę ostatecznie wziął w swoje ręce Związek Towarzystw Kupieckich i na jego apel zabrano się zaraz do realizacji projektu. Rozpoczęto zbierać składki wśród organizacyj kupieckich i t. d. Poza tem wszyscy członkowie opodatkowali się na rzecz budowy.

Sprawa postępowała szybko naprzód, tem więcej, że grunt był już dawno zakupiony przy ul. Zwierzynieckiej. Wyłoniono ze sfer zorganizowanego kupiectwa specjalną komisję i tej powierzono sprawę budowy domu; gdy zebrano odpowiednie fundusze, zamierzono już przystąpić do budowy.

W ostatnim jednak miesiącu, t. j. w listopadzie r. b. sprawa „Domu" przybrała inny obrót. Projekt budowy upadł wobec nadarzającej się okazji kupna kamienicy, przylegającej właśnie do posiadanego już gruntu. Kamienica ta mieści się przy ul. Zwierzynieckiej 12 i ma 17 obszernych ubikacyj. Transakcja doszła do skutku i natychmiast przystąpiono do odnawiania kamienicy, co ukończono właśnie w tych dniach.

Jak nas informują, Związek Towarzystw Kupieckich we środę zmienił swą dotychczasową siedzibę, przenosząc się do własnego gmachu przy ul. Zwierzynieckiej nr 12. Biura Związku mają być już czynne na nowem miejscu od dnia dzisiejszego. (tr.).

Najnowszy (12) numer „Wielkopolskiej Jlustracji" — specjalne wydanie świąteczne — liczące 32 strony objętości, przynosi całe mnóstwo ciekawych artykułów i zdjęć, które ilustrują najważniejsze wypadki doby ostatniej. Na szczególną uwagę zasługuje barwna korespondencja z Gdyni p. t.

Ryż, ryż i ryż

zajmująco opowiadająca o wielkiej łuszczarni ryżu w naszym porcie, o jego transporcie i przeróbce. Piękny jest artykuł o „Jasełkach staropolskich", ciekawe zdjęcia zdobią artykuły o „Pasterce w podziemiach Wieliczki", „Burza nad Anglją", „Taupu Kawa Siwa", „Gniazda jadalne", podobizny trucicielek węgierskich, których proces ukończył się właśnie w Szolnok.

Cennym dokumentem chwili jest zdjęcie z momentu

Wręczenie nagrody literackiej m. Poznania Józefowi Weyssenhoffowi

nie brak też podobizny laureata nagrody państwowej, Ferdynanda Goetla. Ozdobą numeru jest zapomniana już a piękna kolęda staropolska wraz z oryginalną melodją. Nowością jest kącik dla Czytelników, których redakcja zaprasza do współpracy.

Numeru dopełnia nowela, zakupiona na konkursie „Wielkopolskiej Jlustracji", odcinek powieściowy, świetna bajka dla dzieci, którą opowiada Wujcio Czesio, mody, humor, szarady itp.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedyńczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1,50 zł, kwartalnie 4,— zł. Egzemplarzy okazowych **bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań — św. Marcin 70).**

O kościół na Winiarach

Budowa rozpocznie się w przyszłym roku

Od ks. W. Zuchowskiego z Winiar otrzymaliśmy poniższe uwagi w związku z artykułem naszym w nr. 584 z dn. 17. bm. p. t.: „Dola i niedola Winiar".

„Ponieważ autor artykułu poruszył sprawę budowy kościoła na Winiarach — pisze ks. Zuchowski — pragnę od siebie dorzucić kilka uwag.

Autor skarży się na to, że sprawa budowy kościoła stanęła na martwym punkcie. Mógł to powiedzieć człowiek zupełnie niewtajemniczony w sprawę. Rada parafjalna stara się od chwili utworzenia parafji o to, by zrealizować plan budowy kościoła w tym roku, że się to jednak nie udało, to dlatego, ponieważ teren wyznaczony pod budowę kościoła przez magistrat a zakupiony przez parafję nie był uregulowany. Przed 3 tygodniami odebraliśmy dopiero plany niwelacyjne i wtedy to mógł architekt p. radca Cybichowski wykończyć swój projekt. Obecnie staramy się o pożyczkę na budowę.

Chociaż parafjanie nie szczędzą grosza na ten tak zbożny cel, to jednak ofiary te nie starczą na budowę. Chcąc wystawić kościół w przyszłym roku trzeba koniecznie zaciągnąć pożyczkę, by w ten sposób koszta rozłożyć na kilka pokoleń. Że Sołacz rozpoczął wcześniej budowę, to dzięki temu, iż miał teren uregulowany i mógł natychmiast do dzieła przystąpić.

Parceli, zakupionej pod kościół nie wydzierżawiłem, bowiem przypuszczałem, że plany niwelacyjne uzyskam wcześniej i że będę mógł prace wstępne rozpocząć już wcześniej. Z tego powodu parcela nie została wydzierżawiona, coby zresztą i tak niewiele przyniosło, bo cały obszar wynosi 1½ morgi. Jeśli jednak autorowi artykułu tak bardzo zależało na wydzierżawieniu terenu, szkoda, że z tą propozycją nie zgłosił się na wiosnę.

W końcu chciałbym nadmienić, że w najbliższych dniach zakupuje parafja cegłę, którą pp. gospodarze Piątkowa i Winiar zobowiązali się zwieźć bezinteresownie. Co więc było w mocy parafji uczyniono, a resztę da Bóg zrobi się w przyszłym roku".

Złodzieje grasują!

Ostrzeżenie pod adresem publiczności

Obecnie wobec zbliżających się świąt Bożego Narodzenia, złodzieje i oszuści z szczególną energją wezmą się do swej zbrodniczej akcji. Wiedzą oni o tem dobrze, że w okresie przedświątecznym ludność zaopatrzona w pieniądze, chodzi po mieście ogląda wystawy i robi poważniejsze zakupy z okazji gwiazdki, Gdy tylko wybadają, że ktoś ma większą kwotę i w dodatku spenetrują, iż jest łatwowierny — wówczas otoczą go specjalnie czułą „opieką", póki nie nastręczy się okazja okradzenia, lub wykorzystania naiwności.

Takich „niebieskich ptaków" wszędzie pełno, a szczególnie tam się kręcą, gdzie panuje wielki ruch, bo najłatwiej wówczas nadarzy się pożądana okazja. Należy zatem specjalnie uważać na każdym kroku — w sklepach, magazynach, kawiarniach, na poczcie, w sądzie, bankach wogóle wszędzie, gdzie tylko panuje większy ruch, bowiem można później srodze żałować swej nieostrożności. (z)

Podpalenia mnożą się

Szereg pożarów na prowincji

Kronika ostatnich dni, notuje znów liczne pożary. Zastraszającym zwłaszcza objawem, są liczne podpalenia.

We Wrześni, w dn. 18. bm. wybuchł pożar w składzie korzennym Jana Barańskiego przy ul. Poznańskiej. Dom jest własnością p. Adama Śmigielskiego. Ogień stłumiono w przeciągu godziny, a towar w wartości około 8 tys. zł, uległ częściowemu zniszczeniu. Podejrzewa się, iż ogień podłożono i w związku z tem nastąpiły pewne aresztowania.

W ciągu ostatniej nocy spalił się młyn parowy w Trzeku w pow. średzkim, własność Kazimierza Brodowskiego. Spaliły się młyn parowy, z maszynami, stodoła i obora, łącznej wartości około 250 tys. zł. Jest podejrzenie, że ogień został podłożony.

W celu przeprowadzenia dochodzeń na miejscu, delegowano na miejsce kilku urzędników policji śledczej w Poznaniu i przedstawiciela Kraj. Ubezp. Ogniowego.

W związku z dochodzeniami w sprawie pożaru u Stanisława Wojciechowskiego w Smogorzewie w pow. gostyńskim, nasunęły się podejrzenia o podpalenie przeciw niemu, został też aresztowany i odstawiony do więzienia sądowego w Gostyniu.

W Murzynowie Leśnym w pow. średzkim spalił się stóg żyta własność Antoniego Ratajczaka. Stóg był ubezpieczony na 6 tys. zł. Jest podejrzenie, iż ogień został podłożony przez nieznanego sprawcę. (k)

KALENDARZYK

Czwartek, 19 grudnia 1929.

Słońce: wschód 8,00; — zachód 15,40; — długość dnia 7 godz. 40 min.
Księżyc: wschod 19,08; — zachód 11,05; — przed ost. kwadrą.
Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska — 4 st. C., pochmurno, wiatr północno-zachodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 777 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 2 st. C., najniższa — 6 st. C.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: + 0,68 m.
Kal. rz.-kat.: Nemezjusz; jutro Teofil M.
Kal. słow.: Mścigniew; jutro Bogumiła.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Sapieżyńska, plac Sapieżyński 1. — Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13. — Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76.
Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.
Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 98.
Wilda: Apteka „Fortuna", G. Wilda 96.
W innych dzielnicach apteki tam się znajdujące.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30. dyżuruje we dnie i w nocy. — Telefon 55-55.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Konferencja Męska św. Wincentego a Paulo przy parafji Zmartwychwstania Pańskiego** urządza w niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 14 na salce parafjalnej nadzwyczajne zebranie. Obdarzenie gwiazdkowe ubogich parafji nastąpi dnia 24 bm. o godz. 16 na wielkiej sali parafjalnej, o czem zarząd komunikuje wszystkim ubogim i ofiarodawcom.

— * **Walne zebranie Wielkopolskiego Związku Towarzystw Ogrodniczych w Poznaniu** odbędzie się w niedzielę, dnia 26 stycznia o godz. 11 w sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8. Wszelkie wnioski, które będą przedstawione i brane pod uchwałę zebrania, należy przesyłać do dnia 20 stycznia pod adresem Sekretarjatu Wlkp. Zw. Tow. Ogrodniczych, ul. Pocztowa 30.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Teatr amatorski.** Tow. Sceniczne „Gwiazda" urządza w dniach 25 i 26 bm. tj. w I. i II. święto Bożego Narodzenia przedstawienie w złotej sali Dyrekcji Tramwajów przy ul. Słowackiego. Odegrane zostaną o godz. 19 min. 30 dla dorosłych „Krowoderskie zuchy", wodewil w 4 aktach; dla dzieci o godz. 15 „Skarbonka", komedja w 1 akcie i „Śliczna choinka", bajka gwiazdkowa w 2 aktach.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Ze Zw. Hallerczyków Placówka Poznań.** Obchód gwiazdkowy odbędzie się w niedzielę, 22 bm. o godz. 16 w sali p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16. — Urozmaicony wielce program przewiduje: jasełka, śpiewy, deklamacje, część muzyczną, obdarowanie dzieci, wizytę „gwiazdora" itd. Stawić winni się bez wyjątku wszyscy członkowie z rodzinami, a również zaprasza się serdecznie wszystkich Hallerczyków niezrzeszonych. Zgłoszenia członków bezrobotnych do obdarowania przyjmuje jeszcze sekretarjat u S. Rakowskiego, św. Wojciech 22-24 i prezes S. Kiszka, Za Bramką 4.

— * **Gwiazdka w Tow. Przemysłowców „Sobieski".** Tradycyjne rozdanie gwiazdki dla dzieci po zmarłych i poległych oraz bezrobotnych członkach odbędzie się w poniedziałek, dnia 23 bm. o godz. 18 w dużej sali Domu Katolickiego na Śródce. Na uroczystość tę przyrzekł łaskawie przybyć Najprzew. ks. biskup Dymek, ks. prob. Kucharski i ks. regens dr. Rolewski. — Zabawa zimowa odbędzie się dnia 28. 12. z soboty na niedzielę, począwszy od godz. 18 w salach Ogrodu Zoologicznego. Wstęp li tylko za zaproszeniami, które otrzymać można w lokalu p. Wróblewicza, Chwaliszewo 68 oraz u sekretarza p. M. Grzelczaka, ul. Wenecjańska 7 m. 17. — W kasie lokalnej płatny wypadek 107.

— * **Z statystyki pocztowej.** Pocztą poznańską w listopadzie br. wysłano przesyłek listowych zwykłych 13 879 459, nadeszło 1 993 059; poleconych 136 223 wzgl. 115 192; wartościowych 2 716 wzgl. 1 462. Paczek wysłano 47 698, nadeszło 31 188. Przesyłek za pobraniem wyszło 27 508, nadeszło 10 324. Zleceń pocztowych (weksli, rachunków) nadano 5 196, nadeszło 1 373. Wpłacono na 37 293 przekazów 5 331 892 zł, odebrano wypłat na 65 506 przekazow w sumie 5 365 604 zł. W P. K. O. wpłacono na 30 635 pozycyj 15 817 374 zł; wypłat zaś wykonała kasa 12 861 na sumę 1 368 610 zł. Czasopism nadano 2 100 529 egzemplarzy, nadeszło zaś 124 227 egz. Telegramów wysłano 19 508, nadesłano 21 844; rozmów telefonicznych zamiejscowych było z Poznania 52 581, do Poznania 66 020. Czysty dochód poczty w Poznaniu wynosił 877 419 złotych.

— * **Nowa sodalicja.** Dnia 5 bm. zawiązała się w Poznaniu druga Sodalicja Pań Miejskich pod wezwaniem Królowej Korony Polskiej. Sodalicja ta powstała z ramienia istniejącej już od 25 lat Sodalicji Pań Miejskich, wskutek przepełnienia tejże. Moderatorem Drugiej Sodalicji został zamianowany przez władzę duchowną ks. regens dr. Rolewski. Nowa sodalicja przyjmuje zgłoszenia pań pod adresem: Aniela Sroczyńska, Al. Chopina 2.

— * **Koło Śpiewackie Polskie i „Chopin"** wyjeżdżają w najkrótszym czasie z koncertem do Warszawy, na program którego składają się następujące utwory: Kodaly'ego „Psalmus Hungaricus", wyjątki z oratorjum młodej kompozytorki warszawskiej Niekłaszowej i kapitalne dzieło kompozytora francuskiego Florent Schmitta „Psalm 47", wobec czego wzywamy wszystkich czynnych członków do regularnej i obowiązkowej pracy, która wobec krótkiego terminu musi iść w tempie przyspieszonem. Lekcje dla pań odbywają się w poniedziałki i czwartki od 8 do 10 w seminarjum przy ul. Ratajczaka, dla panów we wtorki i piątki od 8 do 10 w sali Stronnictwa Narodowego nad kinem „Colosseum", przy ul. św. Marcina.

Zarząd.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Fryzjerzy w wigilję.** Z kół pracowników fryzjerskich piszą nam: Czytałem apel Zw. Kobiet Pracujących pt. „Kupujmy wcześniej"; apel ten zamierzał sprawić, aby zatrudnienie pracowników kupieckich w wigilję nie trwało do zbyt późna. Chciałbym nadmienić, że pod tym względem nadzwyczaj upośledzony jest zawód fryzjerski. Dotąd żaden fryzjer nie mógł spędzić wieczoru wigilijnego w kółku rodzinnem, gdyż w dniu tym pracuje do godz. 22, często nawet dłużej. Coprawda istnieje rozporządzenie policyjne, by w wigilję Bożego Narodzenia zakłady fryzjerskie były czynne tylko do godz. 18. — Jewnakowoż przeprowadzić się to nie daje, gdyż dużo ludzi spieszy do fryzjera dopiero na ostatnią chwilę, nie myśląc o tem, jaką właśnie w tym dniu sprawiają przez to przykrość pracownikom. — Prosiłbym Szan. Redakcję o łaskawe umieszczenie tych kilku słów, a może przyczyni się to do naprawy wspomnianego zwyczaju publiczności.

— * **Dostęp do cmentarza na Górczynie** jest niezmiernie utrudniony. Dochodzą nas ze wszystkich stron liczne skargi w tej sprawie, stwierdzające, że pomimo naprawy alei, graniczącej bezpośrednio z cmentarzem, główne ulice w Górczynie, któremi się zdąża do cmentarza, są zwłaszcza w porze deszczowej często nie do przebycia. Przechodnie narażeni są i na to, że na każdym niemal kroku czatuje na nich jakaś wyrwa, wypełniona lepką cuchnącą cieczą, walającą ubranie i obuwie. Również na auta czyhają na każdym kroku zasadzki. Skoro parafja mogła się zdobyć na doprowadzenie głównej alei do stanu użyteczności, to chyba Ma-

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Walka o Różę Marję".
Aurora: „Szakale stepów" z Tomem Mixem.
Bajka: „Skazaniec z Stambułu".
Casino: „Walka z szatanem".
Colosseum: „Sportowiec z miłości".
Corso: „Kochanka oficera Ochrany".
Edison: „Złodziej w raju".
Kapitol: „Szajka zgrozy".
Metropolis: „Grzechy ojców".
Odeon: „Z Raju Bolszewickiego" (męczeństwo miłości).
Renaissance: „Kapitan Chaplin".
Słońce: „Ostatni romans".
Stylowe: „Szantaż".
Wilsona: „Awantura arabska".

gistrat również poleci odpowiednio naprawić ulice na Górczynie. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Usiłowane oszustwo.** Dnia 13 bm. zgłosiła P. K. P. w Poznaniu o usiłowanem oszustwie na szkodę Skarbu Państwa. Oszustwo polegało na wysłaniu 16 beczek masła, w których jednak zamiast masła znajdowały się ziemniaki. Dziesięć beczek zostało wysłanych do Królewskiej Huty, 6 do Hajduk. W przeprowadzonych dochodzeniach przez tut. Wydział Śledczy stwierdzono, że oszustwa tego dokonał 26-letni Sylwester Gąsiorek, zam. w Poznaniu, wysyłając to pod zmyślonem nazwiskiem Palacz Bronisław z równo brzmiącem nazwiskiem odbiorcy. Gąsiorek zbiegł przed ujęciem. (z.)

— * **Kradzieże i włamania.** Do mieszkania p. Andrzejewskiej Franciszki, Stary Rynek 53-54, włamali się złodzieje i skradli większą ilość odzieży, bielizny, pierzynę, poduszkę z powleczeniami i białą kołdrę. — Paniom Zdulskiej i Sikorskiej i p. Raczkowi, ul. Kręta 24, skradziono większe ilości odzieży i biżuterji, razem wartości 3 300 zł. Kradzieży dokonała w czasie ich nieobecności służąca Baran Franciszka, która ulotniła się z łupem w niewiadomym kierunku. — P. Filisiakowi Walentemu, Grobla 10, skradziono beczkę masła, wagi 116 funtów z wozu na ul. Podgórnej. Ujęto trzy osoby, podejrzane o tę kradzież. — P. Kamińskiemu Teodorowi skradziono z pokoju, w którym mieszka jego sublokator płaszcz męski (raglan), ubranie granatowe, ubranie kawowe itd. Kradzież tę popełnił osobnik, który miał tam wspólnie zamieszkać; ulotnił się w niewiadomym kierunku. — Do mieszkania p. Blümel Michała przy ulicy Poznańskiej, włamali się złodzieje i skradli 600 zł gotówki. (z.)

— * **Czyj rower?** Poszukuje się właściciela roweru No. 94 489, na którym umieszczono tabliczkę z napisem „Radiowerke" marka fabr. N. S. U. Rower taki zajęła policja, pl. Wolności. (z.)

KRONIKA SĄDOWA

— * **O lichwę.** Sąd grodzki rozważał w środę sprawę kupca Bolesława Stankiewicza, oskarżonego o lichwę, polegającą na tem, że w stosunkach kredytowych z firmą „Tkanpol" pobierał odsetki wekslowe, przewyższające dozwolone 15 procent rocznie. Oskarżony broniąc się, twierdził, że nie użyczał pożyczek oprocentowanych, tylko, że na prośbę właściciela firmy „Tkanpol" kupił od niego weksle klientowskie, nie przedstawiające stosunkowo większej wartości, aniżeli kwota za te weksle przez oskarżonego zapłacona. Ponieważ świadek — poszkodowany firmy „Tkanpol" — zasadniczo nie zaprzeczył wywodom obrony, przeto sąd — wbrew wnioskowi rzecznika prokuratury, który domagał się ukarania zgodnie z wnioskiem obrońcy adw. dr. Ferstena — oskarżonego od winy i kary uwolnił. (z.)

— * **Proces o zabójstwo.** Jak się dowiadujemy, przeciwko wyrokowi, mocą którego Brzozowski w sądzie apelacyjnym został skazany z par. 213 k. k. na 5 lat więzienia — obrona zgłosiła kasację. — Sprawa Brzozowskiego o zabójstwo szwagra swego Pukackiego będzie prawdopodobnie znowu przedmiotem rozważań sądu. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Samochód najechał w Bydgoszczy** ucznia szkolnego 7-letniego Antoniego Kowala, który odniósł potłuczenie nóg. Kierowcą samochodu był szofer Józef Dębny z Bydgoszczy; jednak nie ponosi on winy. (k.)

— * **Żydzi między sobą.** W Bydgoszczy przy ul. Długiej istnieje firma żydowska „Warszawska Konfekcja Drapkin i Hanowrer". W tych dniach firma ta doniosła, że skradziono jej materjały bławatne wartości około 7 tys. złotych. Poszkodowani, podejrzewają o dokonanie rabunku byłego wspólnika Abrahama Silbersztajna, który towar miał wywieźć do Warszawy. (k.)

— * **Pastuch stratowany przez stadnika.** Wstrząsający wypadek zdarzył się ostatnio w majątku Kwilno niedaleko Radziejowa Kujawskiego. 60-letni pastuch J. Gapski odprowadzał stadnika. W pewnej chwili rozjuszone bydlę rzuciło się na pastucha, powaliło go na ziemię i stratowało. Mimo szybkiej pomocy lekarskiej zmarł G. wśród strasznych męczarni, osierocając żonę i ośmioro dzieci. (em.)

— * **Naiwna ofiara zabobonów.** Wierzyć się nie chce, że w dzisiejszych czasach są jeszcze naiwni ludzie, wierzący w gusła, czary i „cioty" czyli niewiasty, trzymające z djabłem, które sprowadzić mogą nieszczęście i chorobę. Ostatnio w Łojewie niedaleko Inowrocławia pewna kobiecina, której zachorowała córka, wezwała cyganki, które miały odczarować chorą. Po trzydniowych odwiedzinach cyganek okazało się oczywiście, że córka bynajmniej nie wyzdrowiała, wiele jednak wartościowych rzeczy zginęło z mieszkania. Oszustki znikły bez śladu. (em).

— * **Groźny pożar.** W Chełmoniu pod Golubiem spłonęła stodoła i przyległa szopa w majątku p. Idy Froituch, wraz z tegorocznym sprzętem. Spaliło się około 1 000 centnarów niemłóconego zboża, 8 wozów koniczyny na siew, przeszło 300 wozów siana i słomy, a poza tem młockarnia parowa. Straty wynoszą około 70 tys złotych. Pożar powstał prawdopodobnie wskutek nieostrożności robotników, zajętych w stodole. (z.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Włamanie do Uniwersytetu Ludowego.) W tych dniach włamano się do Uniwersytetu Ludowego w Dalkach. Nieznani włamywacze zabrali maszynę do pisania marki „Orzeł" nr. 246 444 wartości około 1 200 złotych. (k.)

— * **Rogoźno.** (Z ochronki.) W ubiegłą niedzielę odbyła się w sali Hotelu Centralnego doroczna wieczornica, urządzona przez dzieci tutejszej ochronki miejskiej. Pod kierownictwem siostry ochroniarki wykonano bardzo udatnie kilka obrazków scenicznych, deklamacyj, śpiewów i tańców. Impreza ta cieszy się zawsze wielką frekwencją obywatelstwa, to też i w tym roku sala była przepełniona publicznością i dziećmi. Zebrano przeszło 600 zł. którą to kwotę przeznaczono na cele ochronki.

— (Z Rady miejskiej.) Na ostatniem zebraniu Rady miejskiej zatwierdzono majątek zreorganizowanej Miejsk. Kom. Kasy Oszczędności. Na rok 1929-30 uchwalono dodatkowy preliminarz budżetowy dla administracji głównej w wysokości 3 350,23 zł; dla rzeźni w wysokości 25 994,21 zł; dla gazowni w kwocie 26 750 zł; dla szpitala miejskiego w kwocie 1 500 zł. Równocześnie uchwalono budżet na rok 1930-31 dla administracji głównej w wysokości 284 100,08 zł, dla rzeźni w wysokości 22 390 zł, dla gazowni w wysokości 101 225 zł i dla szpitala w wysokości 47 632 zł. Urzędnikom, funkcjonarjuszom i robotnikom miejskim przyznano jednorazowy zasiłek w wysokości jednomiesięcznych poborów względnie zarobków. Uchwalono również remunerację dla wszystkich funkcjonarjuszy miejscowego posterunku policyjnego. Miasto wypłaciło również ubogim jednorazową zapomogę.

— (Osobiste.) W miejsce ks. wik. Kobzy objął tutejszy wikarjat ks. Bolesław Mielcarski z Ostrowa. (rm.)

— * **Żnin.** (Z Bractwa Kurkowego.) — Bractwo Kurkowe w Żninie obchodziło dn. 15 bm. 300 rocznicę urodzin króla Jana III. Akademja odbyła się w sali Domu Polskiego. Słowo wstępne wygłosił burmistrz p. Józef Bukowski, jako prezes Bractwa Kurkowego. Następnie chór mieszany (świecki i kościelny) odśpiewał pod batutą p. Piwkowskiego pieśń F. Nowowiejskiego „Ufajcie". Treściwy wykład o królu Janie Sobieskim, wygłoszony przez profesora gimnazjum p. Hermanowskiego, wzbudził ogromne zaciekawienie. Resztę programu wypełniły deklamacje i występy muzyczne.

— (Zebranie bartników.) W lokalu Domu Polskiego odbyło się zebranie bartników przy licznym udziale członków. Ciekawy referat o zaopatrzeniu pszczół na zimę wygłosił prezes p. Kazim Wieczorek. Podkreślić wypada, że frekwencja członków na ostatnich zebraniach była bardzo liczna. (zk.)

— * **Oborniki.** (Wypadek autobusowy.) Na szosie w pobliżu Rogoźna autobus p. Bronisławy Orsukienko z Szamotuł, kierowany przez szofera Gustawa Hoffmana, wjechał do rowu i wywrócił się. Na szczęście obyło się bez ofiar w ludziach. (k.)

— (Włamanie do biur miejskich.) Dn. 15 bm. włamano się do biur miejskich w Obornikach i skradziono kasetkę z zawartością około 1 500 zł w gotówce. Włamywacze, którzy zdołali zbiec niepoznani, rozbili szafę ogniotrwałą, gdzie znaleźli wspomnianą gotówkę. (k.)

— * **Strzelno.** (Osobiste.) Dnia 17 bm. obchodzili srebrne gody kapłańskie: ks. Romuald Sołtysiński, proboszcz parafji rzadkwińskiej w pow. strzelińskim i ks. Edmund Morkowski, proboszcz parafji Stodoły w powiecie strzelińskim.

— (O pomnik Serca Jezusowego.) Celem zasilenia funduszów na budowę pomnika Serca Jezusowego w Strzelnie urządził komitet budowy dnia 15 bm. w sali p. Bambera wieczornicę. Zagaił imprezę ks. radca Czechowski. Na całość programu złożyły się śpiewy, wykonane przez Sodalicję Marjańską i deklamacja, wygłoszona przez p. Płócienniczakównę. Odegrano również obrazek sceniczny p. t. „Córki Sjonu". Całość wypadła dobrze.

— (Kuchnia dla ubogich.) Dnia 16 bm. odbyło się uroczyste otwarcie kuchni dla ubogich. Do zebranych przemówił w serdecznych słowach ks. radca Czechowski, poczem nastąpiło rozdanie pierwszego obiadu. Skromną tę uroczystość zaszczycił swą obecnością starosta powiatu strzelińskiego, p. Włodzimierz Baranowski wraz z małżonką. Obecne były również panie z Tow. św. Wincentego a Paulo. — Przy tej okazji należy się zwrócić do społeczeństwa z gorącym apelem, aby stale pamiętało o kuchni dla ubogich i zasilało ją w gotówkę i naturalja.

— (Z Rady miejskiej.) Na posiedzeniu Rady miejskiej w dniu 16 bm. odbyło się wprowadzenie w urząd nowego członka Magistratu, p. Edwarda Budzyńskiego. (mc.)

— * **Września.** (Kradzież rowerów.) W Biechowie w nocy na 10 bm. z mieszkania p. Jana Mikusa skradziono 2 rowery (męski i damski) i artykuły spożywcze, łącznej wartości kilkuset zł. (k)

— * **Śmigiel.** (Wystrzegać się żebraków.) W tych dniach włamano się w Sulejewie do zabudowań p. Wojciecha Szyrmera i Adolfa Rothego. Niewyśledzeni włamywacze zabrali garderobę wartości kilkuset złotych. O kradzież podejrzewa się dwóch włóczęgów, których widziano przed kilku dniami żebrzących w okolicy. (k.)

— * **Pleszew.** (Pożar od iskier lokomotywy.) W Piekarzewie spalił się stóg żyta gospodarza Maksymiljana Chudaka. Szkodę ocenia się na około 2 tys. złotych. Jak się okazało, ogień powstał od iskier, ulatniających się z lokomotywy. (k.)

— * **Koronowo.** (Walka z gruźlicą.) Ubiegła niedziela upłynęła pod znakiem walki z gruźlicą. W szczelnie zapełnionej sali p. Gollnikowej wygłosił interesujący wykład o gruźlicy p. dr. Łepkowski. Prelegent wyjaśnił m. in. obecny stan walki z gruźlicą w Polsce, podkreślając znaczny dorobek lecznictwa w tym zakresie.

— (Praca domu z szkołą.) W ubiegłym tygodniu odbyło się w tut. szkole powszechnej zebranie rodziców uczniów tejże szkoły. Serdecznemi słowy powitał zebranych kierownik Żuchowski, przystępując do organizacji Komitetu rodzicielskiego. Według życzenia obecnych przewodniczącym tegoż komitetu wybrano p. Żuchowskiego. W dalszym ciągu omawiano cele wybranego komitetu i jego znaczenie dla wychowania młodzieży.

— (Z Rady miejskiej.) Na ostatniem posiedzeniu Rady miejskiej uchwalono celem zrealizowania projektu budowy szkoły Koronowo-Sucha wstawić corocznie do budżetu kwotę 10 000 zł. Wakującą posadę rachmistrza kas miejskich powierzono p. sekretarzowi miejskiemu Królikowi. (fj.)

— * **Ostrzesów.** (Z gimnazjum miejskiego.) W związku z rocznicą powstania listopadowego miejskie gimnazjum koedukacyjne urządziło uroczysty obchód. Punktem głównym uroczystości było przedstawienie trzeciej części „Dziadów", przygotowane przez prof. Lwowskiego. Całość wypadła znakomicie. Główną rolę — Konrada — odtworzył prof. Lwowski, a wśród zespołu uczniowskiego wyróżnili się pp. Kapałczyński, Powel i Prądzyński. Bardzo piękne dekoracje prof. Perskiego podniosły znakomicie wartość przedstawienia. Słowo wstępne wypowiedział p. prof. Czernik, którego głębokie i naukowe oświetlenie historji Powstania Listopadowego z dzisiejszej perspektywy czasu stanowiło rewelację naukową. Można powiedzieć, że występ gimnazjum przeszedł oczekiwania wszystkich i był ponownem świadectwem sprężystości i troskliwej opieki śp. dyrektora Kotlarza nad podniesieniem poziomu naukowego i narodowego uczelni ostrzeszowskiej. Niestety przedwczesna śmierć — w kilka dni zaledwie po obchodzie listopadowym — przerwała pracowity żywot kierownika tejże uczelni i wyrządziła wielką stratę zakładowi.

— * **Kostrzyn.** (11 rocznica powstania.) Jedno z najpoważniejszych towarzystw na tutejszym gruncie, Tow. Powst. i Wojaków, urządza dnia 26 bm. uroczysty obchód ku uczczeniu 11. rocznicy Powstania Wlkp. Po zbiórce towarzystw z sztandarami w lokalu p. Okarmy nastąpi o godzinie 9.45 wymarsz do kościoła na uroczyste nabożeństwo. Po nabożeństwie wymarsz na cmentarz, celem złożenia wieńców przy pomniku poległych. Wieczorem przedstawienie amatorskie w sali p. Okarmy pod tyt. „Pan naczelnik to ja". (bk.)

— * **Ostrów.** (Pożar.) W tych dniach wybuchł pożar w mieszkaniu p. Stanisława Adamczewskiego przy moście kolejowym. Spaliła się podłoga, łóżko i pościel, wartości kilkuset złotych. Ogień spowodowany został wadliwą budową komina. (k.)

— * **Bydgoszcz.** (Kradzież krowy.) WŚlesinie skradziono w tych dniach krowę z zabudowań Kazimierza Magiery. W wyniku zarządzonego pościgu przytrzymano sprawcę kradzieży w osobie Edwarda Preussa z Ossowej Góry, u którego też znaleziono skradzioną krowę. (k.)

Z POMORZA

— * **Chełmno.** (Z Rady miejskiej.) — Dnia 12 bm. odbyło się ostatnie posiedzenie starej Rady miejskiej, na którem przewodniczący p. dr Drążkowski wygłosił obszerne sprawozdanie. Obejmowało ono działalność rady za cały czas kadencji od roku 1926 do 1929. Po załatwieniu kilku jeszcze innych spraw, posiedzenie zamknięto.

— (Nowa filtrownia.) W dniu 16 bm. nastąpiło w zakładach wodociągowych w obecności burmistrza p. Zawackiego, całego kolegjum magistratu i delegacji Rady miejskiej uroczyste oddanie do użytku nowo zbudowanej filtrowni. (ch.)

Sympatyczna uroczystość

Byliśmy wczoraj uczestnikami uroczystości niezmiernie sympatycznej. Oto zarząd Bratniej Pomocy państwowego Konserwatorjum Muzycznego urządził wczoraj wieczór wigilijny dla swych członków i profesorów Konserwatorjum. Uroczystość zgromadziła w auli Konserwatorjum kilkudziesięciu członków Bratn. Pom., profesorów Zdzisława Jahnkego (zast. dyrektora), L. Broekerego, G. Konatkowską, Mirę Zielińską - Grębdzińską, M. Trąmpczyńską, Bogdana Zaleskiego, Zattheya, Stanisława Potrykowskiego, sekretarkę p. W. Kosińską i kilkorga gości. Program wieczoru zaimprowizowany był w sposób bardzo urozmaicony, wywołując nastrój pogodny i bardzo serdeczny. Zagaił uroczystość prezes Bratniej Pomocy p. Weigt, podnosząc, że nowość tę wprowadza Zarząd w celu nawiązania i tu do tradycji, tudzież w celu wytworzenia szczerej łączności pomiędzy uczniami i profesorami. Poczem nastąpiło dzielenie się opłatkiem i wspólne odśpiewanie kilku kolend. Po zaimprowizowanej „wieczerzy na stojąco" p. Weigt, p. Gruszczyński, p. Dzidka Noskowska i p. Maciejewski zaprodukowali szereg zabawnych utworów deklamacyjno-wokalno - instrumentalnych, wywołując salwy śmiechu. Nie zapomniano także o tradycyjnym Mikołaju vel gwiazdorze. Zaledwie przebrzmiały dźwięki pierwszej kolędy, a już rozległ się tajemniczy dzwoneczek i na salę wtoczył się Mikołaj, obładowany dwoma potężnemi worami z podarkami dla wszystkich. Dużo przytem śmiechu i zabawy. Wieczór cały zapisał się jak najlepiej w pamięci uczestników. Wdzięczność należy się zarządowi za miłą inicjatywę, która stanie się niewątpliwie tradycyjną w P. K. M.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w czwartek premjera operetki „Krysia Leśniczanka". W piątek, 20 b. m. „Hrabina Marica" z pp. Fontanówną, Grabowską, Bratkiewiczem, Raczkowskim i Sendeckim, kapelmistrz p. Leszczyński. W sobotę po raz drugi „Krysia Leśniczanka" z pp. Fontanówną, Karską, Nochowicz, Bratkiewiczem, Folańskim, Gruszczyńskim, Sendeckim i Wiśniewskim; kapelmistrz p. Eichstaedt. W niedzielę po raz 25-ty „Hrabina Marica" w premjerowej obsadzie. W poniedziałek „Casanova" z pp. Bojar-Przemieniecką, Fedyczkowską, Fontanówną, Kisielewską, Drabikiem, Majem i in., przy pulpicie dyr. Wojciechowski.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś doskonała komedja J. Szaniawskiego „Adwokat i róże", która cieszy się ustalonem powodzeniem. Jutro wraca na afisz pełna humoru lekka komedja M. Hennequina i R. Coolusa „Królowa Biarritz", która zdobyła pełne powodzenie i uznanie wśród bywalców teatralnych.

W nadchodzącą niedzielę premjera najlepszej bajki dla dzieci Walewskiego „Kopciuszek", którą dyrekcja wystawia z kolosalnym nakładem. Nowe dekoracje opracował p. Jarocki a pracownie przygotowują nowe kostjumy i rekwizyty. Obsadę stanowią czołowe siły naszego zespołu; udział przyjmuje cała szkoła dramatyczna, balet i liczni statyści. Reżyserja p. Młodziejowskiej.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, w czwartek ostatni gościnny występ naszego znakomitego gościa p. K. Justiana w sensacyjnej sztuce p. t. „Niezwykły seans". Niezrówna kreacja K. Justiana w roli inspektora policji wywołuje żywe oklaski przy otwartej kurtynie.

W sobotę, dnia 21 bm. wystąpi Teatr Nowy z premjerą głośnej sztuki amerykańskiej znakomitych autorów Andersona i Stallingsa p. t. „Rywale". Treść sztuki osnuta jest na tle wojny światowej. „Rywali" tłómaczył świetny znawca życia frontowego, autor pięknych nowel wojennych „Zielona kadra" p. Jerzy Kossowski. Reżyserja spoczywa w niezawodnych rękach dyr. Rudkowskiego.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Krysia Leśniczanka" — operetka J. Jarno. Premjera.
Piątek, 20. 12. „Hrabina Marica", operetka Kalmana.
Sobota, 21. 12. „Krysia Leśniczanka", operetka J. Jarno.
Niedziela, 22. 12. „Hrabina Marica", operetka Kalmana.
Poniedziałek, 23. 12. „Casanova", opera Różyckiego.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.
Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Polski

DZIŚ — „Adwokat i róże".
Piątek, 20. 12. „Królowa Biarritz".
Sobota, 21. 12. „Królowa Biarritz".
Niedziela, 22. 12. „Kopciuszek". Premjera.
Poniedziałek, 23. 12. „Miłość czy pięść".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Ostatni seans". — Ostatni gośc. występ K. Justiana.
Piątek, 20. 12. Teatr nieczynny z powodu generalnej próby „Rywali".
Sobota, 21. 12. „Rywale". (Premjera).
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

NAUKA W POZNANIU

„MACIEJOWICE—WATERLOO".

Odczyt pod powyższym tytułem wygłosił na ostatniem posiedzeniu Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. A. M. Skałkowski. Kilka słów sprawozdania.

Obie bitwy mają swoje legendy. I tu i tam miał zadecydować przypadek. Pod Waterloo nieprzybycie w czas jednego z korpusów francuskich, którego dowódca — jak chce legenda — w chwili gdy pod Waterloo rozpoczęło się decydujące spotkanie, siedzi spokojnie przy śniadaniu; pod Maciejowicami zdrada Ponińskiego, dowódcy jednego z korpusów, którego opóźnienie przesądziło przebieg bitwy maciejowickiej. Waterloo przesądziło o losach Napoleona, Maciejowice o losach nie tylko Kościuszki, ale i całego państwa.

Czy jednak te legendy są słuszne? Odpowiedź na to pytanie rozpoczął prof. Skałkowski od rozbioru bitwy pod Waterloo. Omawiając olbrzymią dziś leteraturę przedmiotu, stwierdził uczony, że inne przyczyny zadecydowały o losach bitwy — wyczerpanie Napoleona. Nie uderza on na Prusaków, gdy są w liczbie dwu korpusów, lecz gdy było ich już cztery. Sądzi, że pobici, będą się Prusacy cofać nie w kierunku Anglików, lecz w kierunku zewnętrznym. Za uchodzącymi nie posyła pościgu. Kierunek ich odwrotu pozostaje mu długo nieznany. Niemniejsze błędy popełnia w rozstrzygającem spotkaniu. Ów zaś korpus, który rzekomo zawinił klęskę, operuje w zgodzie z zarządzeniami cesarza, które zawodzą na całej linji. A więc nie przypadek, lecz zewnętrzny wyraz stanu psychicznego Napoleona.

I pod Maciejowicami trudno było mówić o przypadku. Prof. Skałkowski przypomina, że sądy, które odbywały się nad Ponińskim wnet po bitwie, opinjowały uniewinniająco. Obecnie zaś historyk tych czasów może się powołać na ostatnie opracowanie wybitnego znawcy problemów z historji wojskowości gen. M. Kukiela. Otóż Kukiel w rozprawie swej o Maciejowicach wykazuje, że Poniński dokonał nawet i tego, czego od niego nie było można wymagać. Otrzymawszy bowiem rozkaz wymarszu o 7 rano ruszył z obozu podobno już w kwadrans, tj. w terminie rekordowym. Rekordowo szybkim był też marsz — 30 klm. przebył w 6 godzinach — niestety pod Maciejowicami znalazł się już w momencie, kiedy padały ostatnie strzały.

Więc nie wina Ponińskiego — czyja jednak w takim razie? Wina naczelnego dowództwa, które rezerwy zaalarmowało zapóźno, które — jak podnoszą zgodnie Kukiel i Skałkowski — nie wiedząc o siłach Fersena, choć ten przecież obozował niedawno pod Warszawą, pozostawiło znaczne rezerwy pod Warszawą (podobno 25 000 ludzi). Pod Maciejowice ruszył Kościuszko z 7 tysiącami przeciw dwukrotnej cyfrze Fersena.

W obu bitwach brak więc przypadku; jeżeli zaś pod Waterloo decydowała choroba, to pod Maciejowicami braki wojskowe Kościuszki. Widać je i z innych pociągnięć naczelnika. Ściąga więc osłonę chroniącą tyły ekspedycji Dąbrowskiego, który ruszył do Wielkopolski, ale osłonę tę w większości pozostawia pod Warszawą. Na inspekcję armji Sierakowskiego wybiera się konno wespół z Niemcewiczem, przebywając samotnie stokilkanaście kilometrów na drogach, po których włóczą się kozacy. Kierunek marszu Fersena po przejściu przez niego Wisły był przez Kościuszkę przyjmowany dowolnie (tu analogja z Waterloo, aczkolwiek inna przyczyna błędnych obliczeń Napoleona i Kościuszki).

Podniósł prof. Skałkowski, że po Maciejowicach można było mówić właściwie o zniszczeniu tylko 1/10 sił insurekcyjnych, że więc wojskowo nie była to klęska decydująca. Słusznie jednak zauważył, że pod Maciejowicami legła inna siła — siła moralna, reprezentowana przez Kościuszkę. Dobre więc plany i może niezupełnie beznadziejne mieli ci w Warszawie, którzy chcieli iść za Fersenem, by odbić wodza insurekcji. Stało się inaczej. (zw)

KSIĄŻKI NADESŁANE

Herman Czerwiński: „Fałszywe tropy". Warszawa, „Rój".

Józfe Kren: „Film dźwiękowy". Warszawa, „Rój",

HAMSUN PO POLSKU

Jeśli się czyta Hamsuna, szukając tylko magistrali z pominięciem szczegółów, zakamarków obserwacji, splątań dialogów, nawiasowo rzuconych uwag i tajemniczych niedomówień — to go się wogóle nie czyta. Pierwsze stronice książki Hamsuna są dla czytelnika, nie znającego tego pisarza — nudne: przypominają bardzo życie, poprostu życie. I podobnie jak w życiu, jeśli przyglądać mu się zbliska, wchodząc, aby tak rzec: à l i v r e o u v e r t, w jego dzień powszedni — znajduje się zwykle treść szarą i niepociągającą, zato sondując głębiej, wybierając pewną linję obserwacyjną, posuwając się wzdłuż niej coraz to dalej, dochodzi się zawsze do dramatu, do wielkiego dramatu — tak też i w powieściach Hamsuna: ani się spostrzeżesz, jak uwikła cię autor, zajęty pozornie szczegółikami bez znaczenia, w potężny, dramatycznnie zarysowany splot spraw ludzkich.

Ta cecha bardzo wyraźnie występuje w ostatnio naszemu językowi przez Czesława Kędzierskiego przyswojonych „Włóczęgach". Powieść zaczyna się od sceny iście Hamsunowskiej. Szesnastoletni wyrostek Edewart jest świadkiem, jak dwóch włóczęgów wioskowych rozpoczyna widowisko, ku uciesze gawiedzi. Jeden gra na katarynce, drugi zaś, chłop barczysty, tęgi i wysoki poczyna się z nim sprzeczać, wreszcie okładać bezlitosnemi razami. Kataryniarz kuli się, jęczy, rezygnując z obrony przed mocniejszym towarzyszem. Tłum widzów poczyna się burzyć, zajmuje groźną postawę wobec napastnika, napastowanego zaś nagradza szczodrze pieniędzmi. Najbardziej jest przejęty tym obrazem niesprawiedliwości i przemocy entuzjasta — Edewart. W litości swej nad kataryniarzem posuwa się tak daleko, że idzie za nim, towarzysząc mu, aby go ochronić przed brutalnością „Węgra" — wąsala. Ale ta dobroć serca Edewarta, która była bardzo dogodna przy scenie odegranej w wiosce — staje się dwum oszustom zgoła nieporęczną — po przedstawieniu. Odpędzają też Edewarta bez ceremonji.

Jeśli wspominam tu o tej, scenie, nie mającej większego znaczenia dla dalszego ciągu opowiadania — to dla tego, że jest ona, jak się rzekło, bardzo typowo Hamsunowska. Autor nie wspomina nigdzie słowem, że kataryniarz był oszustem, pokazuje nam tylko ową postać w dwóch różnych oświetleniach. I ta dyskrecja daje właśnie znakomity efekt. Powieściopisarz, który informuje czytelnika o tem, jacy są jego bohaterowie „naprawdę" — przestaje być artystą — staje się reporterem. Ta faktura pisarska jedną ma jeszcze ciekawą stronę: to: że utrzymuje wszystkie postacie i sprawy w pewnym półmroku; odpowiada to znakomicie dzisiejszym pojęciom o złożoności i irracjonalności psychiki ludzkiej, po której można się „wszystkiego spodziewać". Hamsun jakgdyby nie chciał brać odpowiedzialności za swoich bohaterów: mówię wam to, co wiem i ile wiem, co się poza tem kryje — w to nie wchodzę. — I ta atmosfera wiecznego niedopowiedzenia ma w sobie coś niezwykle pociągającego.

Fabuła? — Przeczytajcie! — Streszczać Hamsuna nie ma sensu. Radość, która płynie z czytania jego książek, ma swe źródło w tych właśnie cichych efektach psychologicznych, którym wszelkie streszczenie odbiera ich właściwy walor.

Każda książka Hamsuna osnuwa się koło pewnej idei, najzupełniej zresztą dalekiej od doktrynerstwa, zawsze płynącej z głębi poczuć autora. Tak i tutaj. Dwaj włóczędzy: Edewart i August są uosobieniem dwóch, jakże różnych, temperamentów. Edewart — entuzjasta, szlachetny, wierny, odważny, mężny. August — sprytny szarlatan z nosem do interesów, łgarz, blagier i tchórz. Ale tenże August jest pełen inicjatywy, zdolny choćby z djabłem nawiązać stosunki, wynalazczy, obrotny. On, a nie idealista Edewart jest dobroczyńcą okolicy. Zakłada suszarnię ryb, stającą się źródłem dobrobytu wsi. Powieść Hamsuna jest jakby hołdem, złożonym życiu z jego złemi i dobremi siłami, które współdziałając wedle jakichś tajemniczych praw, rządzących duszą i postępowaniem ludzkiem budują, czasem niszczą, więcej jednak budują, podtrzymując wieczny znicz życia. Oczywiście, jeśli przypisuję „Włóczęgom" jakąś „tendencję", to nie w tym sensie, jak się to czyni w stosunku do powieści à t h è s e. Jest to tendencja „podświadoma", a więc artystycznie uczciwa.

Dzieło Hamsuna dostało się na warsztat tłumacza-entuzjasty norwegczyzny Czesława Kędzierskiego. Niema to, jak entuzjazm w tłumaczeniach! Filolodzy powiedzą w jakim stopniu przekład jest ścisły Zajmą się też pewno wprowadzeniem przez Kędzierskiego do naszej prozy literackiej niektórych prowincjonalizmów gwarowych. Tu poprzestańmy na zaznaczeniu, że czyta się książkę świetnie — zapomninając... o tłumaczu, co jest dla niego szczytem powodzenia. Taka ich dola!

J. E. S k i w s k i.

*) Knut Hamsun „Włóczęgi" Przekład autoryzowany Czesława Kędzierskiego Poznań 1929. Wydawn. Polskie Wegnera. Bibljoteka Laureatów Nobla.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Z Towarzystwa Numizmatycznego. W piątek dnia 20 bm. o godz. 17 odbędzie się w Archiwum Archidiecezjalnem przy ul. Lubrańskiego 1 zebranie Towarzystwa Numizmatycznego. Na porządku obrad m. in. sprawa organizacji ruchu numizmatycznego w Polsce. O liczny udział prosi Zarząd.

Zbiór przemówień śp. Kazimierza Morawskiego ogłosi wkrótce jego rodzina Przemówienia te niewątpliwie chętnych znajdą czytelników, nietylko jako cenny i ciekawy dokument historyczny, ale i jako prawdziwe wzory polskiego krasomówstwa. Był bowiem prof. M. nietylko świetnym stylistą, ale i doskonałym mówcą; mało kto w Polsce mógł w tej mierze równać się z tym niejako uczniem i tak niepospolitym znawcą Cycerona; zwłaszcza mowy wypowiadane w Akademji Umiejętności, cechowała senatorska dostojność. Niektóre przemówienia prof. M. były już ogłoszone za jego życia w zbiorku „Wiersze i proza". (J. B.)

Królewska Akademja włoska. Z Rzymu donoszą nam: Pod nazwą królewskiej Akademji (La Reale Accademia d'Italia) otwarła uroczyście na Kapitolu instytucję, która ma ogniskować włoski ruch intelektualny w dziedzinie nauk ścisłych, popierać rozwój literatury i sztuki dbając przytem o zachowanie narodowego charakteru nauki i sztuki. Celem Akademji włoskiej jest również ekspanzja włoskiej kultury naukowej i artystycznej poza granice etnograficzne i państwowe Prezes Akademji Tittoni określając w swem inauguracyjnem przemówieniu zadania nowej instytucji przypomniał wspaniałą galerję jej poprzedniczek na włoskiej ziemi, począwszy od akademij humanistycznych aż po „Accademia dei Lincei", założoną w 1870 r. Ale wszystkie te dawne i nowsze akademje nie posiadały tego uniwersalnego charakteru, jaki ma nowootworzona państwowa Accademia d'Italia.

Siedzibą jej jest przepiękna willa Farnesina pod Janikulem, zbudowana w pocz XVI w. przez Peruzziego, ozdobiona cudnemi freskami przez Rafaela (Psyche, Galatea). Ostatni jej właściciele hiszpańscy książęta ofiarowali ją na szczególnie dogodnych warunkach rządowi włoskiemu. Odnowiona teraz starannie będzie tak wspaniałą siedzibą, jakiej z pewnością żadna inna akademja nie posiada. (P)

LITERATURA

Norwid jako „urbanista" Z Wilna piszą nam: Na zebraniu naukowem Koła Polonistów U. S. B. p. prof. S. Cywiński wygłosił odczyt pt. „Wieś i miasto w twórczości Norwida". Prelegent zaznaczył, że Norwid, pierwszy w literaturze naszej, zwrócił uwagę na poezję miasta W utworach młodzieńczych idealizuje on wieś, a miasto nazywa „przedsienią piekielnej zatraty"; w „Chwili myśli" kreśli nędzę miejskiego proletarjatu. W „Quidano" miasto (Rzym z czasów Hadrjana) jest symbolem organizacji społecznej, miażdżącej jednostki W „Próbach" twierdzi, że miasto, jego trudu i cierpienia, musi się stać dla człowieka pobudką do wielkiej poezji. Wogóle Norwid miasta nie apoteozuje, ale odtwarza jego istotę głębiej, niż dzisiejsi urbaniści. W utworze „A Dario ad Phrygium" daje piękny obraz wsi, ale podkreśla satyrycznie ograniczenie tu bytu narodowego do form życia beztroskiego i mówi, że wieś przechowuje „dziejów wdzięk, nie trudy". W końcowej twórczości Norwida powracają młodzieńcze sympatje do wsi. W dyskusji nad referatem zaznaczono, że Norwid w poglądach swych na psychologiczne znaczenie miasta wyprzedził współczesnych o wiele lat. (lp)

Sienkiewicz pod choinkę. Niezwykły podarunek obmyśliło dla młodzieży lwowskie Ossolineum. W wielkim formacie, na pięknym papierze wydała ta zasłużona instytucja ilustrowane arcydzieło Sienkiewicza „W pustyni i w puszczy". Już parę naszych młodych pokoleń dostaje wypieków, śledząc losy małej Nel i jej dzielnego opiekuna Stasia Tarkowskiego. Szesnaście rysunków K. Mackiewicza przedstawi teraz tym czytelnikom - entuzjastom jak wyglądał poczciwy słoń, któremu tyle młodzi wędrowcy zawdzięczali i jak to się jechało na wielbłądzie, który zajął porządny kawałek okładki, żółto - czerwonej jak piaski pustyni. Gdy Stasie i Nele (polskie) zobaczą tę książkę przez szybkę księgarni, będzie im się śniło, póki się nie urzeczywistni. (bn)

MUZYKA

Muzyka w Bydgoszczy. Donoszą nam z Bydgoszczy (Z. G. U.): Nasze „Echo" zainicjowało wystawienie „Widm" Moniuszki. Współudział wziął chór „Harmonja", tak, że razem zespół wynosił 120 osób. Orkiestrę zorganizowano w ten sposób, że kwintet smyczkowy złożono z uczniów szkoły muzycznej p. Jaworskiego, dyrektora „Echa", zaś resztę instrumentów obsadzono członkami orkiestry 62 pp. Obok amatorów solistów brali udział w rolach dekoamowanych artyści teatru miejskiego pp. Andrzejewska i Klajer. Dyrygował p. Jaworski.

Konserwatorjum muzyczne p. Winterfelda obchodziło dwudziestopięciolecie istnienia. Urządzono Akademję, na której przemawiał prezes Rady miejskiej dyr. Beyer, imieniem Magistratu i Tow. Muz. radca Regamey, imieniem grona nauczycielskiego prof. Urbanyi oraz dr. Titze. Odbył się koncert jubileuszowy z udziałem solistów i orkiestry, wykonano dzieła Mozarta, Beethovena, Karłowicza i Wieniawskiego, dyrygował p. Winterfeld. Wyszła też księga pamiątkowa.

Opera de Falla. Znany kompozytor hiszpański, Manuel de Falla napisał operę „Atlantyda".

KRAJOZNAWSTWO

Nasze parki narodowe. Z Krakowa donoszą nam: W najbliższym czasie powołana zostanie do życia komisja porozumiewawcza kół naukowych Czechosłowacji, Rumunji i Polski celem stałego uzgodnienia programów i prac nad ochroną przyrody tych trzech państw. Postanowiono utworzyć komisję na konferencji przedstawicieli nauki trzech ościennych państw, która odbyła się niedawno w Krakowie. Obradowano przedewszystkiem nad utworzeniem nadgranicznych parków narodowych i nad ochroną przyrody w Polsce, Rumunji i Czechosłowacji. Przewodniczący Polskiej Państwowej Rady Ochrony Przyrody, (z której inicjatywy odbyła się konferencja) prof. dr. Władysław Szafer zagaił obrady a znany działacz na polu ochrony przyrody prof dr. Walery Goetel przedstawił w wyczerpującym referacie stan prac ze strony polskiej nad utworzeniem nadgranicznych i „międzynarodowych" parków natury na obszarach: Babiej Góry, Tatr, Pienin i w grupie Czarnohory Imieniem Czechosłowacji przemówił prof dr Domin i w referacie swoim przedstawił analogiczną akcję czechosłowacką Wszyscy zebrani z żywem zadowoleniem powitali wiadomość o definitywnem utworzeniu pierwszego pogranicznego parku narodowego w Pieninach, po obu stronach Dunajca Oba państwa bowiem zakupiły te tereny i oddały je władzom Ochrony Przyrody, aby nareszcie powstał upragniony „Ogród Natury". Na posiedzeniach Zjazdu który trwał dwa dni zajęto się sprawami organizacyjnemi, przyczem przyjęto szereg wniosków, opracowanych przez prof. dra W. Goetla. Wyniki obrad Zjazdu zostaną wydrukowane i wydane w osobnej broszurce. (J. Ml.)

PISMA NADESŁANE

„Technika Graficzna". Nr 7. Treść: J. Otulakowski: „Krótki pogląd na dziesięciolecie pracy Polskiego Tow. Graficznego w Poznaniu". — K. S.: „Potrzeba kształcenia zawodowego". — „Drukarstwo poznańskie w wieku XVI." — St. G.: „Czego nam potrzeba?" — „Style światowe i historja sztuki". — „Nowa typografja" jej teorja i praktyka. — Dział języka polskiego nr. 6: Źródło zepsucia języka — Kiedy się „nie" pisze łącznie, a kiedy oddzielnie?

„Głos sądownictwa". Nr 12. Treść: „Opłaty hipoteczne", Adam Wozdecki. — „Przerachowanie reszty szacunku nieruchomości — a klauzula „de non alienando", Czesław Muraszko. — „Odpowiedzialność zarządców spółek z ogr. odpow." Aleksander Natanson — „Koszty sądowe w sprawach karnych", St. Czerwiński — „Zakres mocy obowiązującej przepisów art. 614 — 617 K. P. P. o zatarciu skazania", A Miller. — Dział Sądów Pracy: „Na przełomie rocznej działalności sądów pracy", Z Zaleski. — Dział Skarbowy i Administracyjno - Karny: „Na marginesie Ust. K. Sk.", J. Gumiński. — „Podatek obrotowy od przemiału". — Orzecznictwo S. N. — „O generalnych poręczycielach sądowych", K. Fleszyński. — Z żałobnej karty - Kronika. — Przegląd czasopism prawniczych. — Zapiski bibljograficzne. — Orzecznictwo.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Przykład Niemiec

Obserwowanie życia zagranicy ułatwia zrozumienie zagadnień, pozostających do rozwiązania w kraju.

Podobnie jak historja jest skarbnicą mądrości politycznej, tak znajomość tego, co się dzieje za granicami państwa, zaoszczędza wielu zbędnych, nieraz niebezpiecznych doświadczeń. Dlatego z żywem zainteresowaniem śledzimy za programami gospodarczemi innych państw, szczególną zaś uwagę poświęcamy środkom przedsiębranym w celu usunięcia ciągle jeszcze pokutujących skutków wycieńczenia wojennego i przyczyn kryzysu, obecnie na całym mniejwięcej świecie panującego.

Bardzo ciekawe są w tym względzie uwagi, pod koniec ubiegłego tygodnia, wypowiedziane na nadzwyczajnem walnem zebraniu Związku Przemysłu Niemieckiego przez ministra gospodarstwa krajowego Rzeszy, prof. dr. Moldenhauera. Czytając to eksposé, odnosi się wrażenie, że wygłosił je w Polsce polski mąż stanu, grutownie obeznany z potrzebami naszego gospodarstwa, tak bowiem trafny byłby program gospodarczy Polski, gdyby obejmował poruszone przez p. Moldenhauera wytyczne.

Minister niemiecki przedewszystkiem dał wyraz przekonaniu, że wspaniały i niespodziewany rozwój gospodarstwa europejskiego w ubiegłem stuleciu jest owocem ustroju kapitalistycznego, jest zasługą inicjatywy prywatnej i rezultatem pogoni za zyskiem. Ustrój kapitalistyczny bynajmniej nie chyli się ku upadkowi, wręcz przeciwnie, właśnie ten tylko system może wybawić Niemcy i inne państwa z trudności, w jakich się znalazły. Tylko, że element socjalny dzisiaj ma inne zgoła znaczenie, niż miał dawniej. Gospodarstwo kapitalistyczne wówczas jedynie będzie silne, gdy pracodawcy i pracobiórcy podadzą sobie ręce. Z drugiej jednak strony polityka socjalna musi mieć na uwadze, musi szanować prawa ekonomiczne.

Przechodząc zkolei do zagadnień polityki skarbowej, minister Moldenhauer stwierdził całkowitą zgodność poglądów rządu i kół gospodarczych na zasady reformy podatkowej, równocześnie jednak wskazał na rozbieżność zdań co do praktycznego sposobu przeprowadzenia tej reformy. Mimo, że rządowi zależy na urzeczywistnieniu całkowitego programu naprawy, da się to przeprowadzić nie od razu, lecz etapami. Powinno kołom gospodarczym wystarczyć, że rząd godzi się z niemi co do zasad, przedewszystkiem zaś uznaje konieczność usunięcia więzów, krępujących proces kapitalizacji.

P. Moldenhauer przemówienie swe zakończył wyrażeniem nadziei, że istnieć będzie między rządem a przemysłem na zaufaniu obopólnem oparta współpraca, gdyż ona tylko umożliwia rozwój i zabezpiecza przed błędami.

...Chcielibyśmy równie szczerego oświadczenia w Polsce!

Krótkie informacje gospodarcze

— Na skutek niesprzyjających warunków atmosferycznych zbiór winogron w Czechosłowacji był mniejszy niż w roku ub. i produkcja wina spadła o 100 tys. hl. Ogólna produkcja wynosi 350 tys. hl.

— W kołach parlamentarnych i gospodarczych Czechosłowacji krążą pogłoski, jakoby nowy min. skarbu miał zamiar zmniejszyć ogólną sumę budżetową na r. 1930 o 250 miljonów koron.

— Przedstawiciel Bata w Berlinie podjął rokowania z niemieckim Zw. fabrykantów w sprawie podwyżki stawek celnych niemieckich na obuwie. Bata usiłuje dojść do porozumienia na temat kontyngentu importowego obuwia czeskiego do Niemiec.

— Tworzy się we Francji kartel producentów sztucznego jedwabiu, którego celem będzie porozumienie co do zbytu produkcji oraz wysokości cen. Przypuszczalnie w najbliższym czasie dojdzie do skutku odpowiednia konwencja.

— Włoski min. korporacyj przyjął ostatnio przedstawicieli przemysłu jedwabniczego, który przeżywa obecnie kryzys. z powodu konkurencji Japonji, wygórowanej ceny kokonów, przestarzałej i zbyt kosztownej metody technicznej.

— Rotszyld w Londynie albo Morgan w Nowym Yorku otworzą rządowi austrjackiemu do dyspozycji kredyty a conto pożyczki inwestycyjnej.

— „New York Times" donosi, że wkrótce nastąpi połączenie samodzielnych zakładów stalowych w stanach środkowo-zachodnich. Połączone towarzystwo dysponowałoby kapitałem około 500 milj. dolarów.

Budownictwo mieszkaniowe w r. 1930

Projekt Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie

Minister przemysłu i handlu zwrócił się do Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie z prośbą o przedstawienie mu programu budownictwa mieszkaniowego na r. 1930. Izba program taki opracowała i przedłożyła go rządowi. Ponieważ program ten, którego projektodawcą jest niewątpliwie prezes Izby inż. Klarner, odbiega od dotychczasowych projektów, przeto zapoznamy się z nim dokładniej.

Projekt przewiduje budowę domów dwóch typów, wykonanych w grupach nie mniej niż 200 mieszkaniowych, a mianowicie: typ I: domy 4-ro mieszkaniowe, ośmioizbowe, jednopiętrowe z ogródkami, położone osiedlami na peryferjach miasta, typ II: domy miejskie, kamienice wielopiętrowe. Budować należy — pisze projektodawca, — duże osiedla podmiejskie na terenach tanich, oddanych na ten cel z zapasów rządowych lub miejskich w cenie 1 do 2 zł za metr kw. Osiedla te odległe od tramwajów lub kolei podmiejskiej nie dalej niż 2 klm. składałyby się z oddzielnych domków 4-ro mieszkaniowych z ogródkami. Instalacje należy dla koniecznej taniości ograniczyć do chodników przy ulicach niebrukowanych, wodociągów tylko na ulicach ze studzienkami do rozbioru wody i oświetlenia elektrycznego na ulicach. Przy tego rodzaju zabudowie koszt izby będzie znacznie niższy, niż w kamienicach miejskich.

Tereny i place winny być hipotecznie wydzielane i sprzedawane z zapasów państwowych i miejskich. Cena terenów podmiejskich nie powinna przekraczać 2 zł za 1 m. kw., a placów miejskich — 40 zł. Spłata następowałaby w ciągu 5 lat dla podmiejskich i 10 lat dla miejskich.

Koszty budowy przy tych cenach placów i obecnych cenach materjałów i robocizny w Warszawie oraz poniższej powierzchni użytkowej mieszkań łącznie z ceną placu będą wynosiły:

typu	I	30 m. kw.	zł 10,800
„	II	40 „ „	„ 18.200
„	II	60 „ „	„ 28,500
„	II	80 „ „	„ 38,000
„	II	100 „ „	„ 47,500

Cena jednego mtr. kw. użytkowej powierzchni mieszkania w domach typu I-go wyniesie zł. 360, a typu II-go od 455 do 475 zł, zatem mieszkania na peryferjach miasta wypadają od 26 proc. do 32 proc. taniej od kamienic miejskich.

Pożyczek udzielałby Bank Gospodarstwa Krajowego w wysokości do 90 proc. kosztu budowy. Wkład własnego kapitału wynosiłby:

I	30 m²	1,800 zł	t. j.	16,5%	kosztu
II	40 „	6,500 „	„	35,6 „	„
II	60 „	10,900 „	„	38,4 „	„
II	80 „	14,600 „	„	38,5 „	„
II	100 „	18,300 „	„	38,5 „	„

Koszt mieszkania wraz z amortyzacją wynosiłby miesięcznie: I — 76 zł, 131 zł, 207 zł, 275 zł i 345 zł.

Na podstawie tego planu możnaby wybudować do 15 listopada 1930 r. 11310 mieszkań w 45 osiedlach podmiejskich (po 200 mieszkań typu I) i 12 blokach miejskich zawierających 2310 mieszkań, kosztem 108,3 milj. zł plus kapitały własne.

Akcję budowy prowadziłyby zarządy miast, które przyjmowałyby zgłoszenia grupy reflektantów lub tworzyłyby takie grupy, obejmujące conajmniej jedno osiedle. Gdyby chętnych nie było, firmy budowlane prowadziłyby budowę na własny rachunek i stawałyby się właścicielami osiedli z prawem sprzedaży mieszkań po oznaczonych cenach, gdyby zarząd miasta nie skorzystał z prawa pierwokupu w terminie 3 miesięcy od rozpoczęcia budowy.

Wykonanie tego planu zależne jest od tego czy zostanie zrealizowana zapowiedź ministra skarbu o przeznaczeniu 100 milj. zł z rezerw skarbowych na ruch budowlany. Wykonanie takiego planu w r. 1930 ruszyłoby wreszcie sprawę mieszkaniową u nas z martwego punktu, jakkolwiek projekt powyższy nie stanowi idealnego rozwiązania kwestji mieszkaniowej.

K. M.

Stosunki handlowe z zagranicą

Pewna firma angielska poszukuje w Polsce przedstawiciela na ciężarowe wozy motorowe oraz wszelkiego rodzaju maszyny do strzyżenia trawy i ubijania placów.

Firma norweska pragnie eksportować do Polski sardynki.

Fabryka oliwy jadalnej i mydeł toaletowych w Palestynie poszukuję w Polsce przedstawiciela.

Firmy niemieckie pragną importować z Polski następujące artykuły: drożdże suche, pszenicę kiełkowaną, łój, owies biały dla celów spożywczych, mąkę kartoflaną, olej i siemię lniane, smołę sosnową, drzewo miękkie i twarde, okrąglaki i zioła lecznicze.

Informacji udzieli poznańska Izba przem.-handlowa.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Opłata stemplowa od poświadczenia zgodności tłumaczenia z oryginałem.** Okólnikiem L. D. V. 10116/6/29 min. skarbu ustaliło, że poświadczenie zgodności tłumaczenia z oryginałem, wydane przez notarjusza, podlega opłacie stemplowej w wysokości 3 zł bez względu na rozmiary tłumaczenia. (c)

(p) **Opłata stemplowa od gwarancji bankowej.** Okólnikiem L. DV. 1326/6 min. skarbu wyjaśnia, że list banku do klijenta, zawierający przyrzeczenie udzielenia gwarancji pod warunkiem zapłacenia bankowi prowizji, traktowany być winien jako oferta, a zatem nie podlega opłacie stemplowej Jeżeli klijent wyraża zgodę na warunki banku, to przychodzi do skutku umowa o świadczeniu usług. Pismo stwierdzające tę umowę podlega opłacie stemplowej w wysokości 0,2 procent od kwoty prowizji. Jeżeli natomiast umowa między dłużnikiem (lub przyszłym dłużnikiem) a poręczycielem o udzielenie poręki nie została stwierdzona pisemnie — w szczególności, gdy wymieniona wyżej oferta banku została przyjęta ustnie — jak również, gdy pismo stwierdzające tę umowę jest wolne od opłaty na mocy punktu 4 art. 91 ustawy o opłatach stemplowych, to opłacie w wysokości 0,2 proc. od kwoty prowizji podlega pismo stwierdzające wykonanie umowy, t j. bądź rachunek poręczyciela wymieniający jego należność z tytułu prowizji, bądź pokwitowanie poręczyciela z odbioru prowizji, bądź pismo dłużnika, uznające należności poręczyciela z tytułu prowizji. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Bilans handlu zagranicznego w listopadzie 1929 r.** Według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego bilans handlu zagranicznego Polski w listopadzie 1929 r. przedstawiał się w sposób następujący: wywieziono 2.071.179 t. towarów. Wartość wywozu wynosiła 256.135 tys. zł. Przywieziono 316.588 t. towarów. Wartość przywozu wynosiła 243.448 tys. zł. W porównaniu do poprzedniego miesiąca nastąpiło w wywozie zwiększenie w wadze o 179.632 tonn, natomiast zmniejszenie wartości o 3.292 tys. zł. W przywozie nastąpiło zarówno zmniejszenie w wadze o 25.169 t. jak w wartości o 13.799 tys. zł. Saldo dodatnie bilansu handlu zagranicznego w listopadzie wyniosło 12.687 tys. zł. Z ważniejszych zmian zaznaczył się w wywozie wzrost wywozu artykułów spożywczych, paliwa oraz metali. Zmiejszył się wywóz trzody chlewnej oraz drewna. W przywozie nastąpiło w artykułach spożywczych zmniejszenie przywozu ryżu, przy jednoczesnem ożywieniu przedświątecznem w przywozie artykułów kolonjalnych. Poważnej zniżce uległ przywóz szmelcu starego żelaza 3.4 milj. zł. (jednocześnie jednak wzmógł się przywóz rud żelaznych o 1,0 milj. zł.) Nadto zmniejszył się przywóz bawełny (o 5,2 milj. zł.) przy jednoczesnym wzroście przywozu wełny czesanej (o 2,8 milj. zł.) oraz przędzy bawełnianej (o 0,6 milj. zł.) i przędzy wełnianej (o 0,5 milj. zł.)

(k) **Utworzenie Izby Bałtyckiej w Warszawie.** Z inicjatywy Tow. polsko - łotewskiego odbyło się organizacyjne walne zgromadzenie izby bałtyckiej. Zgromadzenie zatwierdziło statut izby oraz wybrało radę naczelną, na przewodniczącego, której powołano dyrektora Banku Rolnego p. Sew. Ludkiewicza, a na wice-przewodniczących: łotewskiego konsula honorowego w Łodzi p. Waldemara Bagun Berzina i dyrektora Koop-Rolnej p. Chrzanowskiego.

(k) **Górnictwo węglowe na Górnym Śląsku w listopadzie.** W listopadzie r. b. (przy 24 dniach roboczych) ogółem wydobyto w zagł. górnośląskiem 3.001.558 tonn węgla (w październiku r. b., przy 27 dniach roboczych — 3.255.596 tonn). Zbyt węgla w kraju ogółem wyniósł 1 684.607 tonn (w październiku — 1.687.627). Zagranicę wyeksportowano w listopadzie — 1.016.314 tonn (w październiku — 1.223.372 t.) Całkowity zbyt w listopadzie wyniósł 2.700.921 tonn (w październiku — 2.910.999 tonn). Zapas węgla w ostatnim dniu listopada wynosił 675.974 tonn (w październiku — 647.304 t.).

(k) **Produkcja srebra w Polsce.** W Polsce mamy jedną hutę ołowiu i srebra. Poza ołowiem i srebrem huta ta produkuje jeszcze glejt i 50 proc. kwas siarkowy. W ostatnich latach produkcja tej huty stale się zmniejsza, co dowodzą cyfry: gdy w r. 1925 wyprodukowała ona 14.980 kg. srebra, to w r. 1926 już tylko 7.710, w r. 1927 — 5.337, a w pierwszem półroczu rb. — 3379 kg. Srebro z huty w Strzybnicy nabywa całkowicie Bank Polski dla celów emisji bilonu srebrnego.

(k) **O wykup akcyj fabryki zapałek B-ci Stabrowskich.** Napływają do redakcji liczne listy z żalami od właścicieli akcyj fabryki zapałek B-ci Stabrowskich. Akcje te dotąd nie zostały wykupione, zaś ich właściciele nie mają możności spieniężenia ich. Wszelkie interwencje w komisji likwidacyjnej fabryk zapałczanych w Warszawie pozostają bez skutku. Słusznemi pretensjami akcjonarjuszów tej fabryki winny zająć się miarodajne czynniki.

(k) **Giełda cukrownicza w Liverpoolu.** Z udziału Banku Cukrownictwa w Poznaniu. Pod nazwą „The Liverpool Sugar Exchange Ltd" zawiązała się w Liverpoolu giełda cukrownicza z udziałem firm angielskich, francuskich, polskich, niemieckich i węgierskich. Z firm polskich wszedł na giełdę Banku Cukrownictwa, który jak wiadomo koncentruje w swem ręku przeszło 95 proc. sprzedaży cukru polskiego zarówno na rynku wewnętrznym jakoteż na eksport.

Z ZAGRANICY

(z) **Nowy miljardowy trust margarynowy.** Jak donoszą z Rotterdamu odbyły się tam narady między dwoma najpotężniejszemi koncernami margarynowemi świata, mianowicie angielskim Margarine-Union Ldt. a holenderską Lever Co., w sprawie utworzenia wielkiego, światowego trustu margaryny. Oba koncerny przyjęły wspólną nazwę Unilever Ldt. Na czele nowego trustu będzie stała rada nadzorcza, składająca się po połowie z przedstawicieli obu koncernów. W truście zainteresowana jest poważnie również United Africa Company Ldt. Dwa wspomniane koncerny nowego trustu toczyły ze sobą dotąd silną walkę konkurencyjną, obecnie będą wspólnie reprezentowały jeden z największych kapitałów światowego życia gospodarczego, większy nawet od kapitałów Royal Dutch. Kapitał wynosi 510 milj. gul. hol., zaś Lever Co. Margarine - Union rozporządza 130 miljonami funtów szterlingów. Wspólny kapitał trustu wynosi więc 1,2 miljarda guld. hol., czyli przeszło 4 miljardy złp. Ciekawą rzeczą jest, że po dokonaniu formalności zawiązania trustu, akcje Margarine - Union spadły z 353 na 342 i spadają w dalszym ciągu. Tłumaczyć to należy pogłoskami o niskiej dywidendzie, jaką wypłacać będzie nowy trust. (j)

(z) **Z międzynarodowego kartelu stalowego.** Komitet dyrekcyjny międzynarodowego kartelu stalowego postanowił prowadzić w dalszym ciągu politykę przystosowywania produkcji do wymogów rynkowych i przedsięwziąć szereg środków, celem zrównoważenia podziału zamówień. Komitet postanowił utworzyć specjalną organizację dla podziału zamówień wywozowych na główne artykuły.

Z WYDAWNICTW

(w) **„Księgowość uproszczona"** dla mniejszych i średnich kupców, przemysłowców, rzemieślników, właścicieli nieruchomości i zawodów wyzwolonych. Opracował M. Pacoszyński, zaprzysiężony rewizor ksiąg handlowych na obwód Izby Przemysłowo - Handlowej w Grudziądzu. Grudziądz 1930 r. Wydanie drugie rozszerzone. Praca powyższa, jak wskazuje tytuł przeznaczona jest dla mniejszych i średnich przedsiębiorstw, pragnących prowadzić buchalterję racjonalną, dostosowaną do wymagań kodeksu handlowego oraz ustaw skarbowych. Omawiana książka traktuje nietylko o prowadzeniu prawidłowej rachunkowości, ale także podaje wskazówki, tyczące się organizacji przedsiębiorstw, kalkulacji, wypełniania i obliczania weksli, kontrolowania rachunków bankowych itp. Wykład utrzymany jest na poziomie popularnym, liczne zaś tablice i wzory ułatwiają każdemu czytelnikowi zaznajomienie się z treścią książki i zastosowanie nabytych wiadomości w praktyce.

Nasiona. Sprawozdanie handlowe z 17 grudnia 1929 r. specjalnego składu nasion Telesfora Otmianowskiego w Poznaniu. Notowania informacyjne w zł. za 100 kg. za ajkości przeciętne dominialne, nowego sprzętu, loco stacja załadowania. Koniczyna czerwona 130—160; koniczyna biała 160—215; koniczyna szwedzka 190—215; koniczyna żółta chmielowa odłuszczona 120—140; koniczyna żółta chmielowa w łuskach 60—65; inkarnatka 220—240; przelot pospolity 80—90; rajgras angielski krajowy, 85—100; tymoteusz 38—45; seradela 25—28; wyka latowa 34—36; peluszka 29—32; wiczka zimowa 65—75; groch Wiktorja 42—49; groch zielony Folger 40—46; groch polny mały 36—40; gorczyca 66—72; rzepik latowy 70—77; rzepak zimowy 72—79; tatarka 30—32; konopie 70—80; siemie lniane 85—94; proso 45—50; mak niebieski 115—125; mak biały. 130—140; łubin niebieski 20—21; łubin żółty 22—24.

Ochrona religji w nowym włoskim kodeksie karnym

„Osservatore Romano“ w jednym z ostatnich numerów omawia sprawozdanie ministra sprawiedliwości Rocco o nowym włoskim kodeksie karnym, w którym ujawnia się głęboko siegająca różnica między liberalnem a faszystowskiem pojęciem ochrony religji ze strony państwa.

Obowiązujący dotychczas włoski kodeks karny pochodzi z 1889 r.; jego postanowienia, dotyczące ochrony religji, są całkowicie przeniknięte liberalnemi poglądami ówczesnego okresu. Kodeks ten gwarantuje swobodę wyznania religijnego, praktyk religijnych i wszystkiego, co należy do kultu religijnego. Publiczna obraza religji wtedy tylko podlega karze, jeżeli znieważona została osoba i jeżeli ta osoba wniosła skargę. Znaczy to, że religja jest uważana tylko za sprawę indywidualną, prywatną.

Faszystowska koncepcja natomiast widzi w religji sprawę o znaczeniu publicznem, zjawisko społeczne, i dlatego nie zadawalnia się ochroną swobody religijnej jednostek, lecz żąda, by wykroczenia przeciwko religijnym uczuciom ludności były traktowane na równi z przestępstwami przeciwko społeczeństwu jako takiemu. Ochronę uczuć religijnych tłumaczy się poglądem na nie, jako na moralny czynnik o decydującem znaczeniu, który dla realizacji celów państwa jest bezwzględnie konieczny. Tego rodzaju społeczna koncepcja religji nie może uzależniać kary za wykroczenia przeciwko uczuciom religijnym od skargi jednostki. Według pojęcia liberalnego, religja jest sprawą indywidualną, dotyczącą tylko interesów jednostki, która obchodzi cały ogół.

„Osservatore Romano“ dodaje, że z tych wyjaśnień wynika, iż nowy włoski kodeks karny za przedmiot ochrony ze strony państwa uważa nie tyle religję, ile społeczeństwo! (KAP)

Katolicka wyższa szkoła dziennikarska w Lille

Charakterystyczną cechą czasów dzisiejszych są specjalne szkoły dziennikarskie. Dawniej wystarczyło mieć lekkie, a pewne pióro, by zostać dziennikarzach. Jedynem kryterjum dobrego dziennikarza był talent pisarski i pewne doświadczenie.

Stopniowo wzrosło znaczenie prasy, jako czynnika nieomal decydującego w sprawach publicznych, a jednocześnie dzienniki stawały się coraz bardziej organami informacyjnemi, a technika ich prowadzenia coraz bardziej skomplikowaną i wymagającą specjalnego przygotowania i przeszkolenia.

Pierwsza dziennikarska szkoła została założona w r. 1907 na uniwersytecie w Missouri. Wkrótce za tym przykładem poszła Europa, ale zdobyła się tylko na kilkumiesięczne kursy, gdy w Ameryce czas studjów dziennikarskich trwał przez trzy lata. Przy wyższych szkołach i kursach dziennikarskich zwykle bywały również zbiory dokumentów, tyczących historji prasy.

Po wojnie światowej powstał we Francji projekt zorganizowania wyższej szkoły dla przygotowania katolickich dziennikarzy. Na mocy prawa z r. 1875 o wolności nauczania w wyższych szkołach plan ten uzyskał całkowitą aprobatę. Zrealizowano go na prywatnym katolickim uniwersytecie w Lille, który posiada 5 wydziałów: teologiczny, prawny, medyczny, farmaceutyczny i przyrodniczy. Wydział prawny uniwersytetu w Lille włączył w r. 1924 do swego programu wyższą szkołę dziennikarską.

W radzie naczelnej Szkoły zasiadają kierownicze jednostki ze świata katolickiego, m. in. gen. Castelnau, prezes Narodowego Związku Katolickiego, Georges Goyau, członek Akademji i prezes Związku Chrześc. Publicystów, Pierre L'Ermite, ks. kan. Loutil oraz wydawcy i naczelni redaktorowie prawie wszystkich francuskich pism katolickich. Wykształcenie dziennikarskie jest głębokie i wszechstronne.

Wstęp do Szkoły ma każdy po skończeniu 16 lat życia, posiadający maturę szkolną, lub równoważne świadectwo, albo po złożeniu wstępnych egzaminów ustnych i piśmiennych. Nauka podzielona jest na trzy lata według szczegółowo opracowanego programu. W pierwszym roku wyjaśniane są pojęcia ogólne; w drugim to samo w dalszym ciągu z dodatkiem specjalnych kwestyj dziennikarskich; w trzecim przeprowadzane są systematyczne ćwiczenia praktyczne ze słuchaczami. Każdego roku odbywają się egzamina. Po złożeniu odpowiedniego egzaminu można być przyjętym odrazu na kurs drugi. Ukończenie dwóch kursów daje już pewne kwalifikacje dziennikarskie, lecz dyplom otrzymuje się dopiero po złożeniu końcowych egzaminów na kursie trzecim.

Ogólne przedmioty wykładane na wszystkich trzech kursach, są następujące: religja (dogmatyka, prawo kanoniczne i historja Kościoła) prawo publiczne, partje i kierunki polityczne we Francji i zagranicą, geografja polityczna oraz poszczególne kwestje socjalne i gospodarcze. Pozostały materjał naukowy podzielony jest na poszczególne kursy. W pierwszym roku przedmioty ogólne: literatura, historja, historja prawa, geografja ogólna, prawo prasowe, nauka o gospodarstwie, apologetyka, prawo naturalne i socjologja, języki obce (jeden obowiązkowo, inne dowolnie), ćwiczenia w stylu. Na drugim roku jako ogólne przedmioty: prawo rządowe, prawo naturalne, apologetyka, socjologja, nauka o gospodarstwie, historja dyplomacji, geografja społeczna, języki obce; z nauki o dziennikarstwie: etyka prasowa, historja prasy, ustawodawstwo prasowe, rodzaje pism, służba informacyjna, sztuka redagowania; kwestje specjalne, jak artykuł wstępny, sprawozdania parlamentarne, opinja publiczna, życie dziennikarza. Pozatem prowadzone są praktyczne ćwiczenia i krytyki pism, współcześnie wychodzących. Na trzecim kursie z przedmiotów ogólnych: historja dyplomacji, psychologja handlu, międzynarodowe prawo państwowe, ustawodawstwo przemysłowe, ustawodawstwo finansowe, geografja socjalna, socjologja, prowadzenie ksiąg przedsiębiorstwa, prawo handlowe z przedmiotów dziennikarskich: etyka prasowa, historja istoty dzisiejszych dzienników, sekretarjat redakcji, łamanie numeru (metrampaż), technika druku, kierownictwo, zarząd i sprawy materjalne dziennika, sprzedaż, publikacje itd., założenie i kolportaż dziennika, współpraca i współpracownicy, konsorcja prasowe, stowarzyszenia dziennikarskie, papier.

Z praktycznych ćwiczeń każdy uczestnik kursu obowiązany jest opracować cztery artykuły na miesiąc, w tem jeden n. t. polityki zewnętrznej, jeden z polityki wewnętrznej, jeden n. t. kwestyj gospodarczej lub finansowej i jeden na temat problemów szkoły lub religji. Przedmioty prasowe wykładają sami specjaliści. Studjujący zwiedzają regularnie redakcje różnych pism, urządzają krytyki swych własnych i ich prac, oraz dyskusje na tematy polityki zewnętrznej. Poza tem różne okolicznościowe prelekcje i referaty dopełniają normalny bieg kursów.

W roku szkolnym 1927-28 frekwencja studentów była ogromna i to ze wszystkich stron Francji i z zagranicy szczególnie Belgji, Polski i Litwy. Stosunkowo do liczby wstępujących bardzo niewielu przechodzi szczęśliwie egzaminy, a jeszcze mniej otrzymuje dyplomy. Szkoła nie obniża jednak swego poziomu, mając na celu nie masowe dyplomowanie swych uczniów, ale przygotowanie dzielnych, zdolnych i odpowiednich dziennikarzy katolickich. Temu zawdzięcza szkoła swe zaufanie i wysoką wartość swych dyplomów.

W roku bieżącym szkoła przystąpiła do fundacji stypendjów dla swych uczestników. By otrzymać stypendjum, należy poddać się specjalnemu egzaminowi, którego zakres odpowiada egzaminowi wstępnemu. Stypendjum wynosi 4.600 fr. rocznie, co wystarcza na opłacenie nauki, mieszkania i życia. Stypendyści obowiązani są po ukończeniu szkoły do 5-letniej pracy we wskazanym przez dyrekcję dzienniku.

Celem szkoły, obok wykształcenia fachowych i poważnych publicystów, jest jeszcze przysporzenie krajowi ludzi, przygotowanych wszechstronnie do pracy politycznej i na polu gospodarczem.

Ze Zjazdu Starszych Cechów Rzeźnickich w Poznaniu

W niedzielę 15 b. m. odbył się na salce poznańskiej Rzeźni Miejskiej zjazd starszych i podstarszych cechów rzeźnickich z całego wojew. poznańskiego.

Zjazdowi przewodniczył prezes wydziału poznańskiego p. Smólski.

Referaty wygłosili pp. Motyliński, sekretarz Zw. Centralnego na temat ciężarów podatkowych, oraz starszy cechu pozn. p. Mikołaj Górski o działalności wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej. Ostatni szczególnie mówca przedstawił bardzo obszernie przebieg ostatniej konferencji w Warszawie, w której wraz z innymi członkami zarządu pozn. Izby Rzem. brał udział.

Szeroko omawiano również sprawę funduszów Izby Rzemieślniczej, gdzie wykazano, że rozkład dochodów z dodatków do świadectw przemysłowych jest niesprawiedliwy, albowiem Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu n. p. otrzymała z tego źródła około 1.800.000 złotych. podczas gdy Izba Rzemieślnicza otrzymała zaledwie trzysta kilkadziesiąt tysięcy złotych! Ministerstwo proponowało, aby fundusze Izb Rzemieślniczych uzupełnić podniesieniem opłat egzaminacyjnych z 25 do 40 zł przy egzaminie czeladniczym, czemu jednak delegacja stanowczo się sprzeciwiła. proponując inne zupełnie załatwienie tej sprawy, korzystniejsze w swych widokach dla rzemiosła.

W dyskusji przemawiał cały szereg mówców, m. in. pp. Pakuła z Grodziska, Ober z Poznania, Maciejewski z Szamotuł, Błaszak z Bydgoszczy itd.

Nakoniec przyjęto rezolucję w sprawie podatków.

Komunikacja z Główną

Na drodze do Głównej przeprowadza się od kilku dni prace nad instalacją przewodów elektrycznych dla powstać mającej linji trambusowej. W ubiegłym roku ustawione słupy trzeba było z powodu projektowanego rozszerzenia ulicy Głównej usunąć, a obecnie nowe wstawiono w głąb chodnika. Przeprowadzono dwie linje, każda z nich o 2 drutach dla prądów plus i minus. Jak wiadomo, zamiast szyn, których wspomniana linja posiadać nie będzie, potrzebny jest prąd minusowy. Obecnie prace te dobiegają końca, tak, że spodziewać się należy, że w najbliższych dniach przeprowadzona będzie jazda próbna. Linja ta, która otwartą zostanie 1 stycznia prowadzić będzie stałą komunikację między Główną a Śródką, skąd tramwajem dojechać będzie można do śródmieścia.

Niewątpliwie mieszkańcy Głównej przyjmą tę inowację z prawdziwem zadowoleniem. Należy jednak pod adresem dyrekcji P. K. E. wyrazić zdziwienia, że na tej linji nie wprowadza kart abonamentowych, o co głównie mieszkańcy tego przedmieścia na łamach naszego pisma kilkakrotnie prosili. Byłby jednak czas i o tem pomyśleć, co wobec zaprowadzenia stałej linji nie trudnem byłoby do przeprowadzenia. (J a r.)

Niesłychane objawy zdziczenia antyreligijnego w Sowietach

(KAP) Sposób, w jaki bolszewicy prześladują religję i duchowieństwo w Rosji, jest mniej więcej znany. Do czego jednak posuwa się ich zaciekłość w krajach, położonych zdala od oczu Europy, dowiadujemy się dopiero z opowiadań naocznego świadka, który przybył z Armenji. Opowiada on o sprofanowanych kościołach, o publicznej chłoście księży, o bluźnierczych procesjach. Wszystkie kościoły w Armenji zamieniono na kluby, sale zabaw, lub pozostawiono na zniszczenie, tak, że przedstawiają one zwały gruzów.

Arcybiskup Gjud, jeden z najznakomitszych lingwistów z Armenji, został wywleczony z klasztoru w Erywaniu i wtrącony do więzienia. gdzie go tak strasznie torturowano, że po sześciu miesiącach stracił zmysły i wkrótce potem zmarł. W r. 1928 biskup Bagarad i kilku księży zniknęli nagle z Tyflisu. Los ich był przez dłuższy czas nieznany, aż okazało się potem, że zesłano ich na Syberję. W Achalzich komuniści wypędzili wszystkich księży a kościoły zamienili na kluby. W Karahagh porwali komsolcy proboszcza, słabego starca, ubrali go jak Chrystusa, poczem na publicznym placu lżyli. Następnie zdjęli zeń wszystką odzież, posadzil na osła i prowadzili przez ulice, wołając: „Patrzcie, jaki los czeka demagogów!“ W dziesiątą rocznicę rewolucji szła ulicami Tyflisu procesja, w której brali udział komuniści, ubrani w szaty zakonników, zakonnic księży i biskupów, zachowując się w sposób, nie nadający się do opisu. Na wiosnę tego roku dał się odczuć na Kaukazie wielki brak żywności. Wówczas w pewnej szkole powieszono na ścianie obraz Chrystusa, spędzono dzieci do sali i kazano modlić się przed tym obrazem o chleb. Przez trzy dni nie dano dzieciom pożywienia, mówiąc, że powinny je otrzymać od Chrystusa. Gdy dzieci poczęły płakać i krzyczeć o chleb, kazano im modlić się do Lenina. Tym razem modlitwa miała taki skutek, że wkrótce przyniosła kobieta żywność, którą rozdzieliła pomiędzy dzieci, mówiąc: „Widzicie, modlitwa do Chrystusa była bezskuteczną, nie jest więc On Bogiem. Natomiast Lenin wysłuchał was, jest on bowiem dobroczyńcą całej ludzkości“.

I na to, co dzieje się w Rosji sowieckiej, zamyka się oczy.

Kuczak i Ska
Poznań
Stary Rynek
8

NASZA ODZIEZ ZIMOWA
dla dorosłych, młodzieńców i chłopców, która oprócz gustownego wykonania z najlepszych materjałów odznacza się taniością — dowodzi ponownie najdobitniej o naszej znanej przedsiębiorczości.
WIELKI WYBÓR UŁATWIA WIELCE ZAKUP
15% rabatu gwiazdkowego!
Od 18. 12. — 23. 12. 29. skład nasz otwarty od godz. 8 do 8 wieczorem. — W niedzielę, dnia 22. 12. 29. otwarte od 1 do 6 wieczorem.
Pw 7718-50, 792

Przez szybkę

Uniwersalny środek

Nieraz człowiek rozmyśla sobie gorzko nad tem, że wiele zła, niedoli i nędzy jest na świecie. Ale cóż! Wszystkiemu się nie zaradzi.

Tak myślałem zawsze i tak myśli bardzo wielu ludzi.

Otóż, proszę państwa, okazuje się, że — nie! Zaradzić i to zupełnie gruntownie — można. Znalazł się taki co zaradzić potrafi!

W jaki sposób? W bardzo prosty.

Mam tu właśnie karteczkę, w której ów wynalazca swój środek przeciwko wszystkiemu, co złe na świecie, opisuje.

Znalazł on bowiem źródło: wszystkich nieszczęść materjalnych, przestępstw kryminalnych, chorób i kalectw, pijaństwa, prostytucji, wysokiej śmiertelności, nienawiści“ itp. itp. Źródłem tych nieszczęść jest — proszę uważać — „małżeństwo“. Tak! Małżeństwo zawarte nie według metody niejakiego pana Jankowskiego. Co?

Myśmy się tak biedzili, a to takie proste.

Wykrył on to po 20 latach pracy i doświadczeń. Przypuszczam, że na sobie eskperymentował takie niedobrane małżeństwo), a teraz jest „jedynym w chrześcijańskim świecie doradcą w sprawach małżeńskich zgodnie z prawem natury“.

Wystarczy więc, abyśmy się wszyscy społecznie udali pod wskazanym adresem i poradzili w sprawach matrymonjalnych pana J., a wtedy raj zapanuje na ziemi.

Januszek jest zlekka pesymistycznie do całego wynalazku usposobiony.

— To jest łatwe rozwiązanie — powiada — z równem powodzeniem możnaby powiedzieć, że źródłem wszystkiego zła na świecie są np. szczury. Podać sposób na wytrucie szczurów i ogłosić, że od tej chwili ludzkość będzie szczęśliwa.

Cóż mu zrobić? Taki już jest niedowiarek.

Próżnem byłoby wszelkie przekonywanie go.

— Wiesz co, Januszek, — mówię mu wreszcie — nie należy niczego potępiać, dopóki się sprawy gruntownie nie zbada.

— Raz choć rzekłeś mądre słowo!

— Więc powinieneś zbadać, to jest — ożenić się!

— Możeby tak lepiej poprosić Felusia?

Weshtchnąłem.

Może to i jest uniwersalny środek, ale już my go nie zbadamy.

Trudno jest uszczęśliwić ludzkość! X. Awery.

SPORT

Gry ruchowe

Koszykówka. Ubiegłej niedzieli AZS II. uzyskał w. o. w spotkaniu z drużyną „Bergera" II. Mylnie podaliśmy, że w-o. uzyskała drużyna Marcinkowskiego" II.

Tabela mistrzostw klasy B. przedstawia się obecnie następująco: (w nawiasach podajemy ilość gier, zdobytych punktów i stosunek koszy) 1. Warta II (5; 10, 229:49), 2. Drukarz I. (5; 10, 131:44), 3. Marcinkowski II. (5; 7, 116:61), 4. AZS II (5; 6, 129:65), 5. Sokół II. (5; 6, 88:100), 6. Berger II. (5; 5, 74:101), 7. Sparta I. (5; 4, 66:131), 8. Czarna Trzynastka II. (5; 2, 49:117), 9. KoronaI. (5; 0, 68:119), 10. Harc. Druż. Lotn. II. (5; 0, 43:206).

Siatkówka. Tabela rozgrywek o mistrzostwo okręgu przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier, zdobytych punktów i stosunek rzutów): 1. Czarna Trzynastka (3; 6, 90:49), 2. AZS (3; 4, 60:24), 3. Marcinkowski (3; 4, 83:73), 4. Berger (3; 2, 55:47), 5. Warta (3; 2, 65:65), 6. Sokół (3; 0, 40:90), 7. Harc. Druż. Lotn. (1; 0, 5:30). Wynik meczu Czarna Trzynastka — AZS, zweryfikowany w-o. na korzyść pierwszej, przywrócony zostanie do faktycznego stanu, gdyż stwierdzone zostało, że w-o. przyznany został przez niedopatrzenie.

Narciarstwo

Propagandowy kurs organizuje okręgowy urząd wychowania fizycznego i p. w. w Zakopanem. Na kurs przyjmowani będą bez różnicy płci wszyscy mający zamiłowanie do tego sportu od 20 roku życia, z pierwszeństwem dla czynnych sportowców. Zgłosić się może tylko 20 osób, ponad tę liczbę przyjmowani będą tylko kandydaci posiadający własne narty i kijki. Kurs trwać będzie od 15 do 50 stycznia 1930 r. Wyjazd z Poznania dnia 13 stycznia lub indywidualnie poprzednio, tak jednak by 15 być w Zakopanem. Zgłoszenia przyjmuje i udziela bliższych informacyj por. Dembiński komendant okręgowego ośrodka wychowania fizycznego w Poznaniu (koszary 57 p. p. Wlkp. ul. Grunwaldzka, tel. 245 przez centralę wojskową 43-31 lub 44-11) codzienie oprócz niedzieli i świąt od godz. 11 do 13 do dnia 12 stycznia 1930 r.

Pięściarstwo

Mecz Czechosłowacja — Węgry zakończony ogólnym rezultatem 8:8 w Pradze Czeskiej przyniósł następujące wyniki (według kolejności wag): Jelinek (C) pokonał Enekesa (W), Dvorak (C) i Szeles (W) — nierostrzygnięta, Gelbai (W) wygrał z Hejtmanekiem (C), Novotny (C) — z Fogasem (W), Nekolny (C)) — z Szobolewskym (W), Szigeti (W) — z Poetschem (C), Hocky (C), i Keri (W) — nierostrzygnięta, oraz Körösy (W) pokonał Ostruznaka (C).

Na mecz Polska — Niemcy oba związki wyznaczyły pełnowartościowych rezerwowych. Oto nazwiska Niemców (według kolejności wag): Ball, Taudien, Fuchs, Meseberg, Mietschke, Theuenkanz, Sabottke i Wegener . — „P. Z. B." przewiduje: Kokocińskiego, Stępniaka, Klimczaka, Aniołę, Barę, Wieczorka, Mizerskiego i Stibbego.

Wioślarstwo

Tow. Wioślarzy „Polonja" T. z. w Poznaniu przypomina członkom, że dziś o godzinie 19 odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie w piwnicy ratuszowej (górna salka). Ze względu na bardzo ważny porządek obrad uprasza się o przybycie wszystkich członków.

Życie organizacyjne

Klub Łyżwiarski w Poznaniu przypomina o rocznem walnem zebraniu, które odbędzie się dzisiaj o godz. 20 w lokalu p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej.

Walne zebranie „K. Ł. P." postanowiło jednogłośnie przeprowadzić fuzję z sekcją sportów zimowych K. S. „Warta", polecając staremu zarządowi przeprowadzenie pertraktacyj w tym przedmiocie.

Odnalezienie zarodka grypy

Prof. I. S. Falk, z uniwersytetu w Chicago, zakomunikował Amerykańskiej Akademji Medycznej, że odkrył zarodek influency. Ponieważ choroba ta grasuje najwięcej w porze zimowej, sprawą zainteresował się cały świat lekarski, tem bardziej że prof. Falk twierdzi, iż ów nieznośny zarodek przedstawia się pod przyciągającą postacią mikroskopijnego sznura pereł. Amerykański uczony od 1928 r. odosobnił, klasyfikował i zbadał 3.800 różnych bakteryj influency, ograniczając je powoli do 8 ogólnych typów. Dla przeprowadzenia swych badań zastrzyknął zarodki 125 małpom. Wynalezienie przeciwgrypowej surowicy, jest zdaniem wynalazcy już tylko kwestją paru tygodni. S. F.

RADJO

Programy radjofoniczne

Piątek, dnia 20 grudnia 1929 r.

Poznań (335 m) godz. **13.00** sygnał czasu; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godzina **14.00** notowania giełdy pien. zboż.-towarowej i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. **14.15** komunikaty gospodarcze, rolnicze. PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. **17.05** z cyklu odczytów misyjnych odczyt p. t. „Syberja" (wygł. p. M. Dobrzycka); godz. **17.25** kurs elem. języka ang. (wykł. dr. Arend, lektor U. P.); godz. **17.45** koncert gramofonowy; godz. **18.45** nadprogram; godz. **19.05** odczyt p. t. „Francja współczesna" (wygł. dr. Marjan Jedlicki, doc. U. Jagiell.); godz **19.30** „Silva rerum"; godz. **19.50** odczyt p. t. „Zjazd weteranów z 1863 r. w Poznaniu" (wygł. p. Dekorde); godz. **20.15** koncert symfoniczny (transmisja z Filharmonji Warszawskiej); godz. **22.00** sygnał czasu z obserwatorjum astr. U. P. — komunikaty PAT i sportowe; godz. **22.15** radjografja; godz. **22.45** lekcja tańców (wykł. Vala Jennings); godz. **23.10** muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada".

Warszawa (1412 m) godz. **12.05** muzyka gramofonowa; godz. **13.10** komunikat meteorologiczny; godz. **15.00** komunikat gospodarczy; godz. **15.20** „Przegląd wydawnictw perjodycznych"; godz. **15.45** „Kącik krótkofalowy"; godz. **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.15** „Opieka społeczna nad macierzyństwem" — wygł. dr. Stan. Adamowiczowa; godz. **17.45** koncert orkiestry mandolinistów pod dyr. A. Szczegłowa; godz. **19.10** giełda rolnicza; godz. **19.25** muzyka gramofonowa; godz. **20.05** pogadanka muzyczna — wygł. p. Karol Stromenger; godz. **20.15** koncert symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej; Wykonawcy: Orkiestra filharmoniczna, Adam Dołżycki (dyrekcja), oraz Janina Faminer Hepnerowa (fortepian). I. 1. J. Haydn: Symfonja g-dur. 2. Z. Domaniewski: Suita symfoniczna. II. 3. M. Karłowicz: Poemat symfoniczny „Stanisław i Anna Oświęcimowie" 4. L. v. Beethoven: Koncert fortepianowy g-dur; po transmisji komunikaty oraz retransmisje ze stacyj zagranicznych.

Katowice (409 m) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **16.00** komunikaty gospodarcze; godz. **16.20** koncert gramofonowy; godz. **17.15** dr. Stanisław Gronowski: „Polskie prawo czekowe"; godz. **17.45** audycja zbiorowa Koła Literatów Śląskich. Udział biorą pp.: Marja Czeska-Mączyńska ks. Emanuel Grim, Włodzimierz Zelechowski; godz. **18.15** koncert z Warszawy; godzina **19.05** Roman Sumowski: „Życie polskie w dawnych wiekach" — cz. VI; godz. **19.30** Kazimierz Rutkowski: „Tristan i Izolda"; godz. **20.15** koncert symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej; godzina **23.00** skrzynka pocztowa w języku francuskim.

Niema dobrego odbioru bez lamp radjowych
PHILIPS
„MINIWATT"
aw 569

Sobota, dnia 21 grudnia 1929 r.

Poznań (335 m) godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pieniężnej; godz. **14.15** komunikaty gosp., roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. **16.45** kurs wyższy języka angielskiego; godz. **17.05** odczyt z cyklu o dziennikarstwie p. t. „Reklama w prasie codziennej" (wygł. p. red. Bohdan Jarochowski); godz. **17.25** gawęda harcerska; godz. **17.45** słuchowisko dla dzieci p. t. „Wigilja w piwnicy" — pióra J. Gillowej. (Transmisja z Warszawy); godz. **18.45** nadprogram; godz. **19.05** odczyt p. t. „Lirycy greccy" (wygłosi prof. dr. W. Klinger); godz. **19.30** interludjum muzyczne w wykonaniu orkiestry klubu mandolinistów „Chopin" pod batutą p. Zenona Szemborskiego; godz. **20.00** gawęda reporterska (wygł. p. red. Winiewicz); godz. **20.15** „Ze świata kobiecego" (wygł. p. Sabina Kazanowska); godz. **20.30** koncert firmy F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny. Wykonawcy: Orkiestra 58 p. p. pod batutą kpt. Maksymiljana Chmielewicza. Marja Gąsiorowska (sopran), Kajetan Kopczyński (baryton), Jadwiga Komorowska (akomp.); godzina **22.00** sygnał czasu — komunikaty PAT i sportowe; godz. **22.15** radjografja; godz. **22.45** radjokabaret gramofonowy; godz. **24.00** koncert nocny firmy „Philips" w wykonaniu orkiestry pod batutą p. Franciszka Goertza.

Warszawa (1412 m) godz. **12.05** muzyka gramofonowa; godz. **13.10** komunikat meteorologiczny; godz. **15.00** komunikat gospodarczy; godz. **15.45** „Kącik artystyczny L. S. G."; godz. **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.45** słuchowisko dla dzieci p. t. „Wigilja w piwnicy" — pióra J. Gillowej; godz. **19.10** giełda rolnicza; godz. **19.25** mumuzyka gramofonowa; godz. **20.15** feljeton p. t. „Przy czarnej kawie" — wygł. red. Tad. Hiż; godz. **20.30** muzyka lekka. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Bronisława Szulca, Antoni Makowski (gitara hawajska i piła), Kazimierz Szerszyński (śpiew) i prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz. **22.00** feljeton p. t. rozmowa z dziennikarzem"; godz. **22.15** komunikaty; godz. **23.00** muzyka taneczna.

Mydło Mixa
najlepsze
najtańsze

Dziennie świeżo palona
KAWA nr. 21
Świąteczna
Prawnie zastrzeż. znak. towar. nr. 18851
½ kg zł 7.00
Specjalna reklamowa mieszanka
doborowych gatunków kawy ziarnistej o wybornym smaku i wielkiej wydajności
WIELKA PALARNIA KAWY
St. Malachowski
POZNAŃ
ul. Fr. Ratajczaka 40 (narożnik ul. 27 Grudnia 1).
Pw 7997-51,42

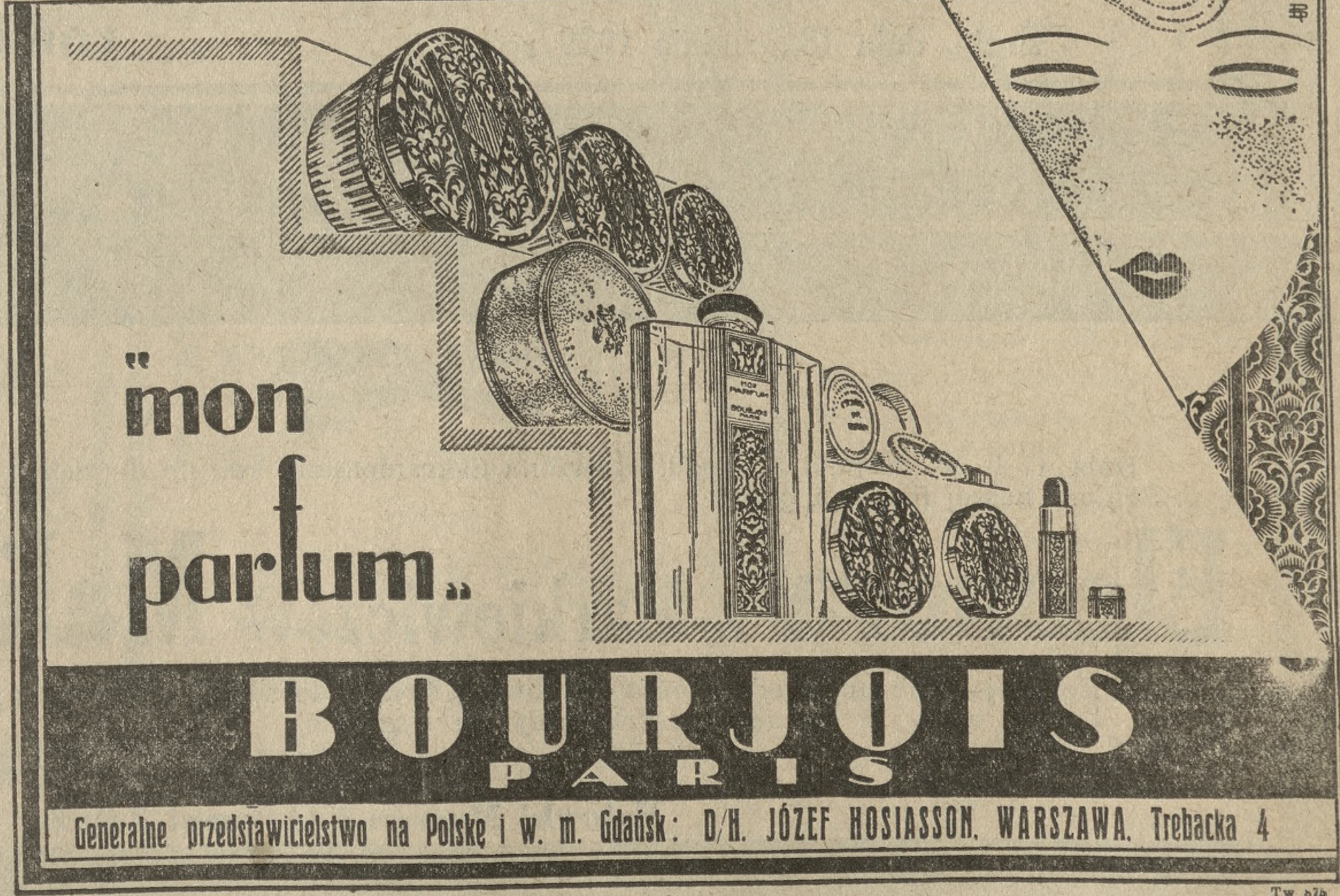

HALLO! HALLO!

Masz dzisiaj czas — to pójdźmy do

Czepczyńskiego, Stary Rynek 8

po podarki gwiazdkowe

Przekonałem się, że tam najkorzystniej

Wielki wybór kartonaży gwiazdkowych, perfum, wody kolońskiej, pudrów, mydełek toaletowych oraz wszelkie artykuły toaletowe.

W wielkim wyborze ozdoby choinkowe, świeczki, lichtarzyki — ognie zimne. Pw 7988/89-51,85/47

Płaskorzeźby przedhistoryczne w Szwecji

W Szwecji południowej i środkowej często można spotkać rzeźbione w skale rysunki, pochodzące z epoki bronzowej, znaczenia ich dotychczas nie odgadnięto. Ostatnio jednak odkryto duże wspaniałe rzeźby w Szwecji północnej w Naemnforsen w prowincji Jemtland.

Rzeźby te ukryte są w rozpadlinach skał dwóch niemal niedostępnych wysp, nad szerokim strumieniem tworzącym v tem miejscu ogromny wodospad. Na wyspach tych lądować można przy wyjątkowo pomyślnych warunkach. Rzeźby przedstawiają zwierzęta, renifery, niedźwiedzie, jelenie; statki najrozmaitszej wielkości i kształtów — są to bezprzecznie jakieś symbole. Pewnem jest tylko, że nie stanowiły one poprostu ozdoby, jak rzeźby w przedhistorycznych jaskiniach w Hiszpanji służących naszym przodkom za mieszkanie.

Rzeźby szwedzkie znajdują się bowiem przeważnie w niedostępnych miejscach w pobliżu jezior lub wybrzeży morskich, jakby ich twórcy chcieli je uchronić przed zniszczeniem z rąk najeźdźców.

Od psów powinni się ludzie nauczyć chodzenia po ulicy

Londyński uczony wygłosił w stolicy Anglji — jak donosi „Corriere della Sera" przed licznie zebraną publicznością i związkami towarzystw ochrony zwierząt, — odczyt, stwierdzający, iż w roku ubiegłym w Londynie liczba przechodniów przejechanych przez samochody pięciokrotnie przewyższała liczbę wypadków, których ofiarą padły czworonożne przyjaciele człowieka. Według tej statystyki prelegent oświadczył, iż jest niedorzecznością trzymać psy na smyczy — i proponuje, aby psy właśnie mogły wskazywać ludziom, jak należy zachować się na ulicy, gdzie panuje zgiełk i większy ruch kołowy.

S. F.

Prawie 6 milj. za skrzypce

Znany amerykański kolekcjoner nabył ostatnio wspaniałe, stare skrzypce z kolekcji Wanamakera za imponującą kwotę 650 000 dolarów, czyli 5 850 000 złotych. Jest to najwyższa kwota, jaką uzyskano ostatnio za jakiekolwiek skrzypce.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Marja Kosicka 5 zł. — Rogozińska z podziękowaniem za otrzymane wielkie łaski, 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 951,45 złotych.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Bratnia Pomoc Pracowników Miejskich Zakładów Światła i wody** prostuje podane wczoraj doniesienie o uroczystości gwiazdkowej; mianowicie zostanie rozdana gwiazdka nie biednym dzieciom, jak mylnie podano, lecz tylko wdowom i sierotom po zmarłych członkach Bratniej Pomocy.

— **Grono Zwolenników Rozrywek im. M. Reja.** W czwartek, dnia 19 bm o godz. 20 odbędzie się zebranie w sali kol. Tomikowskiego, ul. Szamarzewskiego 18.

— **Wielkop. Tow. Hodowli Gołębi „Polonia".** Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 10 w lokalu p. Młodożyńskich przy W. Garbarach 41.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Tadeusz Bukowian, 4 mies. 21 dni. Jan Pronobis, student, 20 l. Estera Dajczówna, 1 dzień. Marja Lambryczakowa, z d. Leśniewiczówna, 33 l. Józefa Wochówna, 4 l. 10 mies. 5 dni. Kazimiera Kenczyńska, 10 mies. 16 dni. Marja Krawczyńska, pobierająca rentę, 82 l.

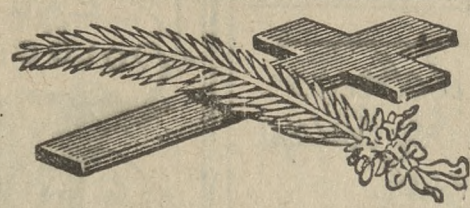

Dnia 17 grudnia 1929 roku, o godz. 7 wieczorem, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa, babcia i prababcia w 67 roku życia, ś. p.

Pw 8020-51,99

z Markiewiczów

Eleonora Malinowska

Wyprowadzenie zwłok z domu żałoby do kościoła Farnego w sobotę, dnia 21 b. m. o godz. 10, następnie msza św., poczem złożenie zwłok na cmentarzu parafjalnym do grobu rodzinnego, o czem donosi

w ciężkim smutku pogrążona

Śrem, dnia 18 grudnia 1929 roku.

rodzina.

Dnia 17 b. m. zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, żona ś. p. Seniora naszej firmy, ś. p.

Eleonora z Markiewiczów Malinowska

W Zmarłej straciliśmy wielkich cnót obywatelkę, światłą doradczynię i kochaną przez wszystkich pracodawczynię. Pamięć o Niej w sercach naszych nigdy nie wygaśnie.

Współpracownicy

Fabryki Maszyn i Odlewni Żelaza St. Malinowski, Śrem.

Pw 8019-51,100

W środę, dnia 18 grudnia 1929 r., zmarła w Bogu, po długich i bardzo bolesnych cierpieniach, zaopatrzona na drogę wieczności kilkakrotnie Sakramentami św., w 34 roku życia, moja ukochana żona, najmłodsza moja córka, nasza dobra siostra, synowa, szwagierka i ciocia, ś. p.

z Leśniewiczów

Marja Lambryczakowa

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 21 bm., o godz. 3 po poł. z domu żałoby przy ul. Ślusarskiej 2 na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej. Msza św. żałobna za spokój duszy ukochanej Zmarłej odprawiona zostanie w poniedziałek, 23 b. m., o godz. 8 w kościele Farnym.

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż, ojciec i rodzina.

zw 20796/7

We wtorek, 17 b. m., zmarła żona ś. p. senjora firmy naszej, ś. p.

z Markiewiczów

Eleonora Malinowska

Ś. p. Zmarła jako obywatelka pełna cnót, odznaczała się niezwykłemi zaletami charakteru, a dobrocią Swą i wyrozumiałością zaskarbiła Sobie naszą miłość i wdzięczną pamięć.

Personel Oddziału Poznańskiego

Fabryki Maszyn Wozów i Odlewni Żelaza

St. Malinowski — Śrem.

Pw 8024-51,190a

W środę, 18 grudnia r. b., zmarł wskutek nieszczęśliwego wypadku, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy, niezapomniany mąż, nasz najukochańszy i troskliwy ojciec, ś. p.

Michał Ossowski

przeżywszy lat 60. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 22 b. m. o godz. 2 po poł., z domu żałoby w Czarnkowie, folwark miejski. O czem donosi Pw 8025-57,191

w ciężkim smutku pogrążona

żona z dziećmi i rodzina.

Czarnków — Poznań — Łęk — Zimnezdroje — Huta (Pomorze) — Warszawa.

Powózki oczekiwać będą w niedzielę, o godz. 10,27 na stacji w Czarnkowie.

Wielebnemu Duchowieństwu oraz wszystkim Krewnym i Życzliwym, składa za oddanie ostatniej przysługi i okazanie współczucia z powodu śmierci, ś. p.

Władysławy Przyjemskiej

serdeczne podziękowanie

rodzina.

Poznań, Smoszew, Chlewiska, Katowice, Krotoszyn, Wielkawieś Bydgoszcz. zw 20805

Dnia 16 grudnia zasnął w Bogu po długich, ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

Feliks Robowski

były długoletni członek Rady Nadzorczej Cukrowni Nakło.

Wspomnienie o Zmarłym pozostanie nam w najlepszej pamięci.

dw 8655

Zarząd i Rada Nadzorcza

Cukrowni Nakło.

Dnia 23 b. m., jako w rocznicę śmierci, ś. p.

Marji Wilczyńskiej

odprawi się

nabożeństwo

za spokój Jej duszy, w kaplicy przy ul. Zielonej 2, o godzinie 9,30. zw 20 798

KARPIE

Poznańskiego Towarzystwa Hodowli Ryb

1/2 kg zł 2,50

poleca

Władysław Borowicz

Chwaliszewo 50, tel. 33-65

Sprzedaż codzienna (także w niedzielę)

Karpi, Sandaczy, Szczupaków, Linów i t. d.

odbywa się zw 20801

w moim nowo otworzonym składzie

Chwaliszewo nr. 1

Uwaga! Proszę zważać na firmę. **Uwaga!**

Poleca Piwo

Browar Parowy J. Korab-Kowalskiego

w KONINIE

Piwo Bernardyńskie

(Słodowe pasteuryzowane)

oraz PIWO JASNE.

Pp 7398-57,70

Karnisze do okien

Łóżka i materace

poleca

A. KOSZEWSKI,

Poznań, Stary Rynek 61.

Pw 7799-49.197

Rutynowany

zbożowiec

z długoletnią praktyką w poważnych przedsiębiorstwach zbożowych, specjalista w jęczmieniu browarowym, dobry organizator, **przyjmie posadę** ewentualnie jako zastępca szefa **zaraz lub później.** Zgłoszenia do eksp. Kurjera Pozn pod zw 20 749

NA GWIAZDKĘ jako najlepszy podarek, **przynoszący wiele radości w dom,** w wielkim wyborze — — poleca specjalne źródło — —

NUTY

zw 21809

P. CHRISTOPH, Gdańsk, Schmiedegasse 4.

Wysyła także za zaliczeniem **Muzycy zawodowi, żądajcie bezpłatnego katalogu na nieprzedawnione utwory dla orkiestr salonowych.**

Korzystne kupno

Całkowite kuchnie, pojedyńcze stoły, ramy skrzynki, dwie sypialki używane, kuchnia i rozmaite inne meble. Fortepian skrzydło, maszyna rymarska, mało używana, tanio na sprzedaż.

UL. DĄBROWSKIEGO 83/85 w podwórzu Składnica 10 i przewóz mebli. Telefon 74-52.

zw 20 672/3

Bezpłatne podarki gwiazdkowe!

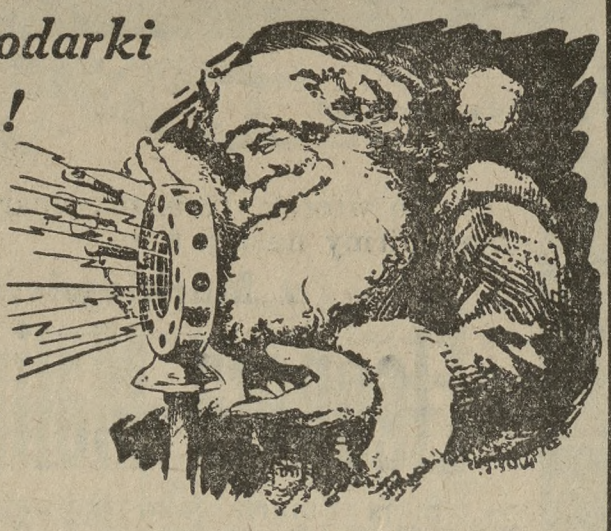

Z okazji świąt oraz zmiany nazwy magazynu kontekcji damskiej, Stefanja Konopińska na firmę:

A. Łuczakowa,

pragnąc utrwalić się w pamięci Szanownej Klijenteli, — wydam

podarki gwiazdkowe wartości 700 złotych tym osobom które policzą: ILE PAR POŃCZOCH znajduje się w oknie wystawowem mej firmy.

KTO *poda cyfrę najbardziej zbliżoną do prawdziwej liczby wystawionych pończoch, otrzyma jedną z 10 premji, a mianowicie:*

1) Żakiecik wełna z jedwabiem 2) Torebkę luksus.
3) Koszulę nocną jedwabną 4) Bluzkę jedwabną
5) Kombinacje jedwabne 6) Szal jedwabny
7) Rękawiczki skórkowe

Następne 3 osoby otrzymają po 2 pary pończoch jedwabn.

Po obejrzeniu wystawy należy oddać przy kasie karteczkę, podając cyfrę pończoch, nazwisko, imię i adres:

Kw 138.

A. Łuczakowa
dawn. Stefanja Konopińska
POZNAŃ UL. GWARNA 9

Magazyn wykwintnej kontekcji damskiej.

FORTEPIAN

odgrywa na Gwiazdkę w kole rodzinnem przy choince najważniejszą rolę.

WIELKOPOLSKA FABRYKA FORTEPIANÓW I PIANIN

A. DRYGAS, Poznań, ul. Kantaka 5,

która uzyskała

Wielki Złoty Medal P.W.K. oraz Państwowy Medal

poleca po cenach gwiazdkowych na korzystnych warunkach swe fabrykaty i zaprasza do zwiedzenia swego bogato zaopatrzonego magazynu.

Dostawę na prowincję w czasie przedgwiazdkowym

uskutecznia się w 3 godzinach.

Pw 8015-51,96

WINA GRONOWE

z wyborowych roczników dobrze odstałe i fachowo pielęgnowane — również spirytualje wytwórni krajowych i zagranicznych — w bogatym wyborze, poleca po cenach bardzo przystępnych

Specjalny Renomowany Skład Win

A. GLABISZ

(POD DASZKIEM)

Poznań, Stary Rynek 50 — Telefon 34-[illegible]0

Prosimy żądać nasze cenniki!

Pp 798[illegible]-5125

FARBA DO WŁOSÓW

juvenol

FARBUJE NATYCHMIAST SIWE LUB JASNE WŁOSY NA KAŻDY ŻĄDANY KOLOR, JEST PEWNA, NIESZKODLIWA, ŁATWY SPOSÓB UŻYCIA.

PARF. d'ORIENT
WARSZAWA

nw 6030

Fortepiany
Pianina

Steinway in Sons. fabryk krajowych jak i zagranicznych na dogodnych warunkach do 24 miesięcy. Harmonje przy wpłacie 250 zł na spłaty po 30 zł miesięcznie poleca

Władysław Kwiatkowski
Poznań, ul. Gwarna 13.
Telefon 24-45. dw 8079

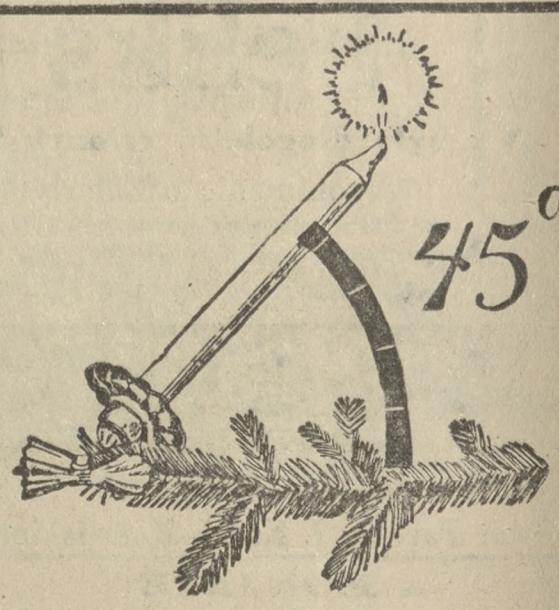

Nawet w tej pozycji nie kapią świeczki choinkowe

z Drogerji UNIVERSUM

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 38.

Olbrzymi wybór w ozdobach choinkowych.

Mnóstwo pięknych nowości!

ATRAMENT
Watermana

jest produktem długoletniego doświadczenia. Daje się doskonale zastosować zarówno do wiecznych piór jak i do zwykłych stalówek.

Tw 676

Artysta Dezsö Pal
na swoim węgierskim instrumencie
Tarogato Solo
dziś o godz. 6-tej w Radio-Poznań
tylko **dziś i jutro**
w Cukierni Ziemiańskiej, 27 Grudnia 17
od godz. **9-tej do 12-tej** zw 20087

Lokalu składowego

w najlepszem położeniu, wraz z ubikacjami przynależnemi wielkości około 300 m² **poszukuję.** Konieczną przebudowę wykonam na własny rachunek. Kupno niewykluczone. Oferty do Kurjera **zw 20806**

Potrzebny zdolny
EKONOMISTA

na stanowisko w poważnej instytucji. Oferty w az z życiorysem, odpisami świadectw i podaniem referencyj skierować do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 20728**

Jan Deierling

SKŁAD ŻELAZA i NARZĘDZI

Szkolna 3 **POZNAŃ** Tel. 35-18, 35-43

poleca korzystnie ze składu:

łyżwy	noże i widelce	piece żelazne
sanie i rodle	łyżki i łyżeczki	kuchnie westfalskie
narzędzia do wyrzynania	nożyki kieszonkowe	wagi decymalne
aparaty do golenia	żelazka do prasowania	łóżka żelazne
kasety do pieniędzy	nożyce do drobiu	łóżka wyściełane
postumenty do choinek	młynki do kawy	wanny kąpielowe
termosy	maszynki do mięsa	wanny do prania
karnisze do okien	maszynki do chleba	podkowy i podkowce
wagi stołowe	maszynki do czyszcz. noży	hacele i ocele
szufelki do okruchów	maszyny do prania	latarki powozowe
puszki do chleba	magle domowe	konwie do mleka
naczynia do gotowania ryb	wyżymaczki do bielizny	drut do prasowania słomy

Garnki emaljowane, aluminjowane i żelazne w wielkim wyborze.

w 80 2-51,112

Praktyczne podarki gwiazdkowe

polecam po znanych niskich cenach

Dla Pań:	Dla dzieci:
Ponczochy	Czapeczki
Skarpetki	Kapelusiki
Rękawiczki	Garniturki wełn.
Bielizna	Sukienki
Chusteczki	Fartuszki
Trykotaże	Getry
Szale jedw.	Rejtuzy
Swetry	Ponczoszki
Parasole	Rękawiczki

Dla panów! Skarpety, Pończochy sport., Rękawiczki, Chusteczki, Szale, Szelki, Trykotaże.

STANISŁAW SCHULZ

Specjalny magazyn towarów krótkich i galanteryjnych

POZNAŃ, STARY RYNEK 80/82.

W niedzielę, dnia 22 grudnia skład otwarty od 1 do 6 po południu.

w 7-68 50 27

Do nabycia: nw 6044

„Radjoelektor", Poznań, Fr. Ratajczaka 33.

Blochów brzozowych

2, 2½, 3 i 4-calowych kilka wagonów **oddam**, mogę rżnąć dzwona lub inne wyroby. Oferty do eksped. Kurjera Pozn. pod zw 20 795

Szczotki

do froterowania, zamiatania, szorowania, kadzi, ubrań, zębów

i inne poleca

A. Koszewski

Poznań

Stary Rynek 61.

Pw 7870-49,168

Przemysłowiec-Ziemianin

lat 31, ciemno-blondyn, wysoki, posiadający 40 tysięcy majątku, poszukuje z powodu braku znajomości pań, od lat 21—32, posiadających kamienicę w Poznaniu lub większem mieście ze składem lub bez, ewentualnie posiadające mniejszy folwark w Poznańskiem lub na Pomorzu. Wdowy młode, bezdzietne nie wykluczone. Cel matrymonjalny. Oferty z fotografją, którą się pod słowem honoru zwraca, uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod zw 20 686

Sprzedam warsztat

blacharsko - instalacyjny

dobrze zaprowadzony w pow. mieście. Oferty do Kurjera zw 20779

SKŁAD RZEŹNICKI

z mieszkaniem, w centrum Ostrowa zaraz do sprzedania. Objęcie z całem urządzeniem około 5 tysięcy zł. Zgłoszenia **Grześczyk, Ostrów (Pozn.), ul. Staro-Targowa 2.** nw 6044

Kupno Futra to rzecz zaufania!

Futra damskie:

Źrebce, Sealę, Piszczaniki, Karakuły, Krety, Piżmowce.

Futra męskie

sportowe i eleg. spacerowe

Skórki, Błamy, Kołnierze Wydry.

Wszelkie futra wykonuje się w własnych pracowniach kuśn.

Ceny niskie!

Wielki wybór!

Uprzejma obsługa!

J. Lisiecki

Dom Konfekcyjny

POZNAŃ · Stary Rynek 98 - 100

Pw 8030-51,118

Wielka Sprzedaż Gwiazdkowa

Brylanty	Sztućce	Łańcuszki
Perły	Półmiski	Zegarki
Szmaragdy	Zastawy	Budziki

UWAGA: Bezpośredni zakup brylantów **w Antwerpji i Amsterdamie** oraz wyrabianie wszelkiej biżuterji **w własnej pracowni**, umożliwia mnie towar pierwszorzędny sprzedawać po cenach niebywale niskich. Pomimo to dla ułatwienia zakupów gwiazdkowych Szan. Klijenteli będę od **dnia 5-go do 24-go grudnia** udzielał na wszystkie moje towary

10%

W. Kruk,

ZŁOTNIK i JUBILER

Poznań, ulica 27 Grudnia 6.

Założony 1840.

Pw 1790

Troską gospodyni

jest zachowanie zdrowia swojej rodziny. Nerwowość i niepokój niweczą spokój domowy. Często źródłem tego jest szkodliwa kofeina zawarta w codziennie spożywanej kawie ziarnistej. Dajcie więc Waszym najbliższym kawę Hag, tę zupełnie nieszkodliwą kawę ziarnistą pozbawioną kofeiny. Daje ona więcej zadowolenia i dobrze oddziaływa na stan zdrowia.

Tw 630

„OŚWIĘCIM“

ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN i SAMOCHODÓW S. A.

MAJĄ ZASZCZYT ZAWIADOMIĆ, ŻE W DNIU 8 GRUDNIA R. B. ODBYŁO SIĘ UROCZYSTE POŚWIĘCENIE I

OTWARCIE

ICH FABRYK W

OŚWIĘCIMIU

NOWA PLACÓWKA OPIERAJĄC SIĘ O TECHNICZNE DOŚWIADCZENIA SWOICH ZAŁOŻYCIELI, ZNANEGO WSZECHŚWIATOWEGO KONCERNU MASZYNOWEGO CZESKOMORAWSKA – KOLBEN – DANEK S. A. W PRADZE, WYRABIAĆ BĘDZIE I DOSTARCZAĆ Z FABRYK KRAJOWYCH I Z CZECHOSŁOWACJI:

MASZYNY WSZELKIEGO RODZAJU
MASZYNY I APARATY ELEKTROTECHNICZNE
KOMPLETNE URZĄDZENIA ELEKTROWNI I T. D.

SAMOCHODY → Praga

Tw 819

nw 5808

PAmiętajcie

o Gwiazdce dla siebie!

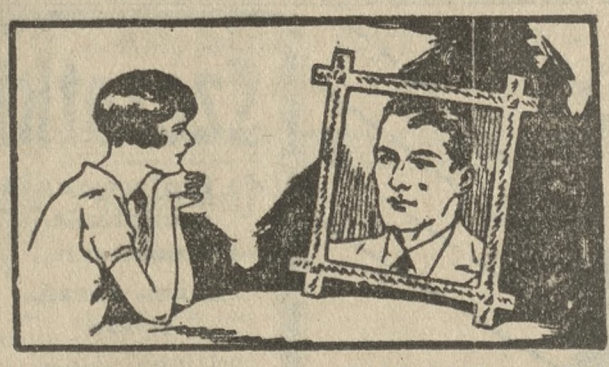

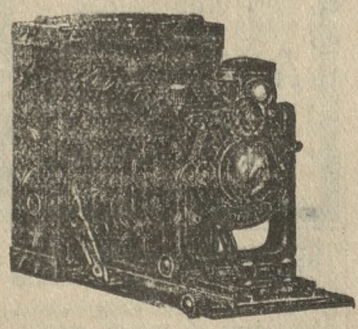

CHOCBY za 75 zł kup aparat fotograficzny — który dla każdej osoby jest

idealnym podarkiem gwiazdkowym!

W WARSZAWIE, w stolicy niema większego magazynu, dorównującego pod względem olbrzymiego wyboru aparatów fotograficznych, firmie poznańskiej

Pw 8022-81,101

Kazimierz GREGER, ul. 27 Grudnia 20

Na Raty!

20 zł miesięcznie

E. KROMCZYNSKI,
Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5.

Agenci do sprzedaży maszyn do szycia potrzebni.

zpw 11481

5-pokojowe

zdrowe, wielkopańskie mieszkanie natychmiast za zgodą gospodarza do oddania. Dzierżawa miesięcznie 200 zł. Do objęcia z meblami potrzeba 7 500 zł gotówki. Oferty tylko poważnych reflektantów pod zw 20 802

Fabryka konfekcji płaszczy damskich w Poznaniu, poszukuje zdolnych

krawców.

Reflektuje się na pierwszorzędne siły. Pisemne zgłoszenia z dołączeniem świadectw podać do Kurjera Poznańskiego

zw 20783

STOSOWNE PODARKI GWIAZDKOWE!

Kasetki z mydłem	od 2^{00} zł	Perfumy	od 0^{60} zł
Aparaty do golenia	od 3^{50} zł	Rozpylacze	od 2^{50} zł
Woda kolońska	od 1^{00} zł	Łańcuszki na choinkę	0^{30} zł

nw 6164

DROGERJA MONOPOL, POZNAŃ, Szkolna 6 (naprzeciw Szpitala Miejskiego).

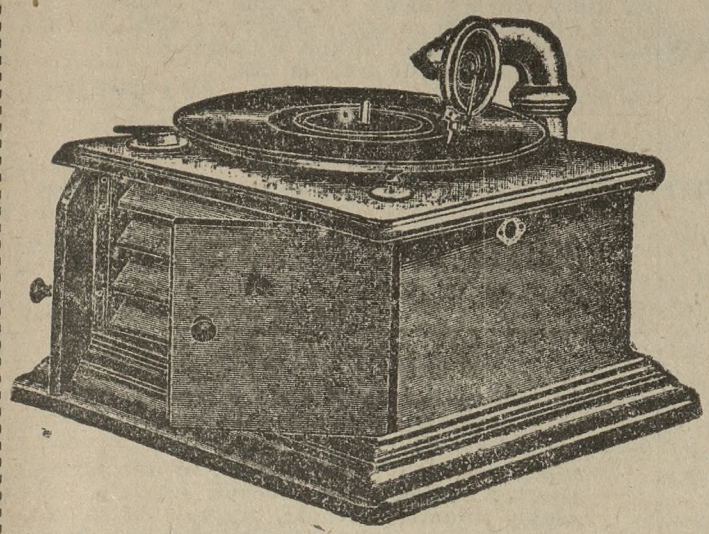

GRAMOFONY

moje od lat ogólnie uznane jako najdoskonalsze kilkuletnia gwarancja. —

Ceny gwiazdkowe zniżone.

Płyt pełen repertuar.

Specjalny skład gramofonów

ST. JAROSZ, Poznań

27 Grudnia 3, w podwórzu.

zw 20811

Pp 6929-70,502

Najwięcej Upragniony Podarek

Wielka Sprzedaż Gwiazdkowa

po niebywałych niskich cenach.

Wytworne **PERFUMY** o trwałych zapachach, kartonaże, mydła, pudernice, rozpylacze, pajace, przybory do golenia. Kw 1375

KRYSZTAŁY białe i kolorowe, wazony, zastawy, talerze do ciast żardyniery, salaterki, karafki, kielichy rzymskie.

SERWISY do obiadu, ciast, owocu, kawy, mokki i herbaty.

Wybór największy! *Ceny najniższe!*

Perfumerja M. Cegielski

Poznań, ul. 27 Grudnia 12. Tel. 25-25.

HEMOROIDY!

CZOPKI HEMOROIDALNE GĄSECKIEGO

„VARICOL"

(z KOGUTKIEM)

USUWAJĄ BÓL, KRWAWIENIE, SWĘDZENIE, PIECZENIE, ZMNIEJSZAJĄ GUZY (ŻYLAKI).

ŻĄDAJCIE ORYGINALNYCH CZOPKÓW „VARICOL" z PLOMBĄ.

GRAMOFON

jedyny w swoim rodzaju

oryginalne obudowanie z intarsjami za bardzo korzystną cenę, okolicznościowo **na sprzedaż.** Do obejrzenia 10—12 rano i 7—10 wieczorem. Gdzie? wskaże Kurjer **zw 20808**

Hej kolęda kolęda!

Gdy na całym świecie rozbrzmiewać będą słowa kolędy, — postaraj się, ażeby i w TWOIM domu można było je słyszeć!

Radjo to królewski podarek gwiazdkowy!

Wytnij i przyślij zaraz

Mam ..... zł. proszę o złożenie korzystnej oferty na kupno radjoaparatu marki:

POZNAŃSKIE TOW. TELEFONÓW

kupon ten wysłać: **Poznań, ul. Jasna 9**

podając wyraźnie:

Nazwisko: ..... Imię: .....

Zawód: .....

Pw 6914-51,96

Stenotypistka

stenografująca, władająca językami polskim i niemieckim i dobrze obeznana z korespondencją handlową **potrzebna** do większego przedsiębiorstwa na prowincji. Oferty pod nw 6071 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Magazynier

z branży rowerowej, znający dokładnie części rowerowe i umiejący prowadzić kartotekę magazynową, w wieku 30—40 lat, rutynowana i energiczna siła z odpowiedniemi referencjami i kaucją, **potrzebny** do większego przedsiębiorstwa. Oferty do eksp Kurjera Poznańskiego pod zw 20799

MAGISTRAT M. ST. WARSZAWY

na podstawie instrukcji z dnia 21. 7. 1927 roku i przepisów wadjalnych z dnia 4. 10. 1927 roku, ogłasza niniejszem

PRZETARG PUBLICZNY

na dostawę materjałów **brukarskich** w ilościach, w przybliżeniu, następujących:

1. Kostki rzędowej 16 cm granitowej, albo bazaltowej 1 500 t.
2. Kostki drobnej, prawidłowej 12 cm granitowej albo bazaltowej 1 000 t.
3. Kostki sosnowej surowej, z dostawą i ustawieniem na miejscu wskazanem 50 m³.
4. Kostki drzewnej, mocno impregnowanej, z dostawą i ustawieniem jak wyżej 180 m³.
5. Kamienia łamanego do bruków 1 500 t.
6. Kamienia polnego, normalnego brukowca 11 500 t.
7. Kamienia polnego drobnego 500 t.
8. Tłucznia jednolitego, twardego o wym 4—5.5 cm. 200 t.
9. Tłucznia jak wyżej, lecz o wym. 1,5—4,0 cm. 100 t.
10. Wysiewek j w lecz o wym. 0,2—1,5 cm. 250 t.
11. Krawężników ciosanych 1 200 m b
12. Krawężników łukowych, granitowych 200 m. b.
13. Wjazdów do bram, granitowych — kompletów 10
14. Cementu portlandzkiego:
    a) w beczkach po 200 kg. 2 000 t.
    b) w workach papierowych 1 000 t.

Ceny materjałów należy podać cyframi i słowami za takie jednostki, jakie są wymienione w powyższym wykazie, wskazując cenę loco wagon, stacja załadowania i podając przewoźne do jednego z warszawskich dworców towarowych (oprócz kostki drzewnej).

Ilość materjałów będzie określana według wagi kolejowej (oprócz kostki drzewnej i krawężników) a jakość według próby, albo oględzin na miejscu składu. Również na miejscu składu będzie określany odsetek braków, które dostawca może zabrać, za zwrotem odpowiedniej części kosztów przewozu.

Warunki techniczne i umowne od dnia 15 grudnia można przeglądać w biurze Działu Komunikacji od godz 10—12 w południe (Krak Przedm nr 1).

Terminy dostawy będą ustalone w umowach pod rygorem kar wadjalnych

Do oferty należy dołączyć znaczek miejski na 3.— zł i znaczki po 50 gr na każdym załączniku, oraz kwit na wadjum, złożone w Głównej Kasie Miejskiej na ratuszu. Na każdy materjał powinna być osobna oferta w kopercie zalakowanej pieczątką firmową. nw 6088

Wadjum można składać w gotówce, albo w papierach wartościowych w/g oceny Kasy Miejskiej.

Wadja ofert nieuwzględnionych można odbierać w Dziale Komunikacji w tydzień po terminie przetargu

Wysokość wadjum dla każdej dostawy ma być następująca:

p 1 — 3 500,— zł. p. 2 — 2 500,— zł; p 3 — 250,— zł; p. 4 — 1 000,— zł;
p 5 — 1 800,— zł; p. 6 — 6 000,— zł; p. 7 — 500,— zł; p. 8 — 250,— zł;
p. 9 — 150,— zł; p. 10 — 450,— zł; p. 11 — 1 000,— zł; p. 12 — 300,— zł;
p 13 — 100,— zł; p. 14 — 6 000,— zł.

Termin ostateczny składania ofert: godz 12 w poł., dnia 13 stycznia 1930 r., w biurze Kontroli Technicznej — Krakowskie Przedmieście 1, środkowa oficyna parter

Magistrat zastrzega sobie prawo:

1. Wyboru dostawcy według uznania niezależnie od wyników przetargu
2. Podziału dostawy każdego materjału pomiędzy różnych dostawców.
3. Zmiany ilości materjałów o 30%.
4. Unieważnienia przetargu.

MAGISTRAT M. ST. WARSZAWY.

Oprawy książek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Poważna Spółka Akcyjna branży spożywczej

poszukuje

dzielnego przedstawiciela

z odpowiednią gwarancją hipoteczną wzgl. wekslową na miasto Poznań. Oferty uprasza „PAR", Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 51,117**

Pw 6963-51,117

Poważna krajowa fabryka wyrobów gumowych technicznych

poszukuje w branży doskonale obeznanego i wprowadzonego

przedstawiciela

na okręg poznański. Oferty z podaniem referencji kierować pod **zw 20767** do Kurjera Poznańskiego.

Nowe siły dla mężczyzny

przy używaniu YOPUHAMIN najlepszego środka wzmacniającego — 50 porcyj zł 12,—

Dr. GEBHARD i S-ka — GDANSK. Nr. 108

Pw 6966-66,38

BUCHALTERYJNE

Współczesne Wykłady" Palliera gwarantują wielodziedzinową samodzielność. Warszawa Nowogrodzka 48 c. Zamiejscowi listownie.

„AKUMULATOR"
ul. Podgórna nr. 9.
Telefon: 5138.
naprawia i ładuje Akumulatory radjowe i samochodowe
jako specjalność
szybko i tanio pod gwarancją
Korzystne źródło zakupu
!

POZNAŃSKIE KURSY BUDOWLANE

(męskie i żeńskie)

uruchomiają w lutym 1930 kursy: **Przygotowawczy** do kl. I. Państw. Szkoły Budownictwa i Mierniczo-Meljoracyjnej w Poznaniu. **Kurs I.** — odpow. kl. I-ej i **Kurs II.** — odpow. kl. II-ej Szkoły Budown. Zgłoszenia przyjmuje, prospekty wysyła Sekretarjat, **Poznań — Kraszewskiego 17, III, prawo.** Znaczek załączyć. zw 20 793

Magistrat m. Koła, Województwa Łódzkiego ogłasza **konkurs** na stanowisko

kierownika elektrowni miejskiej

(wykwalifikowanego elektrotechnika).

Warunki płacy według VIII grupy uposażenia urzędników państwowych plus 15% dod. komunalny. zw 20 766

Oferty z odpisami świadectw należy nadsyłać do Magistratu m. Koła w terminie do dnia 20 grudnia 1929 r.

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

Magistrat.

Zarząd Kasy Emerytalnej dla robotników Kolei Państwowych w Poznaniu rozpisuje niniejszem

PRZETARG OFERTOWY

na dostawę 500 000 (pięćset tysięcy) sztuk cegły tonówki I. klasy.

Warunki przetargu wydaje Zarząd Kasy Emerytalnej w Poznaniu, Wierzbięcice 6, w godzinach od 9—12 za opłatą 5,— zł. dw 3647

Termin składania ofert wyznacza się na 4 stycznia 1930 do godz. 12.

Komunikat.

Wielka Szwajcarska Fabryka Zegarków i Chronometrów

„NOBILITAS" di Locarno

nie mogąc wysłać do Ameryki 500 000 chronometrów specjalnie wykonanych na zasadzie formalnego zamówienia, z powodu nagłego podwyższenia cła przez urzędy amerykańskie, postanowiła rozdzielić wyżej podaną ilość między narody zaprzyjaźnione, przedewszystkiem pp. Sportowcom, po własnej cenie kosztu. nw 6165

Doświadczenie dokonane niedawno na rynku włoskim wyczerpało prawie doszczętnie całkowity zapas tak, że dla Polski pozostało tylko 100 000 sztuk.

Chronometr „NOBILITAS" jest przedmiotem nieodzownym i każdy sportowiec musi go nabyć, albowiem używany jest przez wszystkich mistrzów wszelkich gałęzi sportu — jest on również nieodzowny dla pp. lekarzy, inżynierów, oficerów i żołnierzy jakiegokolwiek rodzaju broni, rzemieślników, szoferów i dla wszystkich, którzy chcą znać dokładną godzinę w swojem życiu.

Chronometr „NOBILITAS" jest gwarantowany swoją wielką precyzją i wskazuje najmniejszą cząstkę czasu, koperta z miedzi silnie pozłoconej, nie może być porównana ze złotem duble, wraz z ładnym paseczkiem skórkowym.

Jakikolwiek inny typ chronometru kosztuje w handlu najmniej 5 razy więcej od ceny przez nas praktykowanej.

Każdy zegar przed wysłaniem jest najskrupulatniej kontrolowany i zaopatrzony w gwarancję fabryczną.

Cena okazyjna, łącznie z cłem i portem, loco jakakolwiek miejscowość Polski zł 30,— sztuka.

Jednej osobie przysługuje prawo nabycia tylko jednego chronometru.

Należność nadsyłać za pośrednictwem P. K. O. nr. 14 276 pod adres: **Warszawska Kasa Kredytowa, Warszawa, Traugutta 2,** albo wpłacać ekwiwalent w gotówce do tejże Kasy i do **Domu Bankowego, W. Wolański, Nowy Świat 19,** podając wyraźnie: imię, nazwisko, oraz dokładny adres.

Dostawa franco, w ciągu 12 dni od daty wpłaty.

Sprzedaż zamyka się nieodwołalnie z dniem 10 stycznia 1930 roku.

Niniejszy komunikat nie powtórzy się.

EDYKT

Kupiec **Stanisław Borowski w Chełmnie** wniósł **o udzielenie odłożenia wypłat.** Termin do rozpoznania sprawy, na który przybyć mogą wierzyciele dla udzielenia wyjaśnień wyznacza się na dzień 10 stycznia 1930, godz. 11 przed południem w Sądzie Grodzkim w Chełmnie, sala 17.

Chełmno, dnia 13 grudnia 1929.

nw 5852 **Sąd Grodzki.**

OGŁOSZENIE PRZETARGU

Dnia 21 grudnia 1929 (sobota), o godz. 2,30, sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę po firmie **„Przewóz"**, ulica Wieżowa 10: nw 6163

większą ilość garderoby męskiej

Poznań, 19. 12. 1929.

Rachwał, kom. sąd. z pol.

Wyprzedaje się

z wolnej ręki codziennie od godz. 9 rano do 6 wieczorem, na Giełdzie handlowej, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej, pozostałości z licytacji jak: Pw 8031-57.192

zegarki męskie i damskie złote i srebrne papierośnice, płaszcze męskie, jupy, bieliznę, krawaty, kapelusze męskie i damskie, czapki, kurtka skórzana damska, materjały fartuchowe, obuwie, oficerskie buty, komplet trykotów sport. (hokey), trąba, futro męskie, aparat do suszenia włosów, pokój męski, śliczna lampa elektryczna, szafę żelazną, rower męski, szafki do zegarów, lustro, 2 samochody „Fiat" 501 prawie nowy i „Mathis" w dobrym stanie.

Giełda handlowa — W. Wojciechowski

ul. Stawna 13 — Telefon 28-08.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 20 grudnia r. b. o godz. 12 przed poł. przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu), odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą: nw 6143/4

1000 butelek rozmaitych wódek i win, 3-lampkowego radjoaparatu lustra, skrzydła, 2 stołów, 12 krzeseł, biurka, zegara stojącego, zegara ściennego, maszyny do szycia, szafy do rzeczy, wozu (platformy), leżanki, krawieckiego urządzenia składowego z lustrami, 2 umywalek, stojaka do garderoby, maszyny szewckiej, aparatu mierniczego, 3 par obuwia i garderoby męskiej.

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.

Poznań, dnia 19 grudnia 1929 r

Magistrat XIII/4.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Płaszcze
damskie dziewczęce poleca gotowe, wykonanie miarowe, ceny hurtowe. Stary Rynek 76. I zdw 82 632

Brylanty okazyjne
Najtańsze źródło zakupu Zygmunt Kutzner św. Marcin 50, narożnikowy dom ul. Kantaka zdw 82 084

Kapelusze Krawaty Bieliznę
najkorzystniej w firmie „Elegant" Poznań Wrocławska 30 zdw 77 583

Wystawienie
najniższych cen to najlepsza reklama prosimy przekonać się na wystawie Braci Pióro Aleje Marcinkowskiego 28 Kw 1150

Okulary
oraz wszelkiego rodzaju szkła sprzedaje najtaniej A. Matysiak św. Marcin 9-10 obok kościoła bpw 885

Antyki!
wielki wybór. Pocztowa 22. Pw 7 457-57.74

Ford
limuzyny 2 i 4 drzwiowe w bardzo dobrym stanie na dogodnych warunkach na sprzedaż. Wiadomość: telefon 21 94 zdw 83 532/3

Reklamówkę
gotową do jazdy jedno tonnową tanio sprzedam Biliński. Wrocławska 22. pierwsze piętro. zdw 83 534/5

Ford
model 27/28 limuzyna 4 drzwiowa korzystnie do nabycia. Wiadomość Antoni Niklasiewicz. Strzelecka 3b. wysoki parter. prawo. Zgłoszenia osobiste od 3—6. zdw 83 536/7

Filmy
szmele dla fabryk wyrobów celuloidowych sprzedam kilka centnarów. Hepkowski. Kino Colosseum. zdw 83 778

20.000 m kw.
terenu w całości lub częściowo korzystnie do nabycia przy ul. Dąbrowskiego. Kudliński. Niegolewskich 10 a. telefon 60-39. zdw 83 783

Konia
na biegunach i rodle na sprzedaż Plac Nowomiejski 10 a. tylne wejście. IV. ptr. zdw 83 807

Zakład fryzjerski
dla pań i panów z wolnem mieszkaniem, dobrze zaprowadzony na prowincji, godzinę od Poznania, od 1 stycznia 1930 z powodu choroby do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 811

Fortepian
450.— sprzedam. Mylna 11. I., prawa. jw 3 169

Tandem
dla dzieci sprzedam Olszańska. św. Marcin 38. dom boczny, III. zdw 83 821

Stojak
oraz strój na choinkę i maszynę do chleba sprzedam. Polna 18. III., prawo. jw 3 168

Sprzedam
skład kolonjalny, 2 pokoje kuchnia. Adres wskaże Piekary 5. skład. zdw 83 872

Sprzedam
piekarnię wraz składem i mieszkaniem na inne przedsiębiorstwo. Wąsowski. Wielka 17. zdw 83 850

Wózek
koszykowy (Brennabor) tanio sprzedam. Urbaniak. Niegolewskich 7, w podwórzu. zdw 83 853

Wózki
dziecięce. dla lalek i rowerki tanio „Gumy". 27 Grudnia 15. podwórze. zdw 83 183

Meble
po znacznie zniżonych cenach poleca Pluciński Wodna 7. zdw 82 807

Pierniki - Gwiazdorki
ozdoby choinkowe bombonierki czekolady cukry poleca na gwiazdkę J. Kostecka St. Rynek 55. zdw 82 761

Choinki
najlepszej jakości w wielkim wyborze po każdej możliwej cenie poleca Jan Przybylski sprzedaż przy Alejach Marcinkowskiego 8 w ogrodzie Warszawianki. zdw 81 591

Do „Primusów"
części zapasowe jak palniki, obrączki igły itd poleca Ed Karge skład sprzętów kuch. Poznań ul. Nowa 7 Pw 6 036-43.67

Zegary
stojące, mechanizmy, zegary ścienne, zegarki. ślubne obrączki i wszelką biżuterję poleca najtaniej Zygmunt Leszczyński. Wielkie Garbary 23. narożnik Dominikańskiej. zdw 83 644

Meble
solidnie wykonane z dobrego materjału na dogodnych warunkach spłaty, na prowincję dostawa samochodem. Magazyn Mebli. Andrzejewski. Marsz. Focha 38, przy Parku Wilsona. zdw 83 585

Wilka
½ rocznego, czujnego i czystego sprzedam. Dolatkowo Wroniecka 19. r 8 092

Wielki zapas rodli (sanki)
w różnych wielkościach po cenach bardzo niskich odda firma Basiński i Owsian Poznań, ul. Strzelecka 15. zdw 83 714/5

Futra
damskie różne poleca po cenach znacznie zniżonych. E. Pałkowska. Masztalarska 7. I. zdw 83 852

Zegarki
zegary biżuterje oraz budziki w wielkim wyborze poleca J. Choldrych. Kraszewskiego 4. zdw 83 873-4

Maszynę
damską krawiecką sprzedam — Rybaki 9 skład zdw 83 803/4

PROSZEK LAWA do szorowania
Od lat 30 do nabycia w każdym sklepie odnośnej branży.
Pw 6 945-46.193

Płaszczyki
dziecięce podlotkowe i mundurki tanio Hurtownia Rybaki 10 I Pw 6 940-44.12

Parcela
budowlana w Dębcu za wpłatą 1 000 złotych do sprzedania. Białkowski. Wroniecka 18. rw 8 080-1

Na raty!
Za gotówkę taniej meble suche w centralnie ogrzewanych magazynach Stanikowskiego ulica Woźna 12 (Butelska) bpw 1 108/9

Pianino
orzechowe. Dreyer. Berlin, cena 1 800 zł. Adres Kurjer zdw 83 609

Fortepian
czarny dobrze utrzymany tanio sprzedam. Ul. św. Czesława 17a. IV., prawo. zdw 83 638

Kinematogr. aparaty
marki Krupp-Ernemann oraz części zapasowe poleca „Filma". 27 Grudnia 19. telefon 20-22. zdw 83 120

Na gwiazdkę futra
źrebakowe śliczne od 600 złotych Pracownia kuśnierska Wyspiańskiego 19. zdw 83 529

Garnitur salonowy
orzech rzeźbiony (firmy Szczerbiński) zniszczony bardzo korzystnie do nabycia. Słowackiego 47, willa. parter. godz. 12—5 po połud. zdw 83 521

Gospodarstwo
80 mórg. ziemia pszenno-buraczana. masywne budynki. ładne jeziorko przytem. Martwy i żywy inwentarz, cena 25 000. Spółdzielnia Osadnicza, Poznań, św. Marcin 49. zdw 83 839-40

Gospodarstwo
116 mórg, ziemia pszenno-buraczana masywne budynki, cena 30 000 wpł. podług ugody lub zamiana na dom. okolica obojętna. Spółdzielnia Osadnicza, Poznań, św. Marcin 49. zdw 83 843-4

Maszyna
Singera dobrze szyjąca 85 zł. — Marszałka Focha 176. (podwórze) zdw 83 895-6

Pianino
zagraniczne sprzedam. Ratajczaka 17. II. piętro. zdw 83 437

Łóżka metalowe
ramy sprężynowe. materace wyściełane wózki dziecięce i lalkowe. rowerki poleca Pokrzywa Półwiejska 22. bpw 1 132

Biżuterje
Perły koleczyki djademy paski złote szale apaszki ostatnie nowości kupisz najtaniej w Warszawskim Składzie Fabrycznym Wielkie Garbary 40 Kw 1 193-4

Pończochy
Bemberga od 4.85 zł Fildecosse wełniane w olbrzymim wyborze bogaty asortyment deseni kolorów najtaniej w Warszawskim Składzie Fabrycznym Wielkie Garbary 40 Kw 1 195 6

Obrazy olejne
dobrych malarzy okazyjnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 83 743

Kanapa
2 fotele zielone jak nowe lustro z stolikiem i stół. Wybickiego 1. III., prawo. zdw 83 736

Aparat
fotograficzny używany. doskonale zdejmujący tanio sprzedam. — Wspólna 59. I. ptr., lewo. zdw 83 733

Z powodu
likwidacji przedsiębiorstwa jest większa ilość koksu hutniczego do oddania. cena 3.70 ctn. z dostawą w dom. Zgłoszenia: Dolna Wilda 24 a. Golak. zdw 83 721

Pośrednictwo Ziemianin Mogilno
wydzierżawi — zamieni 240 mórg 30 000. 362 morgi 40 000. 2 młyny ziemia wydzierżawi — zamieni i sprzeda 240 mórg prima. zdw 83 719

Garsonki
Golfy Pullowery Jumpry wełne kupisz najtaniej w Warszawskim Składzie Fabrycznym Poznań Wielkie Garbary 40 Kw 1 197-8

Pończochy
piękne, dobre, tanie. — A. Szymański. Poznań. św. Marcin 1. specjalny skład pończoch. Kw 1352/53

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szprynger. Wielka 13. Klijenteli zamiejscowej odstawiamy własnym samochodem. Pw 7424

Kamienica
komfortowa centrum Poznania, dochód roczny 41.000 cena 400.000 wpłaty 150.000 sprzeda, reszta na 21 lat amortyzacyjne. Kudliński. Niegolewskich 10 a. telefon 60-39 zdw 83 782

Wielki Globus
budownictwa (Anker nr. 7.) na sprzedaż. Żydowska 2/3. I. p. zdw 83 718

Dobre
skrzypce za 100 zł sprzedam — Berner. Kolejowa 8. II. ptr., lewo zdw 83 711

Motocykl
dobrze utrzymany sprzedam za gotówkę 750. Dolina 15. Nawrocki. zdw 83 761

Fortepian
antyk tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 83 759

Balowa
suknia, najnowszy modelowy fason, długa, raz używana za 225 zł na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 83 751

Nadaje się na ogrodnictwo
dom (miasto) pobliżu Poznania, ogród owocowo-warzywny 5 mórg ziemi ogrodowej, cena 12 000 — wpłaty 6 000 spiesznie sprzeda „Fragut". Ratajczaka 15. Pasaż zdw 83 747

Wózek
dziecięcy obraz historyczny na sprzedaż. Michałowska. 27 Grudnia 16. zdw 83 757

50
metrów filmu dla dzieci na gwiazdkę na sprzedaż. Promień. Fr. Ratajczaka 20. zdw 83 775

1 morga
gruntu 400 m od szosy Swarzędzkiej. 30 minut tramwaj 3 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 776

Koncesję
samochodową z zegarem kanciatym sprzedam Adres wskaże Kurjer zdw 83 767

Parówka - model
2 częściowa na 8 ltr. wody. opal węglem. Obejrzeć można od 5—6 ul. Jasna 1. II lewo. zdw 83 765

Pianino
Gołębia 1. Organista farny. zdw 83 797

Stół
krawiecki 2×1.25 korzystnie na sprzedaż. Piekary 8 a. front. suterena. zdw 83 793

Futro
damskie czarne z sealowym kołnierzem, zupełnie nowe okazyjnie na sprzedaż. Cena około 850 zł. Ul. Młyńska 6 parter. (Strój) zdw 83 781

Filmy
starsze dla kin wędrownych lub użytku prywatnego sprzeda okazyjnie Hejkowski. Kino Colosseum, św. Marcin 65. zdw 83 789

Gablotki
czyli pudła metalowe i drewniane do układania i wystawiania drobnych galanteryjnych towarów za bezcen do sprzedania. Młyńska 12. I. ptr., Ignatowicz. zdw 83 822

Futra
męskie, gotowe 150 skórki różne 7.50 bibrety 11 skunksy 35 spody pod futra 45. 75. 95 gotowe jupy kożuchowe 45 wszelkie modne skórki najtaniej Dla odbiorców hurtowych specjalne ceny!! Hankiewicz Magazyn Futer, Wilka 9 (wchód Szewska). Pw 7 980 51.29/30

Maszyna do liczenia
marka Brunswiga, mało używana, lecz w doskonałym stanie za 700 złotych do sprzedania. Ignatowicz. Młyńska 12. I ptr. zdw 83 823

Wózek
reklamowy 2 kołowy. wózek do transportu towarów na targi za bezcen do sprzedania Jezuicka 4, Ignatowicz zdw 83 824

Sprzedam korzystnie
zaraz z powodu stosunków rodzinnych zaprowadzony i okazały skład tow. kolonjalnych. farb olejów i smarów dwa okna wystawowe z kompletnem urządzeniem w mieście powiatowem, gdzie znajduje się gimnazjum, wszelkie urzędy i letnisko. Zgłoszenia reflektantów do Kurjera Poznańskiego nw 6 147

Serce
wybranego uraduje się na gwiazdkę pięknym pierścieniem. kolczykami zegarkiem. Pierścienie i zegarki od 20 do 100 zł oraz duży wybór stosownych podarków gwiazdkowych poleca Chwiłkowski. św. Marcin 40. zdw 83 861

Sprzedam
dom piętrowy z dwoma składami, nadający się na każde przedsiębiorstwo. najbardziej pożądany skład obuwia. skład i mieszkanie zaraz wolne. w mieście powiat., gdzie znajduje się gimnazjum i szkoła rolnicza. przy ruchliwej ulicy. naprzeciw kościoła kat. i niedaleko rynku. Zgłoszenia proszę do Kurjera Poznańskiego nw 6 146

Futra
polecam po cenie gwiazdkowej. Futra różnego rodzaju, karakułowe, źrebaki, francuskie, nutrja, sealowe, piżmowe, kretowe oraz lisy wydry i blamy. A. Łajewski. Poznań, ul. Fredry 1. Kw 1 379

Domek
z ogrodem, murowane zabudowania, w Poznańskiem, cena 4 000. Informator. Ratajczaka 15. zdw 83 863

Radjo
4 lampowe „Reico" z głośnikiem i akumulatorem sprzedam tanio, jako kupno okazyjne. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 877

Wózek
dziecięcy, mało używany Wielkie Garbary 18. II., Binek. zdw 83 835

Maszynę
do pisania mało używaną sprzedam. Kurjer zdw 83 836

Konie
na biegunach na sprzedaż Strzelecka 8, IV., lewo. zdw 83 838

Dla Pani
Z powodu wyjazdu sprzedam dobrze prosperujące przedsiębiorstwo, gotówka potrzebna do objęcia 3—5 000 zł. Oferty piśmienne do „Par", 27 Grudnia 18 pod 59.116. Pw 7 972-59.116

Radjoaparat
4 lampowy, nowy kompl. sprzedam. Rocławska, św. Marcin 16-17. zdw 83 866

Fortepian
czarny dobrze utrzymany sprzedam. Matejki 45, parter, prawo. zdw 83 862

Konia
na biegunach sprzedam. Kołajewicz, Wielkie Garbary 35, w podw., II., lewo. rw 8 108

Wędzarnia śledzi
i wytwornia sera w Poznaniu zaraz na sprzedaż. Dobra egzystencja, ewentualnie dobre wyuczenie. Tylko poważni reflektanci zechcą się zgłosić do Kurjera St. Rynek rw 8 110

Willa
komfortowa o 13 ubikacjach, piękny ogród, oranżerja, cała wolna, przy wpłacie 30—50 000, okazyjnie na sprzedaż. Zgłoszenia „Biuro Pracy", plac Wolności 9. bpw 1 157

Parcele
bardzo korzystnie poleca we wszystkich częściach miasta. — Jaśkiewicz, Fredry 6. zdw 83 900

Dzierżawy
1 000 mórg, objęcie 100 000, 700 objęcie 70 000, 240 objęcie 30 000, 100 mórg objęcie 12 000. Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 83 899

Kamienica
nowoczesna 6 składów, dochód 40 000, cena 400 000, wpł. 150 000. Jaśkiewicz, Fredry 6. zdw 83 898

Pianino
krzyżowe orzechowe. Cena 2 000. Wskaże Kurjer zdw 83 828

Za
kilka złotych już śliczny prezent do nabycia w firmie Confiserie Aleksy Golisz, Wrocławska 32. zdw 83 832

300 zł
kosztuje serwis obiadowy, 128 części, czysta porcelana, w najlepszem luksusowem wykonaniu, lecz tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. (Śliczny prezent świątecznowy.) zdw 83 825

Wilczek
rasowy. Wiza, Wrocławska 13. zdw 83 904

Garnitur frakowy
korzystnie sprzedam. Dobrogowski (krawiec), Wroniecka 15. zdw 83 902

Dywan
wielkości 3×2, piecyk żelazny rurami, chodnik kokosowy długości 9 m. Poddanówna, Szamarzewskiego 34. zdw 83 911

Pianino
nowe, piękny ton, okazyjnie sprzedam. Gościniak, Warownia Reformatów, Śródka. zdw 83 871

Szafa
oszklona, gabloty, regały, obrazy, stoły. Stolarnia, Bukowska 9. zdw 83 870

Łóżka
składane z materacem dla służby à 20 zł. Adamski, Piaskowa 6. zdw 83 890

5 KUPNA

Kupię
250—300 słupków na płot do siatki drucianej i bramę żelazną. Oferty z ceną do Kurjera nw 6 139

Książki
używane, jednakże w stanie jak nowe dla dzieci od 5—15 lat kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 725

Kupię
dom natychmiast Poznaniu wartości do 100 000 zł. wpłaty gotówką 20 000, resztę według umowy. Oferty Kurjer zdw 83 790

Kupię
dywan używany w dobrym stanie 2½ na 3½ mtr., pożądane aby w deseń wchodził, kolor zielony. — Oferty Kurjer zdw 83 780

Kupię
piec westfalski do gotowania. — Oferty Kurjer zdw 83 820

Samochód
limuzynę zamienię na reklamówkę. Oferty do Kurjera zdw 83 847

Kupię
2 nocne stoliki, parawan, umywalkę. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 919

Drzwi
starych kilka kupię pojedyncze lub dwuskrzydłowe, wymiar przybliżony 0.90/1.90, 1.00/1.90 i okno 0.80/1.20. Spieszne oferty Kurejr zdw 83 878

6 KAMIENICE

Korzystna kamienica
I. ptr. w handlowem mieście na prowincji pierwsz. dobrze prosperujący skład koloni. del. i galanterja z wolnem czteropokojowem mieszkaniem właczuie z ogrodem natychmiast do objęcia, powód wyjazd. Gotówki potrzeba ca. 22 tys., reszta 8 lat hipoteka 4 proc. rocznie. Oferty Kurjer zdw 83 799

Administrację
domów przyjmę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 83 354

Kolej
do nakręcania dużą dobrze utrzymaną kupię. Oferty zaraz telefon 69 89. zdw 83 805

Kamienica
z 4 składami w najlepszem położeniu w Wągrowcu, przynosząca dzierżawy 5 400 zł rocznie. Cena 45 000 zł, wpłaty 35 000. Zgłoszenia Agentura Kurjera Poznańskiego, Wągrowiec. nw 6 156

7 PIENIĄDZ

Poszukuję
35 000 zł na II hipotekę 3 piętrowej kamienicy w Gdyni. Zgłoszenia Norbecka, Gdynia Szosa Gdańska zdw 81 077

100 zł
poszukuje panienka do 1 lutego. Procent zapewniam. Zgłoszenia Kurjer zdw 82 922

Na
I. hipotekę kamienicy w Poznaniu wypożyczę 5 000 dolarów po 15 proc. Oferty Kurjer zdw 83 466

8 — 10 000 zł
poszukuje na I. hipotekę na kamienicę w Poznaniu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 658

11 POKOJE UMEBL.

Elegancki
słoneczny pokój panu centrum, ewentualnie utrzymaniem. Adres Kurjer zdw 83 581

Miesięczne
pokoje wynajmuje Hotel Francuski. zdw 83 454

Pokój
dwuosobowy do wynajęcia z wszelkiemi wygodami, centralnem ogrzewaniem, elektrycznem światłem, całodziennem utrzymaniem dla małżeństwa i inteligencji. Wały Wazów 24. Michalik. zdw 83 455

Pokój
balkonowy z centralnem ogrzewaniem, elektrycznością, łazienka, dla 2 panienek od 1. I. 30 do wynajęcia. Zgłoszenia ul. Mickiewicza 29, II., pr. zdw 82 868

Duży
próżny pokój dla solidnej osoby (bezdzietnego małżeństwa), elektryczność, telefon, łazienka, bez używania kuchni (Łazarz), dzierżawa ½ roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 739

Pokój
umeblowany z elektryką, centr. ogrzewaniem od 1. 1. 30. ul. Krasińskiego 3. III prawo. zdw 83 772

Na Święta
dla przyjezdnych pokój na 2 osoby wynajmę. Ratajczaka 27, II., front. zdw 83 827

Pokój
dla dwóch panienek. Matejki 45, II., lewo. zdw 83 905

Pokój
elegancki. Wielka 15, III., lewo. rw 8 107

Elegancka
sypialnia. Kwaśniewska, Graniczna 5. zdw 83 480

Pokój
umeblowany dla panienki zaraz do wynajęcia. Gwarna 12. II., lewo. zdw 83 891

Pokój
umeblowany. Górna Wilda 67, III., lewo. zdw 83 881

Ładny
pokój panu oraz pani wspólny pokój. Nowak, Wielkie Garbary 21, IV. zdw 83 885

Niekrępujący
pokój osobne wejście, podwórze częściowa używalność kuchni. — Młyńska 12, I., prawo. zdw 83 858

Pokój
umeblowany dla dwóch osób wynajmę. Śniadeckich 7, III., lewo. zdw 83 867

Serja AZ	01020	01020 Serja AZ	Serja AZ 01020	Serja AZ	01020	Apteka Kasy Chorych ~~m. LWOWA~~ Lekarstwo wydaje się tylko za okazaniem tego znaczka. ul. Brajerowska l. 8.

Bilety kontrolne wszelkiego rodzaju wykonuje we wielkich masach tanio Drukarnia Polska Sp. Akc. w Poznaniu, Św. Marcin 70.

Wspólnika
do składu starszyzny z gotówką, miejsce ustępującego poszukiwany. Dobry zarobek. Oferty Kurjer zdw 83 906

8 DO WYNAJĘCIA

Bezpłatnie
uprasza zgłaszać pokoje mieszkania, wszelkie ubikacje, także poleca się takowe „Fragut", Ratajczaka 15 Pasaż. zdw 81 707

Mieszkanie
zaraz 4 pokojowe z kuchnią i wygodami w willi na I. piętrze, za rok zgóry 3 600 oraz zwrot kosztów 1 500 obok szpitala Djakoniset (ul. Grunwaldzka). Oferty Kurjer Poznański zdw 83 636

Ostrzegam
przed kupnem mieszkania od p. L. Leworskiego w m. Wielkie Garbary 12. Wł. Matysiak, właściciel domu. zdw 83 709

2 pokoje
próżne używaniem kuchni w komfortowem mieszkaniu, centrum, odnajmę młodemu intelig. małżeństwu, czynsz za 2 lata. Adres Kurjer zdw 83 750

Dwa
pokoje kuchnia od gospodarza do oddania. Informacje Górna Wilda 40, restauracja. zdw 83 424

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, elektryczne oświetlenie na Jeżycach, 3 500, w tem 2 lata dzierżawa policzona wskaże Nowak, Górna Wilda 50, I. piętro. zdw 83 830

2 pokoje
kuchnię w Junikowie wydzierżawi właściciel. Oferty Kurjer zdw 83 829

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnię, bardzo korzystnie wskaże Pijanowski, Strzelecka 8, restauracja. zdw 83 894

5 pokoi
z meblami centrum na biuro, mieszkanie wynajmię. Poważni reflektanci Oferty Kurjer, zdw 83 888

Mieszkanie
pokój, kuchnia dzierżawa zgóry. Widziński, Maleckiego 15, podwórze, parter. zdw 83 845

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
2 lub 3 pokojowego z kuchnią poszukuję wprost od gospodarza czynsz 2 lata zgóry. Oferty Orędownik zd 79 693

Umeblowanego
pokoju z używaniem kuchni lub mieszkania pokojowego z kuchnią poszukuje młode małżeństwo. — Oferty Kurjer zdw 83 498

Mieszkania
1—2 kuchnią poszukuję od gospodarza, dzierżawa 1—2 lat zgóry. Oferty do Kurjera zdw 83 504

Dwóch
pokoi kuchnią od gospodarza poszukuje młode małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 83 889

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
1 pokój z kuchnią na 2 lub 3 pokoje z kuchnią z dopłatą. Oferty Kurjer zdw 83 554

Pokój
skromnie umeblowany na 1 lub 2 osoby od 1 stycznia do wynajęcia. Kubiakowa, Półwiejska 34 podwórze, prawo, I. piętro. zdw 83 737

Pokój
niekrępujący wynajmę Strzelecka 19, III., prawo. zdw 83 724

Elegancki
pokój. Ogrodowa 4, parter. zdw 83 720

Pokój
dwuosobowy utrzymaniem wynajmę Wrocławska 30, w podwórzu III., Masłowska. zdw 83 710

1 lub 2 próżne
pokoje w willi, elektryczność, używalność kuchni, łazienki dla bezdzietnych. Szczepana 14, wysoki parter, Dębiec. zdw 83 763

Dwa
pokoje eleg. umeblowane razem lub oddzielnie, z utrzymaniem lub bez, ewentl. używanie kuchni Chełmońskiego 2, parter. zdw 83 707

Pokój
z niekrępującem wejściem wprost z klatki schodowej do wynajęcia od 1. 1. Wierzbięcice 41 b. I. prawo. zdw 83 764

Pokój
wspólny dla 2 osób do wynajęcia. Mostowa 5 a, III. lewo. zdw 83 802

Pokój
przy dworcu umeblowany. Focha 27, front, IV., Adamska. zdw 83 800

Pokój
od 1. 1. wynajmę. Mostowa 37, IV. p. zdw 83 791

Pokój
inteligentnym panom. Maleckiego 31, III. zdw 83 808

Pokój
umeblowany, obszerny dla małżeństwa bezdzietnego z używaniem kuchni. Dzierżawa rok zgóry. Adres wskaże Kurjer zdw 83 815

Słoneczny
paniom. Woźna 13b, II., prawo. zdw 83 817

Dla lepszego pana
ładnie wyrestaurowany pokój umeblowany, miły, czysty, słoneczny o 2 oknach frontowych, światłem elektrycznem, łazienka od 1 stycznia. Łąkowa 18a, I., lewo. zdw 83 812

Pokój
dobrze umeblowany, biurko, komfort panu wynajmę. Jeżycka 41, I., lewo, obok ulicy Mickiewicza. zdw 83 849

1
pokoik do wynajęcia. Zgłoszenia św. Wojciech 26, skład kolonjalny. zdw 83 848

Sołacz
pokój umeblowany wolny. Mazowiecka 5. zdw 83 854

„Informator" poleca pokoje umeblowane
dla panów, pań, małżeństw. Ratajczaka 15. zdw 83 864

Pannę
na wspólny pokój. Małe Garbary 3. Kaczmarek. rw 8 106

Dwa
pokoje umeblowane, światłem elektrycznem, centralnem ogrzewaniem. Śniadeckich 30, parter, lewo. zdw 83 867

Pokój
frontowy, słoneczny mały, I. ptr. światło elektr. osobne wejście. Ul. Piekary. Adres Kurjer zdw 83 865

Pokój
dobrze umeblowany dla 1 lub 2 panów wynajmę. Strzałowa 7, II., prawo. zdw 83 868

Pana
na wspólny pokój. Klasztorna 4, Baryżewski. r 8 111

12 SZUKA POKOJU

Dwie
studentki poszukują czystego, jasnego z elektr. oświetl. pokoju w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 723

Urzędniczka
poszukuje skromnego i niekrępującego pokoju umeblowanego. — Zgłoszenia z cena do Kurjera zdw 83 744

Małżeństwo
poszukuje pokoju używaniem kuchni. Kurjer zdw 83 770

Poszukuję
od 1. 1. 30. pokoju umeblowanego całkowitem utrzymaniem. Warunek: słoneczny, światłem elektrycznem, okolice Łazarza wzgl. Jeżyc. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 769

Szukam
pokoju umeblowanego od 1. 1. 30. dla 1 osoby, możliwie z fortepianem blisko śródmieścia Oferty Kurjer zdw 83 768

Pokoju
wygodnie umeblowanego z używaniem łazienki w śródmieściu u starszej samotnej pani poszukuje inteligentna panienka. Oferty Kurjer zdw 83 260

Poszukuję
pokoju z wejściem wprost z klatki schodowej inteligentny pan. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 83 810

Przyjezdny
poszukuje zupełnie niekrępującego, swobodnego pokoju, możliwie wprost z klatki schodowej. Spokojny inteligentny lokator. Oferty Kurjer zdw 83 914

2 panienki
poszukują skromnego pokoju od 1. 1. Oferty cena rw 8 109

Potrzebne
2—3 pokoje umeblowane w śródmieściu, front parter, lub I. piętro, z używalnością kuchni oraz usługą (możliwie z telefonem). — Oferty Łódź, Piotrkowska 50, biuro Fuchs dla A. A. nw 6 161

1.—2 pokoi
nie wyżej I. piętra, próżnych lub umeblowanych poszukuje pan na biuro i dla siebie na mieszkanie. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia z podaniem ceny i warunków Kurjer zdw 83 933

13 LOKALE

Składnica
warsztat sutereny Staszica odnajmę. Hotel Francuski. zdw 81 178

Wydzierżawię
nowo wybudowany warsztat nadający się na każde przedsiębiorstwo bardziej na warsztat samochodowy, gdyż w Bydgoszczy jest bardzo pożądany na wyższą skalę. 20 m długości, 10 szerokości spiesznie Bydgoszcz, Grunwaldzka 23, właściciel. zdw 83 [illegible]

14 DZIERŻAWY

Ubikacyj
suterenowych (piwnic) 2 lub 1 większej centrum miasta poszukuje się od 1. I. 30 r. Zgłoszenia Kurjer dw 3 636

Piekarnia
skład oraz dwa pokoje i kuchnia do wydzierżawienia. Oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 57.188. Pw 8 018 57.188

Dzierżawa
160 mórg ziemia pszenno-buraczana, budynki masywne, 50 mórg obsiane pszenicą, 6 koni, 8 krów, martwy i żywy inwentarz. Cena 16—20 000 wpł. według ugody. — Spółdzielnia Osadnicza, Poznań, św. Marcin 49. zdw 83 841 2

Skład
piekarnia, pełnym biegu, urządzeniem 2 pokojami, śpichrzem, towarem cena 3 000 złotych, sprzeda Wielkopolska Centrala, św. Marcin 78. zdw 83 860

Skład
fryzjerski mieście, 2 pokoje całkowite urządzenie, salon damski, męski, cena 1 000 złotych. Wielkopolska Centrala, św. Marcin 78. zdw 83 859

Dzierżawa
100 mórg, ziemia pszenna, żywy martwy inwentarz, objęcie 8 000 złotych od właściciela 12 lat. — Wielkopolska Centrala, św. Marcin 78, Poznań. zdw 83 869

15 UZDROWISKA

Krynica
pensjonat „Flora" Marji Kiepura poleca pokoje komfortowo urządzone, otwarty cały rok. — Wigilja, Drzewko. dw 3 549

Jaszczurówka
„Willa Tatrzańska" poczta Zakopane 2, nowowybudowany — pierwszorzędnie urządzony pensjonat poleca bardzo ciepłe słoneczne pokoje cena z utrzymaniem i dodatkami 12 do 14 zł Prospekty na żądanie nw 5 479

Krynica
Pensjonat Br. Chłapowskiej i T. Sarczyńskiej willa „Stella" przyjmuje zamówienia Wigilja Drzewko Sporty nw 5 252

Zakopane - „Januszek"
ulica Chałubińskiego pensjonat Wandy Rychlickiej z Poznania. Dzielnica will, parków. Dom ciepły Wodociąg, elektryczność, łazienka. Pokój z utrzymaniem 10 do 12.50 zł zdw 79 894

Zakopane
Pensjonat komfortowy Reduta poleca pokoje na sezon zimowy. zdw 83 910

16 OSOBISTE

Unieważniam
skradzione papiery wojskowe — Hieronim Stachowiak, Poznań, Plac Nowomiejski 5. rw 8090/1

Akcepty
moje z żyrem M. Cofta in blanco 2 odcinki à 400 zł wręczone dnia 1. 10. rb. Fr. Leon Rost, unieważniam. W. Cofta, Poznań Główna zdw 83 734

Zamiana
3 pokojowe mieszkanie na pokój i kuchnię zamienię za zgodą gospodarza. Kurjer Poznański Stary Rynek rw 8098

21 ZGUBY

Skradzioną
książeczkę wojskową i kartę mobilizacyjną wydaną na nazwisko Wincenty Kubera przez P. K. U. Ostrów, unieważniam. zdw 83 779

22 ROZMAITE

Agentów
do zbierania fotografij angażuje firma Diana Rynek Łazarski 9. Wypłaca gotówkę zgóry. zdw 82 101

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tanio firma F. Tarkowska, plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4 941

Zakład kąpielowy
ul. Woźna 18, przy Starym Rynku poleca kąpiele wanienkowe, parowe i t. d. zdw 83 154

Zegarki
do naprawy przyjmuje. M. Rakowski, św. Marcin 68. Pw 6950-48.123

Aleksander Thomas
Nowa 5. Salon Sztuki dzieła pierwszorzędnych artystów malarzy. Pw 6033-43 6

Plisowanie
hafty, mereżki wykonuje szybko i tanio „Haftoplis", Woźna 10. Pw 7 711-50.118

Najodpowiedniejszym
podarkiem gwiazdkowym jest obraz z firmy Witold Leworski, Wrocławska 36 bp 1 091

Wytwórnia
eleganckiej bielizny damskiej męskiej oraz pościelowej. W. Garbary 18, wejście Woźna II. pr. bpw 1 119

Elegancko
szyję płaszcze, suknie, sprzedam płaszcz przechodzony średniej wielkości. Rybaki 31, Ciepla. zdw 83 880

Chiromantka
przyjezdna przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wróży z ręki, kart. Rom. Szymańskiego 8, podwórze, parter lewo, przy placu Świętokrzyskim. zdw 83 065

Obrazy
na dogodnych warunkach spłaty kupisz najtaniej przy ul. Strzeleckiej 31, w podwórzu. zdw 83 329

Dywanów
brzegi prawie każdym domu wystrzępione, kunstownie reparujemy jeszcze na Święta. Wytwórnia dywanów. Oferty Kurjer zdw 83 753

Oddam
dziecko 8 dni na własne. Adres wskaże Kurjer zdw 83 756

Chiromantka
przepowiada przeszłość i przyszłość systemem wszechświatowej sławy wróżbitki Lenormand. Ul. Marsz. Focha 29, III. ptr. zdw 83 818/9

Czapki
szkolne, futrzane oraz wszelkiego rodzaju powierzonego materjału wykonuje Wiza, Wrocławska 13. zdw 83 903

3 lampowe
radjo, odbiór zagwarantowany, oddam za gramofon. Oferty Kurjer zdw 83 883

Przyjmuję
do mereżki i okretki, szyję kompletne wyprawy. Wielkie Garbary 36, parter, prawo. rw 8 104

23 OŻENKI

Kawaler
lat 36, z rodziny ziemiańskiej, obecnie na posadzie urzędnika gospodarczego poszukuje żony. Łaskawe oferty z fotografją nadesłać do Kurjera pod zdw 82 954

Młody
legjonista pełniący służbę w legji cudzoziemskiej życzy sobie korespondować z młodą panią w celu matrymonjalnym. Adres: Leg. Petricig Wal. Mt. 3874 11 Cie 3/4 Regt. Etr. Marrakech (Maroc). zdw 83 735

Kawaler
lat 25, brunet, wysoki początkujący przemysłowiec pozna pannę do lat 24. Łaskawe oferty możliwie z fotografją do Kurjera zdw 83 749

Dla
mej kuzynki, panny inteligentnej i przystojnej, mającej wszelkie dane na dobrą żonę posiadającej ponadto własne trzypokojowe mieszkanie, kilka tysięcy gotówki oraz miesięczną rentę poszukuję męża kulturalnego od lat 40. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 766

Dr. med.
młody, przystojny, z rozległą praktyką na prowincji poszukuje znajomości urodnej panny, nie koniecznie majętnej w celu matrymonjalnym. Łaskawe zgłoszenia z fotografją uprasza się pod zdw 83 909

Kawaler
lat 28, średniego wzrostu, miłego usposobienia, z braku znajomości poszukuje panny celem ożenku. Majątek pożądany z powodu zaprowadzenia interesu. Oferty Kurjer zdw 83 913

24 NAUKA

Szkoła tańców Stelli Kledeckiej
Pocztowa 29 telefon 33-29. Pw 7405-48.201

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka, I. II. piętro zdw 81 472

Tani kurs tańców
półtoramiesięczny 20 zł. Opaliński, Mielżyńskiego 1, II. 6.30—9. zdw83 243

Vala Jennings
wyucza tańców najnowszych. — Komplety, lekcje prywatne. Wpisy 3—7. Ratajczaka 29 III. lewo. dw 3 594

Akademja Tańców

prof. Wituszkowskich przyjmuje wpisy do nowo organizujących się kompletów. Każdy bezwzględnie w ciągu jednego kursu nauczy się modnie i wytwornie tańczyć. Skarbowa 14, parter lewo. Zgłoszenia 6 do 9. Pw 7456

Pedagogiczna szkoła tańców
Baletmistrza Szczurka wyucza bez względu zdolności z gwarancją. Plac Wolności 14 a, III. ptr., 4—9. zdw 83 679

Rosjanin
akademik daje lekcje rosyjskiego Kurjer zdw 83 752

Poważny zarobek
może mieć każdy, kto się nauczy uszlachetniać futra. (Garbować i farbować). Kurs trzy tygodniowy rozpoczyna się 4. 1. Dochód zapewniony ponieważ za skórkę dobrze uszlachetnioną osiąga się kilkakrotną jej wartość. Zapisy przyjmuje Łopuszański Piekary 12, parter, prawo. zdw 83 801

Niemieckiej
konwersacji poszukuję. Oferty Kurjer zdw 83 809

CASINO Wytworny Kino-Teatr Al. Marcinkowskiego 28. Tel. 28-55.
Emocjonujący film p. t.
„Walka z szatanem‘
w roli głównej
akrobata światowej sławy **RICHARD TALMADGE**
Dla młodzieży dozwolone. Pw 8026-51,111
Początek seansów **5, 7, 9. W niedzielę o 3.**

Szycia
kroju wyuczam wieczorami. — Szulcówna, Górna Wilda 67. zdw 83 813

Angielka
udziela konwensacji. Kurjer zdw 83 901

25 MUZYKA

Potrzebni
rutynowani pianista i skrzypek z repertuarem do kina od 1 wzgl. 15 stycznia. Oferty do kina Pałac, Inowrocław. zdw 83 099

Pianino
krzyżowe do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 771

Orkiestry
nowoczesne na bale, zabawy dostarcza Guziński, Aleje Marcinkowskiego 28, telefon 3927. Najpoważniejsze referencje. bpw 1 158

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Emerytowany
kapitan poszukuje odpowiedniego zajęcia, jako administrator, lub zarządca majątku lub nieruchomości. Oferty uprasza do Kurjera Pozn. pod zdw 83 410

Panienka
inteligentna przystojna poszukuje posady do cukierni lub piekarni ewentl. z kaucją. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 83 129

Maszynistka
znająca prace biurowe także adwokackie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 540

Dentysta asystent
szuka posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 558

Rutynowana
książkowa bilansistka, z długoletnią praktyką, władająca językiem polskim, niemieckim i francuskim, oraz pisząca na maszynie, poszukuje odpowiedniej posady z dniem 1. I. 1930 r. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 897

Inteligentna
osoba, krytycznem położeniu, średni wiek, poszukuje posady wyręczycielki, gospodyni do małej rodziny lub samotnej osoby. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 83 886

Poszukuję
posady woźnego, inkasenta zaraz. Jeżeli zachodzi potrzeba kaucji proponuje się odciąganie od pensji. Zgłoszenia Kurjer St. Rynek rw 8 102

Poszukuję
posady woźnego, inkasenta za kaucją 1 000 zł. Zgłoszenia A. Śmiałek, Jarocin, ul. św. Ducha 14. rw 8 103

Bilansistka
siła rutynowana z polskim i niemieckim, przyjmie posadę najchętniej na prowincji. Dzielnica obojętna. Zgłoszenia do Kurjera rw 8 105

Mistrz
młynarski z kilkoletnią praktyką i ukończoną szkołą młynarską, szuka posady nadmłynarza lub samodzielnego. Kaucja 2 000 zł. Zgłoszenia Agencja K. P., Gniezno 563. nw 6 153

Panienka
lat 20, znająca szycie, haftowanie, przyjmie posadę do dzieci zaraz lub później, miejscowość obojętna. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 607

Książkowy
korespondent polsko-niemiecki, z dłuższą praktyką we większych przedsiębiorstwach, uczciwy, obowiązkowy, poszukuje od 1. 4. 30 lub prędzej stałej odpowiedniej posady. Dobre świadectwa i referencje. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 83 713

Prośba! Inwalida
Wojenny, handlowiec, destylator przykrem położeniu prosi o jakiekolwiek zajęcie Łaskawe oferty Kurjer zdw 83 487

300 zł
za wyszukanie posady biurowej w banku lub innej poważnej instytucji da młody inteligentny książkowy. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 8001

Książkowa
pragnie zmienić posadę z dniem 1. 2. 30. na stanowisko samodzielne. Oferty Kurjer zdw 83 415

Urzędnik gospodarczy
lat 32, z ukończoną szkołą rolniczą, z praktyką gospodarczą, bardzo wzorowo prowadzonych, poszukuje posady od 1. 1. 30 r. lub później, okolica obojętna. Józef Szczepaniak, Włoszakowice, pow. Leszno. zdw 83 505

Inteligentny
pan, lat 22, wolny od wojska, średnie wykształcenie, znajomość języka polskiego, niemieckiego, francuskiego i niderlandzkiego. — Kurs stenografji i pisania na maszynie, poszukuje posady w banku lub biurze od 1. 1. 1930. (miejscowość obojętna). Oferty Kurjer zdw 83 507

Panienka
umiejąca pisać na maszynie, z ukończoną szkołą handlową poszukuje posady od 1. 1. 1930. Łaskawe oferty Kurjer zdw 83 163

Książkowa - kasjerka
z kilkoletnią praktyką z wykształceniem handlowem poszukuje odpowiedniej posady Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Stary Rynek rw 8 078

Starsza panna
przystojna, religijna i dobrze wychowana poszukuje posady do dzieci od 1. 1. lub później. Zna krawiecczyznę. Oferty Kurjer Poznański zdw 83 732

Książkowa
kontokorencistka z 2 letnią praktyką w Spółdz. Rol. Handl. zmieni posadę od 1. 2. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 731

Młoda
samodzielna książkowa - stenotypistka poszukuje posady od 15. 1. lub 1. 2. w Poznaniu lub na prowincji. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 730

Wdowa
poszukuje posady jako gospodyni. Oferty Kurjer zdw 83 729

Nauczycielka
z zezwoleniem rządowem pragnie przyjąć posadę od 1 stycznia. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 728

Wychowawczyni
inteligentna doświadczona mówiąca czysto po polsku, znająca robótki, krawiecczyznę poszukuje posady, najchętniej do młodszych dzieci, okolica obojętna. Oferty Kurjer zdw 83 727

Gosposia
w średnim wieku szuka posady od 1. 1. 30. w majątku lub Poznaniu. Łaskawe oferty Kurjer zdw 83 717

Karmelkarz
konfekciarz znający wszelkie wyroby poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 83 716

Panienka
lat 19, skromna, ukończone niższe gimnazjum, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia zaraz lub później Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 83 746

Poszukuję
posady jako mamka. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 83 755

Posługi
przedpołudniowej poszukuję zaraz Oferty Kurjer zdw 83 792

Kucharka - gospodyni
zna kuchnię warszawską i angielską, wypieka ciasta i ciasteczka, poszukuje posady w Poznaniu. Mierzejewska, Grudziądz. Groblowa 11. dw 3 650

Dziewczyna
wiejska, uczciwa, poszukuje posady początkującej od 1. 1. 30. Oferty Kurjer zdw 83 879

Dziewczyna
uczciwa, pracowita, z dobremi świadectwami, poszukuje posady od 1. 1. Oferty Kurjer zdw 83 846

Szofer - ogrodnik
z praktyką dobremi świadectwami, poszukuje posady od 1. 1. — Oferty Kurjer zdw 83 741/2

Kupiec
lat 35, z branży naftowej, dobrej prezencji, zajmował poważne kierownicze stanowisko, obecnie właściciel składu, który z powodu stosunków rodzinnych likwiduje, przyjmie posadę z dniem 1. I. 30. bądź to za podróżującego lub magazyniera tejże branży. Łaskawe oferty uprasza skierować do Kurjera Poznańskiego nw 6 148

Panna
starszym wieku, dobrej rodziny kupieckiej, sumienna, znająca wszelką pracę domową, jak gotowanie, robótki, poszukuje posady jako wyręczycielka do samotnej lub dwojga osób z dzieckiem od 15. 1. lub 1. 2 Zgłoszenia Kurjer zdw 83 912

Stenotypistka
z dłuższą praktyką, biegła w polskim i niemieckim może się zaraz zgłosić. Oferty z podaniem życiorysu i wysokości wynagrodzenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod nw 6 162

Elewki
bezpłatnej przy wolnem utrzymaniu poszukuje się od 1. 1. 30 r. na wieś do biura. Warunek ładny charakter pisma i biegłość w liczeniu. Zgłoszenia przyjmuje Kasa Niechlód, poczta Zbarzewo, pow. Leszno. dw 3 657

Zastępcy losowi!
Płacimy wam przeszło 3 raty prowizji, koszta podróży patent. Ze względu na nowość dotychczas nieznaną zapewnione kolosalne zyski! Początkujących pouczamy Oferty składać: Lwów. Skrytka Pocztowa 165 nw 6069

Pokojowa
uczciwa z dobremi świadectwami potrzebna zaraz lub 1 stycznia. Poznań. Cicha 17, willa. zdw 83 448

1 500 — 3 000
złotych miesięcznie zarabia zdolni zastępcy i subzastępcy przy sprzedaży ratalnej obligacyj — najnowszym systemem na rachunek poważnego Banku. Najwyższa prowizja, zdolnym pensja, patent, kolej, djety. Uwaga! — Ułatwiona sprzedaż — najniższ ceny! Skrupulatne obliczenia prowizyjne. Początkujących pouczamy. Oferty Lwów, skrytka pocztowa 206. nw 5304

Stenotypistka
pisząca zupełnie biegle po polsku i niemiecku, znająca stenografję potrzebna od 1. I. 30 r. Zgłoszenia do Związku Gospodarczego Spółdzielni Mleczarskich. Poznań, Składowa 4. dw 3 637

Karykaturzysta
rysownik zdolny natychmiast potrzebny. Oferty Kurjer zdw 83 788

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna bez spania. Adres wskaże „Par", Al. Marcinkowskiego 11. Pw 8 016 57.190

Młodszy
pomocnik fryzjerski potrzebny. — Chwaliszewo 23. Majewicz. zdw 83 855

Pomocnik
fryzjerski może się zaraz zgłosić na stałe. Marszałka Focha 64. zdw 83 857

Uczeń
rzeźnicki zaraz potrzebny najchętniej prowincji. Szypuliński, Małeckiego 15. rw 8 100

Fryzjerka
na soboty potrzebna. Ziółkiewicz, Wielka 15. zdw 83 831

Pomocnik
fryzjerski na stałą posadę potrzebny. Strzelecka 33. zdw 83 834

Posługa
przed południem do objęcia. Stroma 26, parter, lewo. zdw 83 826

Fryzjerski
pomocnik potrzebny Matejki 7. zdw 83 916

Dziewczę
młodsze, porządne, do lekkich prac domowych potrzebne od 1 I. 30. Adres wskaże Kurjer zdw 83 875

Bufetowa
z kaucją potrzebna. Mularczyk, Kramarska 21. zdw 83 837

Pianino koncertowe
światowej marki
QUANDT
nadworny dostawca Berlin, o pełnym, szlachetnym i rzadko pięknym tonie, zupełnie jak nowe, sprzedam **okazyjnie** tanio za 5 000 zł. Oferty pod „Dla znawców", do „PAR", ul. 27 Grudnia 11.
Pw 8027-59,120

Biuralistka
(siła młodsza) znająca żurnal ameryk., język polski i niem., pisząca biegle na maszynie potrzebna do pomocy sekretarza Oferty z życiorysem, odpisami świadectw i wysok. wymag. wynagrodz. przesłać zaraz do Zarządu Maj. Unisław, pow. Chełmno. dw 3632

Kucharki
z bardzo dobrem gotowaniem i pokojówki poszukuje od 1. 1. 30 r. Zgłoszenia: Borszewska, ulica Jasna 14, I. ptr. zdw 83 502

Dziewczyna
obeznana z odciąganiem wód mineralnych. Zgłoszenia od godz. 10—11. Wierzbięcice 53, p. I. zdw 83 512

Uczeń
potrzebny. Warsztaty mechaniczne. Górczyn, Szosa Okrężna. zdw 83 544

Posługaczka
potrzebna. Adres Kurjer zdw 83 572

Panie
do podróżowania na miasto i prowincję poszukiwane. Śniadeckich 18, parter, lewo. zdw 83 584

Pomocnik
fryzjerski na stałe i uczeń mogą się zgłosić Danielczak, Stasica 23. zd 83 726

Fryzjerka
potrzebna. Kantaka 6. zdw 82 913

Apteka
w Bydgoszczy poszukuje zaraz lub od Nowego Roku dobrze poleconej siły pom. żeńskiej do taksowania recept i pisania rachunków. Zgłoszenia z podaniem pensji i referencyj do Kurjera Poznańskiego pod dw 3 600

Fryzjer damski
i fryzjerka potrzebni zaraz. — „Fryzjer Monopol". Sew. Mielżyńskiego 21. zdw 82 972

Potrzebny
inkasent do składu kaucja 2.000 zł. na pensje i prowizje. Oferty do Kurjera zdw 83 479

Służąca
uczciwa do wszystkiego z dobrem gotowaniem do dwojga osób potrzebna. Zgłoszenia od godz. 10—5 Przemysłowa 71, przy zbiegu Towarowej w biurze. zdw 83 458

Preparator
zdolny potrzebny do pracowni wypychania ptaków i zwierząt w Warszawie. Oferty „Nr 13 306", Biuro Pietraszka, Warszawa, Marszałkowska 115. nw 6 137

OBUWIE-ŚNIEGOWCE
poleca **w olbrzymim wyborze**
FR. ROGOZIŃSKI i S-ka T. z o. p.
Poznań, Stary Rynek 64. Pw 7698/99-49,234/5

Panna
zamiłowaniem do dzieci, znająca szycie i cerowanie, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 83 915

Podpułkownik
emerytowany, zdrów pełen chęci do pracy, z znajomością rachunkowości, kasowości, długoletni pracownik na stanowiskach kierowniczych, administracji kontrolnej, władający językiem polskim i niemieckim, poszukuje stosownego zajęcia w Poznaniu lub okolicy. Może złożyć kaucję 15.000 zł lub przystąpić jako czynny wspólnik do rentownego przedsiębiorstwa za hipoteczną gwarancją. Oferty Kurjer zdw 83 876

Sierota
poszukuje zaraz posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 83 893

28 WOLNE MIEJSCA

Służąca
pracowita z świadectwami potrzebna. Adres Kurjer zdw 83 708

Wszędzie tam, gdzie dotychczas nie posiadamy
Agentury
urządzimy ją i prosimy o zgłoszenie się ruchliwych i sumiennych ludzi ze wsi i miast.
Wielkopolska Jlustracja
Poznań, św. Marcin 70.

Magistra
farmacji dwuletnia praktyka dobre polecenia poszukuje posady lub zastępstwa od 1. I. Oferty Kurjer zdw 83 762

Samodzielny
książkowy - korespondent, obeznany z prawem wekslowem i wszelkiemi pracami biurowemi poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 754

Praczka
uczciwa i akuratna pierze czysto poleca się. Oferty Kurjer zdw 83 760

Młodszy
pomocnik zbożowiec poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 748

Gospodyni
kucharka, znająca sztukę kulinarną i gospodarstwo wiejskie poszukuje posady na probostwo lub samotnego pana. Zgłoszenia do Kurjera zdw 83 908

Dziewczę
do dzieci potrzebne zaraz. Adamski, Małe Garbary 10. rw 8 112

Dziewczęcia
do posyłek z znajomością języka niemieckiego poszukuje firma Siemens, Fredry 12. nw 6 149

Pomocnik
fryzjerski potrzebny natychmiast Korbasiewicz, fryzjer, Krotoszyn, Rynek. nw 6 158

Książkowa
która pracowała w mleczarniach, znająca korespondencję polską, niemiecką, badanie mleka, potrzebna na prowincję. Wolne utrzymanie, pensja. Oferty, warunki, odpisy świadectw Agencja Kurjera, Krotoszyn. nw 6 159

Bufetowa
hotelowa z dobrą praktyką, grzeczna, czysta, potrzebna na prowincję. Oferty, warunki, odpisy świadectw Agencja Kurjera, Krotoszyn. nw 6 160

Chłopiec do posyłek
do lat 16, syn uczciwych rodziców może się zgłosić. Bernard Polski, Fabryka Kas Pancernych, Poznań-Komandorja. Pw 8 017 51,189

Służąca
zgrabna potrzebna zaraz do wszystkiego. Św. Wojciech 14/15. Kawka. zdw 83 464

Apteka
Sumińskiego w Krotoszynie — (Wlkp.) poszukuje asystenta (tki) Oferty z warunkami i referencjami. dw 3623

Chcesz otrzymać posadę?
Musisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne profesora Sekułowicz. Warszawa. Żórawia 42 n. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa kaligrafji, pisania na maszynach, towaroznawstwa angielskiego, francuskiego niemieckiego, pisowni, oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów nw 5 733

Pielęgniarka
uczciwa, zdrowa, potrzebna zaraz lub od 1 stycznia do chorej panienki, którą do kościoła i na przechadzki trzeba wozić wózkiem. Zgłoszenia na Wielkie Garbary 14, II, ze świadectwami, od 9—10 rano lub od 4—5 i 8—9 wieczorem. zdw 82 854

Mistrza
ślusarskiego poszukuje się, tylko pierwszorzędne siły będą uwzględnione. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 83 740

Poszukuje
się zaraz administratora z kaucją 50—60.000 zł do majątku 2.700 mórg w Poznańskiem. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 738

Dziewczyna
młodsza do wszelkiej pracy domowej na przed południe potrzebna. Fredry 4, II. zdw 83 758

Emerytowany
inteligent, znający rachunkowość otrzyma posadę odpowiednią o ile wypożyczy 10.000 zł. Szczegółowe zgłoszenia upraszam do Kurjera Poznańskiego zdw 83 745

Bufetowa
z kaucją potrzebna zaraz do większej restauracji. Oferty z fotografją do Kurjera Poznańskiego pod zdw 83 774

Kucharka
pierwszorzędna potrzebna do kuchni Kasyna Oficerskiego 3 pułku Lotniczego, Ławica pod Poznaniem. zdw 83 773

Biegła
stenotypistka znająca język polski i niemiecki może się zgłosić Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 8099

Agentów
jeszcze kilka potrzebuję. Śniadeckich 30, II., 4—7. Kw 1 374

Służąca
uczciwa do wszystkiego z dobrem gotowaniem może się zgłosić. Krenc, Łąkowa 14 II. zdw 83 917

Krawcowe
samodzielne na suknie poza dom przyjmie na stałą posadę. H. Wildowa i Syn, Wodna 2. zdw 83 851

Fryzjerka
może się zgłosić, posada stała. Cielewicz, Strumykowa 39. zdw 83 884

Dziewczyna
młodsza do dzieci i pomocy pani potrzebna zaraz. Kaczmarek, W. Garbary 4. zdw 83 882

Dziewczę
potrzebne Wały Jagiełły 3, skład. zdw 83 225

ŚNIEG TATRZAŃSKI
upiększa i chroni cerę
DO NABYCIA W APTEK, DROGERJACH I PERFUMERJ.

Humor zagraniczny

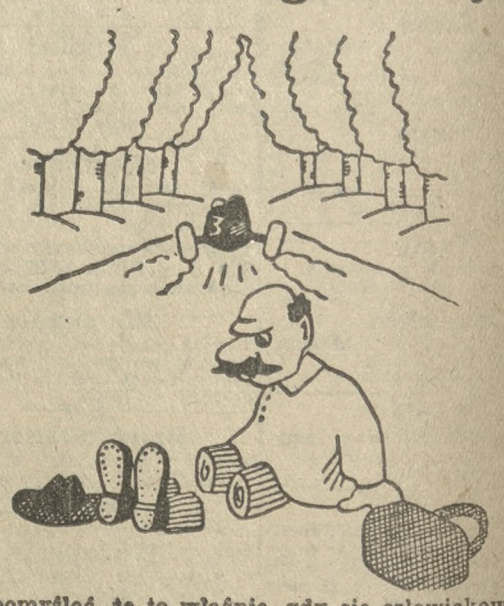

I pomyśleć, że to właśnie, gdy się człowiekowi najbardziej spieszy, trafiają mu się podobne wypadki!
(Journ. Amus. Paryż) S. F.

Przedpłata na styczeń 1930 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie strajków i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10, w dn. przedświat. do godz. 9 przed południ. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149